



LAPIN LIITTO

POHJOIS-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN 2040 EHDOTUKSESTA ESITETYT MUISTUTUKSET SEKÄ NIIHIN ANNETTAVAT VASTINEET

Ehdotusvaiheen julkinen kuuleminen 7.12.2023.–16.1.2024

Hallitus on hyväksynyt vastineet x.x.2024 (LLHall xx §)



LAPIN LIITTO
ROVANIEMI 2024



Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 ehdotuksesta annetut muistutukset:

Viranomaiset: 4

Yhteisöt/yritykset: 14

Yksityiset: 7

YHTEENSÄ: 25

Lapin liitto huomioi toiminnassaan EU:n tietosuoja-asetuksen, jonka tavoitteena on varmistaa, että henkilötietoja käsitellään tietosuojaperiaatteiden mukaisesti suunnitellusti, vastuullisesti ja johdonmukaisesti.

Sisällys

Viranomaiset	4
Metsähallitus	4
Saamelaiskäräjät	4
Saamelaimuseo Siida	6
Lapin rajavartiosto (muistutus saapunut 23.1.2024).....	10
Yhteisöt/yritykset	11
Auroran yhteismetsä.....	11
Fingrid	13
Hammastunturin paliskunta.....	13
Inarin kestävän kaavoituksen ja yhteisön kuulemisen puolesta -ryhmä:	20
Inarin Luonnonystävät ry:n puolesta	30
Ivalon paliskunta	37
Kaldoaivin paliskunta.....	41
Muddusjärven paliskunta	44
Paliskuntain yhdistys.....	51
Poikajärven paliskunta	62
Soratute Karppinen Oy	63
Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry.....	63
Syväjärven paliskunta.....	66
Outakosken yhteisen vesialueen osakaskunnan, Utsjoen kirkonkylän yhteisen vesialueen osakaskunta, Tenon Kalatalousalue	70
Yksityiset	73
Muistutus 1	73
Muistutus 2	75
Muistutus 3.....	77
Muistutus 4.....	78
Muistutus 5.....	80
Muistutus 6.....	81
Muistutus 7	82

Viranomaiset

Esitys vastineeksi

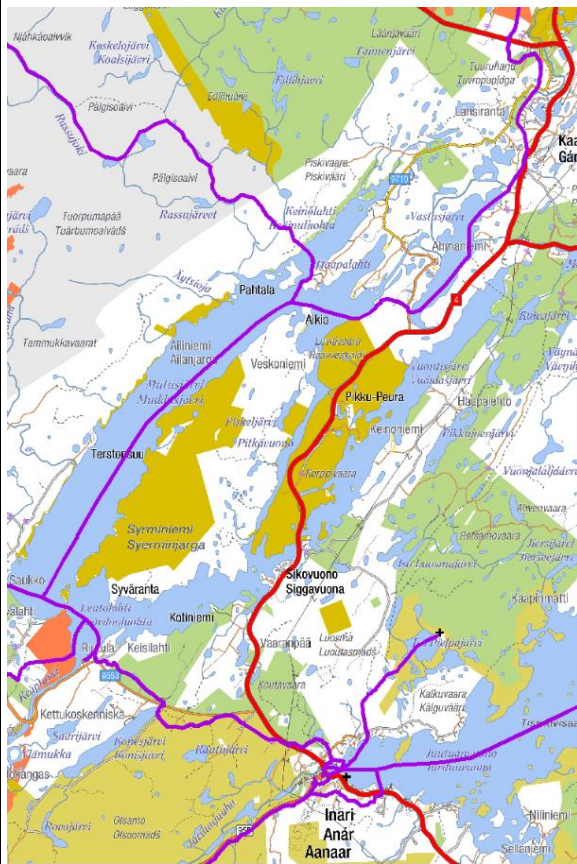
Metsähallitus

Nähtävillä olevaan Pohjois-Lapin maakuntakaavaan liittyvä Metsähallituksen muutosehdotus

Moottorikelkkareitti Inari-Pikkuluosma-Kaamanen tulisi poistaa kaavasta, koska reitti ei ole ollut käytössä enää aikoihin. Kaavasta puuttuva Inarista Kaamaseen Muddusjärveä pitkin menevä kelkkareitti tulee merkitä kaavaan em. reitin sijaan. Muddusjärven paliskunta ja Metsähallitus ovat sopineet ko. reitistä. Myös Muotkatunturin paliskunta on tämän reittilinjauksen kannalla. Aikaisemman linjauksen mukainen reitti on jo poistettu maastosta, ja uusi linjaus on kunnostettu valtion varoin.

Metsähallituksella on jäänyt huomaamatta ko. yksityiskohta kaavasta, jonka se on oletanut muuttuneen aikaisemman esityksen mukaiseksi.

Liitteenä reittilinjaus paikkatietoaineistona, ja lopussa oikea reittilinjaus Inarin ja Kaamasen välillä.



Maakuntakaavaehdotuksessa esitetty moottorikelkkareitti Inari-Pikkuluosma-Kaamanen välillä perustuu MOKEMA-hankkeessa (Moottorikelkkailun edellytysten kehittäminen osana kestävää luontomatkailua, 2017-2018) luokiteltuun moottorikelkkailuverkostoon. MOKEMA-hankkeessa yhteys on luokiteltu pääväyläksi.

Metsähallituksen lausunnon perusteella Inari-Pikkuluosma-Kaamanen moottorikelkkareitti on poistettu käytöstä ja korvaava reitti on linjattu kulkemaan Inarista Kaamaseen Muddusjärven kautta.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaan: ” Jos kaavaehdotusta on olennaisesti muutettu sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se on asetettava uudelleen nähtäville. Uudelleen nähtäville asettaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos muutokset koskevat vain yksityistä etua ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuullaan erikseen. ”

Moottorikelkkareitin muuttaminen tässä vaiheessa uuteen paikkaan moottorikelkkareitti-merkinnällä koskisi julkista etua ja vaatisi maakuntakaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamista.

Muutetaan Inarin Kaamasen välin moottorikelkkareitti-merkintä yhteystarpeeksi. Reitin lopullinen sijainti ratkaistaan reittitoimituksessa, mikäli yhteysvälille aloitetaan suunnittelemaan virallista moottorikelkkareittiä.

Saamelaiskäräjät

Lapin liitto on asettanut Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 ehdotuksen julkisesti nähtäville 7.12.2023-16.1.2024. Saamelaiskäräjät on antanut kaavasta useita lausuntoja ja neuvotellut Lapin liiton kanssa saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisesti viimeksi 18.10.2023. Kyseisessä neuvottelussa erimielisiksi jääneet asiat koskivat Jäämeren käytävää, 400 kV:n voimajohtoa, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueiden laajuutta sekä kylmätestausalueiden laajuutta. Saamelaiskäräjien kannat edellä mainituista asioista pätevät edelleen. Saamelaiskäräjät ei näe

tarpeelliseksi toistaa kaikkia aiemmin lausunnoissaan ja saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisissa neuvotteluissa esitettyjä huomioita kaavasta, vaan pyytää Lapin liittoa huomioimaan soveltuvin osin muistutusvaiheen yhteydessä. Saamelaiskäräjien aiemmat lausunnot sekä saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvottelujen pöytäkirjat tulee pitää kaava-aineiston yhteydessä nähtävillä.	Allekirjoitetut pöytäkirjat lisätään Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 internet-sivuille. Neuvotteluiden pöytäkirjoihin on kirjattu sovitut ja jäljelle jääneet ristiriidat. Lapin liiton hallitus on hyväksynyt vastineet 30.10.2023 Saamelaiskäräjien viranomaislausuntoon (30.6.2023). Vastineet on lähetetty saamelaiskäräjille tiedoksi 14.11.2023 sähköpostilla saamelaiskäräjien kirjaamoon (info@saamediggi.fi).
Saamelaiskäräjät pyytää Lapin liittoa ottamaan huomioon saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien mahdollisissa muistutuksissaan esiin tuomat asiat. Niin ikään Saamelaiskäräjät pyytää Lapin liittoa ottamaan huomioon Tenon osakaskuntien mahdollisissa muistutuksissa esiin tuomat asiat. Saamelaiskäräjät suosittaa Lapin liittoa keskustelemaan Tenon osakaskuntien kanssa heidän ehdotuksistaan uusiksi kaavamääräyksiksi ja ottamaan ne huomioon. Saamelaiskäräjät pyytää Lapin liittoa huomioimaan myös Saamelaismuseum Siidan muistutuksessa esiin nostetut seikat.	Tenon osakaskuntien, paliskuntien ja Saamelaismuseum Siidan muistutuksiin annetaan vastineet edellä mainittujen tahojen kohdassa.
Aiemmissa lausunnoissa ja neuvotteluissa esiin tuotujen asioiden lisäksi Saamelaiskäräjät esittää, että moottorikelkkareitti Inari-Pikkuluosma-Kaamanen poistetaan kaavasta ja se korvataan Inarista Muddusjärveä pitkin Kaamaseen kulkevalla moottorikelkkareitillä, josta alueen paliskunnalla ja Metsähallituksella on yhteinen näkemys. Muistutuksesta päätti puheenjohtaja 16.1.2024 kuultuaan 2. varapuheenjohtajaa.	Maakuntakaavaehdotuksessa esitetty moottorikelkkailureitti Inari-Pikkuluosma-Kaamanen välillä perustuu MOKEMA-hankkeessa (Moottorikelkkailun edellytysten kehittäminen osana kestävää luontomatkailua, 2017-2018) luokiteltuun moottorikelkkailuverkostoon. MOKEMA-hankkeessa yhteys on luokiteltu pääväyläksi. Metsähallituksen lausunnon perusteella Inari-Pikkuluosma-Kaamanen moottorikelkkaura on poistettu käytöstä ja korvaava reitti on linjattu kulkemaan Inarista Kaamaseen Muddusjärven kautta. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaan: ” Jos kaavaehdotusta on olennaisesti muutettu sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se on asetettava uudelleen nähtäville. Uudelleen nähtäville asettaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos muutokset koskevat vain yksityistä etua ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuullaan erikseen.” Moottorikelkkailureitin muuttaminen tässä vaiheessa uuteen paikkaan moottorikelkkailureitti-merkinnällä koskisi julkista etua ja vaatisi maakuntakaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamista. Muutetaan Inarin Kaamasen välin moottorikelkkailureitti-merkintä yhteystarpeeksi. Reitin lopullinen sijainti ratkaistaan reittitoimituksessa, mikäli yhteysvälille aloitetaan suunnittelemaan virallista moottorikelkkailureittiä.

Saamelaismuseum Siida

Lapin liitto on pyytänyt Saamelaismuseum Siidan lausunnon Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 30.10.2023 päivätystä kaavaehdotuksesta, joka koskee Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kuntia.

Saamelaismuseum Siida on saamelaisalueella toimivaltainen viranomainen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä maiseman ja rakennusperinnön suojelun ja hoidon suhteen, ja lausuu kaavaehdotuksesta niiltä osin kuin se koskee Saamelaismuseum viranomaistehtävää saamelaisten kotiseutualueella eli Inarin ja Utsjoen kuntia sekä Sodankylän kunnassa sijaitsevaa Lapin paliskunnan aluetta.

Lapin liiton valtuusto palautti 17.5.2021 Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 uudelleen käsittelyyn. Saamelaismuseum on antanut aiempiin kaavaehdotuksiin lausunnot 10.3.2020 (D.s.325) ja 30.6.2023 (D.s.882). Maakuntakaavaprosessin aikana Saamelaismuseum on osallistunut luonto- ja maisemaselvitystä varten perustetun asiantuntijatyöryhmän toimintaan sekä järjestettyihin viranomaisneuvotteluihin.

Merkitään tiedoksi.

Kaavamerkinnot ja -määräykset

Saamelaisen kulttuuriympäristön tärkeä osa on perinteiset elinkeinot. Kulttuurimaisema sisältää perinteisten elinkeinojen tarvitsemat ja käyttämät resurssit, ja yhteisön hallitseman perinnetiedon ja -taidon avulla tarvittavia resursseja osataan käyttää oikein. Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde/aita -merkintää **(ph)** on täydennetty asianmukaisesti niin, että alueen suunnittelussa turvataan poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen ja valitaan poronhoidon kannalta kestävä ratkaisu.

Saamelaismuseum on aiemmassa lausunnossaan ehdottanut, ja ehdottaa edelleen lisäystä maankäytön suunnittelua koskevaan määräykseen todeten, että ”saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen sekä poronhoidon kannalta on huolehdittava merkittävien yhtenäisten alueiden säilymisestä”.

Maakuntakaavaehdotuksessa esitetty suunnittelumääräys on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 turvataan saamelaisten perinteisten elinkeinojen ja elämänmuodon säilyttämistä ja kehittämistä seuraavasti:

Maakuntakaavassa on annettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen suunnittelumääräys: ”*Alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.*

Poronhoidon ja saamelaiskulttuurin toiminta- ja kehittämisellä turvataan maakuntakaavassa koko maakuntakaava-aluetta koskevilla suunnittelumääräyksillä: ”*Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.*

Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttötoiminta- ja kehittämisellä. Poronhoitoon

	<i>olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden suunnittelun osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa ja saamelaisten kotiseutualueella Saamelaiskäräjien kanssa sekä koltta-alueella myös Kolttien kyläkokouksen kanssa.”</i> Useisiin maakuntakaavan kaavamerkintöihin, joissa on haluttu korostaa saamelaiskulttuuria, liittyy määräys: ”Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.” Lisäksi 400 kV voimajohto -merkintään on lisätty saamelaiskäräjien esittämä suunnittelumääräys:” Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa hankkeen vaikutusalue saamelaisten kotiseutualueella määritetään yhteistyössä saamelaisten omien edustuselinten kanssa.” Maakuntakaavassa osoitetaan lisäksi saamelaisten kotiseutualue, koltta-alue, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetun alueen raja ja paliskuntarajat.
Merkinnällä MU-3 osoitetaan matkailu tasavertaiseksi maankäyttömuodoksi metsätalouden ja poronhoidon kanssa. Kyseiset maankäyttömuodot ovat usein ristiriidassa keskenään ja siten mahdollisesti aiheuttavat paikallisia konflikteja. Kaksi MU-3-merkinnällä osoitettua aluetta ovat valtakunnallisesti sijaitsevat arvokkaalla maisema-alueella. Matkailun tuomia lieveilmiöitä ei voida maakuntakaavan avulla estää. Tämän vuoksi Saamelaismuseo ehdottaa edelleen, että MU-3-merkintä hylätään ja korvataan kyseiset alueet M-1-merkinnällä.	Maakuntakaavassa metsätalous-, matkailu- ja poronhoitovaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU-3) on sijoitettu olemassa olevien matkailualueiden yhteyteen (Tankavaara, Saariselkä, Inarin kirkonkylä). Merkintään liittyy suunnittelumääräys: ” Alueen virkistys-, maisema- ja luontoarvot huomioon ottava metsätalous on sallittua. <i>Alueelle voidaan suunnitella sijoitettavaksi luontoon ja maisemaan sopivalla tavalla retkeilyn ja ohjelmapalvelujen tukikohtia.</i> <i>Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata alueen poronhoidon edellytykset.</i> <i>Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”</i> Maakuntakaavan Saariselän MU-3 -rajaus perustuu Ivalon alueen osayleiskaavan matkailun ohjelmapalvelualue (RM-02) -merkintään. Yleiskaavan mukaan: ”Alueelle saa rakentaa aktiiviseen luontomatkailuun liittyviä rakennuksia ja rakennelmia, kuten kotia tai laavuja. Alueelle ei saa sijoittaa majoitustiloja. Alueelle tulee laatia käyttösuunnitelma ennen rakentamisen aloittamista...”

	Inarin kirkonkylän osalta maakuntakaavan MU-3 rajausta perustuu Inarinjärven osayleiskaavan VR/v (retkeily- ja ulkoilualue, joka on tarkoitettu valtion toteutettavaksi) ja VR-1 (retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltainen alue) merkintöihin. Maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Vnp 18.11.2021) osa-aluemerkinnällä Saamelaiskulttuuri, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde. Osa-aluemerkinnällä osoitetut arvokkaat maisema-alueet on otettava huomioon ja ne tuovat reunaehdotuksia yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Maakuntakaavoitus on erilaisten tavoitteiden ja intressien yhteensovittamista. Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan matkailun ja virkistykseen laatu ja määrä ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä.
Saamelaismuseo kiinnittää edelleen huomiota määräykseen maa-ainesten otto-alue (EO). Niiden salliman maankäytön vaikutukset voivat kohdistua ennestään tuntemattomaan arkeologiseen kulttuuriperintöön. Nämä kohteet tuhoutuvat maa-ainesten oton yhteydessä, mikäli alueella ei suoriteta arkeologista inventointia maa-ainesten ottoprosessin yhteydessä. Tämän vuoksi kaavamääräykseen tulee lisätä maininta: ”Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto.”	Maakuntakaavassa on annettu koko kaava-alueen koskeva suunnittelumääräys: <i>”Alueiden käyttöä suunniteltaessa tulee varmistaa kulttuuriperintötiedon ajantasaisuus (kulttuuriympäristön ja/tai maiseman kannalta tärkeät alueet tai kohteet, kiinteät muinaisjäännökset tai muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet), ja oltava yhteydessä alueelliseen vastuumuseoon sekä varauduttava tarpeellisiin selvityksiin. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Määräys koskee myös vedenalaisia muinaisjäännöksiä.”</i> Koko kaava-alueen koskeva suunnittelumääräys koskee maakuntakaavaehdotuksessa osoitettuja maa-ainesten ottoalueita sekä myös mahdollisia uusia alueita, joita ei ole osoitettu maakuntakaavassa. Maa-ainestenottoa säädellään maa-aineislailla. Lain 3 §:ssä on kerrottu aineiden ottamisen rajoitukset.

Kaavaselostus Kaavaselostuksen luvussa 2.3.3 Muinaisjäännökset on luettelo Valtakunnallisesti merkittävistä muinaisjäännöksistä Pohjois-Lapin alueella. Valtakunnallisesti merkittävien muinaisjäännösten luetteloa ollaan päivittämässä Museoviraston VARK – Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet -hankkeessa, joka valmistuu vuoden 2024 aikana. Kohteiden määrä tulee lisääntymään, joten luettelo olisi hyvä päivittää kaavaselostukseen hankkeen valmistuttua. Saamelaismuseumu huomauttaa, että kaavaselostuksen luvussa 6.12.12 Muinaismuistokohde kohteen SM 3531 nimi on edelleen virheellinen. Kohde on Täyssinän rauhan rajakivi, ei Täyssinän rauhankivi, joten nimi tulee korjata. Saamelaismuseumu pyytää selkeyttämään ja ajantasaistamaan sivuilla 194–198 esitettyä kulttuuriperintö-suojeluperustetaulukkoa. Tällä hetkellä taulukko sisältää vanhaa tietoa.	Aikataulullisesti ei ole mahdollista täydentää kaava-aineistoa, mutta selostukseen voidaan täydentää tieto valmistuvasta inventoinnista. Tavoitteena on, että Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotus 2040 olisi hyväksyttävänä valtuustossa toukokuussa 2024. Korjataan selostukseen nimi Täyssinän rauhan rajakivi. Tarkistetaan kaavaselostuksen taulukkoa.
Vaikutusten arviointi Edellisen kaavaprosessin aikana Saamelaismuseumu on huomauttanut, että kaavan vaikutusten arviointia saamelaiskulttuurille ja poronhoidolle ei ole aluerakenteen erityispiirteiden tunnistamisesta huolimatta tehty sillä tavalla kuin MRL 9§ ja saamelaisten alkuperäiskansa-asema edellyttävät. Saamelaismuseumu toteaa, että vaikutusten arvioinnin tulee vastata vaatimuksia, joita saamelaiskulttuurin asema edellyttää.	Maakuntakaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämään kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, eli maakuntakaavatasolla tarkastelutaso on yleispiirteinen. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on avattu kaavaselostuksen kappaleessa 8. Kappaleessa 8.3. on kerrottu, miten vaikutukset saamelaiskulttuuriin on arvioitu maakuntakaavassa. Saamelaiskulttuurivaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.16 ja kaavaselostuksen liitteenä olevassa vaikutustenarviointitaulukossa. Lisäksi vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.15.1, johon sisältyy myös paliskuntaakohtainen vaikutustenarviointiosio sekä laadittu liite 9. Paliskuntakuvaukset. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on osoitettu useita saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa huomioivia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja näin turvaavat saamelaiskulttuurin ja poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä.
Viranomaisneuvottelun 13.9.2023 liitteeksi toimitetussa ”Yhteenveto keskeisestä palautteesta ja niiden alustavat vastineet”-tiedostossa on jo esitetty poistettavaksi ehdotusvaiheessa uutena merkintänä tuotua moottorikelkkailureittien yhteystarvetta. Saamelaismuseumu huomauttaa, että merkintä on edelleen kaavakartalla ja se tulee poistaa.	Lapin liiton hallitus päätti 30.10.2023 viranomaislausuntojen vastineita hyväksyttäessä säilyttää Saariselkä-Raja-Jooseppi-Nellim moottorikelkkailureitin yhteystarpeen. Maakuntakaavassa osoitettu moottorikelkkailun yhteystarve ei osoita moottorikelkkailureitin tarkkaa sijaintia, vaan yhteystarpeen välillä Saariselkä–Raja-Jooseppi–Nellim. Reitin

	tarkempi sijainti määritellään reittisuunnittelun kautta. Yhteystarpeen myötä uran tai reitin linjausta voidaan pohtia ja se tulee yhdessä alueen osallisten kanssa sovittavaksi.
Kaavaselostuksessa todetaan, että kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden alueiden, muinaismuistojen, rakennussuojelukohteiden ja kulttuurihistoriallisesti merkittävien teiden ja reittien osoittamisella tuetaan näiden alueiden ja arvojen säilymistä sekä niiden huomioimista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Saamelaimuseo huomauttaa, että laajoilla alueilla maakuntakaava jää ainoaksi kaavatasoksi, joten koko maakuntakaava-aluetta koskevat, kulttuuriperintöä huomioivat suunnittelumääräykset ovat tärkeitä kulttuuriperinnön säilymistä ajatellen.	Merkitään tiedoksi.
<u>Lapin rajavartiosto (muistutus saapunut 23.1.2024)</u> Lapin rajavartiosto täydentää kesällä 2023 antamaansa lausuntoa seuraavasti: Ivalon Kerttuvaaran alue EAH2891 on Lapin rajavartioston Ivalon rajajääkärikomppanian toiminnassaan käyttämä ampuma- ja harjoitusalue. Maakuntakaavassa ei ole melualueen merkintää me1 Ivalon ampumaradan tai Kerttuvaaran ampuma-alueen osalta. Lapin rajavartiosto näkee, että kaavaan tulisi merkitä karttakuvassa vaaleanpunaisella merkitty alue EAH2891 lisäksi merkinnällä me1. Kerttuvaaran ampuma-alueelle tehdään vuonna 2024 ympäristöselvitys, joka kattaa myös melumallinnuksen. Vartiolentolaivue tukeutuu toisinaan toiminnassaan Ivalon varuskunta-alueeseen ja pääasiallisesti Ivalon lentokenttään. Ivalon kasarmialueelle on mahdollista kohdistua helikopterilla tehtävää lentoliikennettä joka kohdistuu alueeseen EP2898 sekä EAH2891. Kyseiset alueet tulee varustaa melumerkinnällä.	Maakuntakaavan melualueen me1 rajausta tulee perustua tehtyyn selvitykseen. Maakuntakaavan merkinnät EP 2898 ja EAH 2891 on osoitettu tukemaan puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen toimintaa.

Yhteisöt/yritykset	Esitys vastineeksi
<u>Auroran yhteismetsä</u> TAUSTA Auroran yhteismetsällä (osoite: Murronharjuntie 965, 31650 Sadonmaa; y-tunnus: 2894027-2) on useita alueita Pohjois-Lapin maakuntakaava-alueella (kiinteistötunnus 148-874-1-1). Yhteismetsämme on aktiivinen metsätalouden toimija mutta samalla myös aktiivinen erilaisissa alueisiinsa kohdistuvissa kehittämishankkeissa. Yhteismetsämme pääsijaintipaikka on Etelä-Suomessa, samoin kuin kaikki yhteismetsämme osakkaat ovat Etelä-Suomesta. Perinteisesti hoidettu maakuntakaavasta tiedottaminen ei ole saavuttanut osakaskuntaamme. Tieto maakuntakaavaehdotuksesta tuli 13.1.2024 erään palstamme naapuritilan omistajalta. Koska muistutukset pitää jättää viimeistään 16.1.2024, niin on selvää, että emme pysty muodostamaan maakuntakaavaehdotuksesta riittävää kuvaa. Mielestämme nykyaikana tiedottaminen tulisi tehdä niin, että kaikki alueen osalliset saisivat tiedon hyvissä ajoin. Koska maakuntakaavalla on merkittävät oikeusvaikutukset, niin varsinkin maanomistajien tulisi saada tietää, mitä heidän alueilleen ollaan suunnittelemassa ja kuinka suunnitelmat vaikuttavat alueen käyttöön ja arvoon. Nykypäivänä maanomistaja tiedot saadaan helposti Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmästä. Myös tiedottaminen suoraan maanomistajille on nykyisillä sähköisillä viestintävälineillä yksinkertaista.	Maankäyttö- ja rakennusasetuksessa (MRA 12 §) säädetään maakuntakaavaehdotuksen julkisesti nähtäville asettamisesta. ”<i>Nähtäville asettamisesta ja oikeudesta muistutuksen tekemiseen on ilmoitettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisissa kunnissa julkaistaan, jollei asian merkittävyys edellytä laajempaa tiedottamista.</i>” Maakuntakaavoituksessa käsitellään niin laajoja alueita ja osallisia on niin paljon, että kuuluttaminen ja tiedottaminen on tehty julkisten tiedotusvälineiden kautta. Kuulutus nähtävilläpidosta on ollut seuraavissa lehdissä Lapin Kansa, Inarilainen ja Sompio sekä Lapin kuntien ja Lapin liiton ilmoitustauluilla ja Lapin liiton nettisivuilla. Kaavaehdotus on esitelty 19.12.2023 yleisötilaisuudessa Inarin Sajoksessa. Yleisötilaisuuteen oli mahdollista osallistua myös etäyhteyden kautta. Pohjois-Lapin maakuntakaavasta 2040 on tiedotettu maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen säätämällä tavalla.
MUISTUTUKSIA Kiinnitimme huomiota Ivalon ympärille sijoitettuun "kylmätestauksen kehittämisvyöhykkeeseen". Tuolle tuhansien hehtaarien suuruiselle vyöhykkeelle jää useita yhteismetsämme palstoja. Kaavaseloosteessa kylmätestauksen kehittämisvyöhyke mainittiin sivulla 124, kertomatta kuitenkaan, mitä kylmätestaus tarkoittaa ja miksi se vaatii noin valtavan kehittämisvyöhykkeen. Ennen kuin tällainen kehittämisvyöhyke voidaan kaavaan varata, täytyy mielestämme tietää, mitä kyseisellä alueella on tarkoitus tehdä. Oikeusvaikutteiseen kaavaan ei pidä vain varmuuden vuoksi varata aluetta, jonka käyttötarkoitus ei ole tarkoin selvillä. Lähtökohtaisesti yhteismetsämme ei ole alueiden kehittämistä vastaan, mutta näin huonosti perusteltua korvamerkintää ei pidä tehdä oikeusvaikutteiseen kaavaan. Kyseinen kylmätestauksen vyöhyke soveltuu hyvin myös matkailun ja virkistystyksen kehittämiseen, koska alue sijaitsee vetovoimaisen Ivalon ympärillä. Mielestämme samaiselle kehittämisvyöhykkeen alueelle voitaisiin hyvin osoittaa myös mv-merkintä, jolloin myös matkailun kehittämishankkeet olisivat alueella mahdollisia. Yleiskaavalla ja	Inarissa on pitkää panostettu kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita. Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke -merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaustoimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita. Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu neljä kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pasasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /-kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Arctic Center –testauskeskus).

yksityiskohtaisemmillä kaavoilla voidaan sitten osoittaa tarkemmin, missä millekin toiminnoille on parhaimmat edellytykset.	Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittua arktisen kylmätestauksen kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita. Merkintää koskee suunnittelumääräys: <i>”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”</i> Kehittämisperiaatemarkinnat ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan ne antavat suuntaviivoja ja periaatteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa. Kylmätestauksen kehittämisperiaatemarkintä ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Ivalon ympärille on jo osoitettu matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv).
Huomautamme myös, että kaavasta puuttuu pohjoisen metsätalouden kehittämisalue. Koska metsätalous on ja tulee olemaan Lapin osaltakin tärkeässä roolissa ja koska metsätalouden harjoittamiseen kohdistuu ennen kokemattomia paineita, olisi suotavaa, että kaavassa kiinnitettäisiin asiaan	Maakuntakaavaehdotuksessa on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisessa koko kaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys:

huomiota ja osoitettaisiin kaavan tehtävin metsätalouden kehittämisvyöhykemerkinnoin, että Lapissa metsätaloutta on tarkoitus harjoittaa jatkossakin ja että myös tulevaisuudessa metsätalous on tärkeä osa Lapin maakunnan taloutta. Yhteismetsämme aikoo harjoittaa metsätaloutta, myydä tai vuokrata tarvitseville tontteja sekä korvausta vastaa antaa mahdollisuuksia monien elinkeinotoimintojen harjoittamiseen alueillaan. Jos maakuntakaava tulee vaikuttamaan yhteismetsämme alueiden käyttöä haittaavasti tai alueidemme tai tonteiksi myytävien määräalojen arvoa alentavasti, tulemme vaatimaan korvauksia aiheutuneesta haitasta tai arvon alenemisesta.	<i>”Alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.”</i> Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 metsätalous on yhtenä suurimpana päämaankäyttömuotona luonnonsuojelualueiden ulkopuolella. Metsälakia sovelletaan maakuntakaavan muilla kuin suojelualueiksi osoitetuilla alueilla. Maakuntakaava ei estä metsälain mukaista metsänkäsittelyä.
<u>Fingrid</u> Kiitämme lausuntopyynnöstänne koskien Pohjois-Lapin maakuntakaavan ehdotusta. Fingrid Oyj:llä ei ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi.
<u>Hammastunturin paliskunta</u> Hammastunturin paliskunnan muutokset paliskuntakuvaukseen Hammastunturin paliskunta pyytää tekemään paliskuntakuvaukseen paliskunnan tekemät muutokset, jotka on merkitty jäljitä muutokset ja kommenttityökaluilla lausuntopyynnön mukana tulleeeseen liiteasiakirjaan.	Täydennetään paliskuntakohtaisia kuvauksia esitetyn mukaisesta
Hammastunturin paliskunnan muistutus koskien maakuntakaavamääräyksiä Poronhoito on merkittävä, ikiaikainen elinkeino, jolla on pitkät perinteet poronhoitoalueella. Perustuslain (731/1999) 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti kulttuurina pidetään myös saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, mukaan lukien poronhoito. Näin ollen saamelaista perinteistä poronhoitoa suojaa perustuslain 17.3 §:n sisältämä saamelaiskulttuurin heikentämiskiello. Poronhoito on saamelaisille merkittävä kulttuurinen elinkeino, jonka kautta saamen kieltä, saamelaista kulttuuria sekä perinteistä tietoa siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelaisen poronhoidon yhteydessä on myös huomioitava saamelaisten kulttuurin nauttimisen oikeuden ylisukupolvinen luonne, eli saamelaisten oikeus paitsi tänään harjoittaa saamelaista kulttuurimuotoa mutta myös oikeus siirtää se tuleville sukupolville lain ja julkisen vallan suojaamana. Poronhoito-oikeus siihen kiinteästi kuuluvine vapaine laidunnusoikeuksineen on ylimuistoinen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3 §). Vapaa laidunnusoikeus on poronhoidon olemassaolon ja kannattavuuden edellytys. Vapaa laidunnusoikeus tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa luonnosta maan omistuksesta riippumatta. Poronhoitolaissa luetellaan rajoitukset vapaaseen laiduntamiseen. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maan omistajalla tai	Merkitään tiedoksi.

vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §). Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnissa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa, joka on muotoutunut kullekin alueelle tyypilliseksi niin luonnon olosuhteiden mutta myös eri saamen kieliryhmien kulttuurien ja historioiden johdosta. Saamelainen poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön laidunkierron mukaisesti sekä yhtenäisiin ja rauhallisiin laidunalueisiin. Laidunkiertojärjestelmä pohjautuu porojen luontaiseen käyttäytymiseen eri vuodenaikoina sekä poronhoitajien kulttuurisiin tapoihin ja saamelaiseen tapaoikeuteen. Paliskunta toteaa, että muun muassa ph-, Sa-ma-, Se-, SL-, av-, rs-, ekologiset yhteystarve-, V-, M-1-, MU-3-, mv- ja el-alueet ovat paliskunnalle erittäin tärkeitä alueita poronhoidollisesti. Poronhoito on Hammastunturin paliskunnan alueen päämaankäyttömuoto, erityisesti edellä mainittujen kaavamääräysten alueella, joten kaavojen vaikutusten arvioinnissa tulee aina erikseen tarkastella kunkin kaavaratkaisun vaikutuksia saamelaiseen poronhoitoon, porojen laiduntamismahdollisuuksiin eli laidunten tilaan ja laiduntamisrauhaan. Saamelaisen poronhoidon, saamen kielten ja saamelaiskulttuurin jatkuvuuden edellytykset tulee turvata.	Maakuntakaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämään kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, eli maakuntakaavatasolla tarkastelutaso on yleispiirteinen. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on avattu kaavaselostuksen kappaleessa 8. Kappaleessa 8.3. on kerrottu, miten vaikutukset saamelaiskulttuuriin on arvioitu maakuntakaavassa. Saamelaiskulttuurivaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.16 ja kaavaselostuksen liitteenä olevassa vaikutustenarviointitaulukossa. Lisäksi vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.15.1, johon sisältyy myös paliskunta-kohtainen vaikutustenarviointiosio sekä laadittu liite 9. Paliskuntakuvaukset. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on osoitettu useita saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa huomioivia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja näin turvaavat saamelaiskulttuurin ja poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä.
Paliskunta vastustaa Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue: Matkailualue Inarijärvi (mv 8404) -kaavamääräystä. Kaavaan merkitty alue on aivan liian laaja ja se sijoittuu paliskunnan pohjoisimpien tokkakuntien tärkeille talvilaidunalueille sekä sijaitsee paliskunnan porojen kuljetusreiteillä. Hammastunturin paliskunnan alueella kyseiselle alueelle sijoittuvat massamatkailukohteiksi muuttuneet Juutuan polku ja Ukonsaari. Lisäksi kyseiselle matkailun vetovoima-alueelle sijoittuu useita muinaismuistokohteita. Paliskunta toteaa, etteivät saamelaisten pyhät paikat, hautapaikat tai hengellisen kulttuurin harjoittamisen paikat ole mitään eksoottisia matkailukohteita, matkailun vetovoima-alueita tai virkistyskäytön kehittämisen kohdealueita, vaan päinvastoin sellaisia kohteita, jotka tulee suojella ja rajata kaavamääräyksen kaltaisen käytön ulkopuolelle. Matkailun vetovoima-alueen osalta on huomattava, että se on sijoitettu alueella olevien porotilojen	Maakuntakaavassa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnällä matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Merkintään liittyvät seuraavat suunnittelumääräykset, jotka ohjaavat jatkosuunnittelua: ”<i>Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla</i>

alueelle. **Porotilat on varattu erityisesti poronhoidon käyttöön** ja matkailun vetovoima-alue on suuressa ristiriidassa porotilojen käytön kanssa. Huomattavaa on myös se, että Hammastunturin paliskunnan eteläisimpien tokkakuntien laidunalueet alkavat välittömästi porotilojen vierestä. Paliskunta katsoo, että niin saamelaiselle poronhoidolle (mm. talvilaitumet, porojen kuljetusreitit, porotilojen käyttö) kuin alueella sijaitseville saamelaisten merkittäville muinaismuistokohteille massamatkailun aiheuttamien ongelmien ja negatiivisten vaikutusten vuoksi **matkailunvetovoima-alue tulee pienentää käsittämään ainoastaan Inarin ja Ivalon kirkonkylän alueet**. Oli kaavamerkintä-alue minkä suuruinen tahansa, on sillä erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta poronhoidon ja matkailun yhteensovittamiseksi. Matkailun tulee olla hallittua ja ohjattua alueella myös alueen luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Paliskunta muistuttaa, että kaavaehdotukseen merkityn alueen laajuus vaikutuksineen on suuressa ristiriidassa alueen päämaankäyttömuodon, saamelaisen poronhoidon harjoittamisen kanssa, minkä vuoksi mv 8404 -aluetta tulee pienentää paliskunnan esityksen mukaisesti.

tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoiimatekijöinä.

Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”

Kehittämisperiaatemerkinnot ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Ne eivät ole aluevarauksia eikä niitä tule tulkita aluevarausmerkintöjen tavoin. Kehittämisperiaatemerkinnot eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa.

Kehittämisperiaate-merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelu lieventämään matkailun haittoja poronhoitoon osana alkuperäiskansan oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuria. Samoin suunnittelumääräyksen mukaan matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan matkailun ja virkistykseen laatu ja määrä sekä yksityiskohtaisempi ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Samoin vaikutusten arviointi tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi alueelle osoittaa myös muuta toimintaa kuin matkailu- ja virkistystä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

Mikäli matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueelle tulee yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta matkailua ja virkistystä palvelevia toimintoja, niin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkennetaan aluerajauksia ja määritetään mahdollisia suoja-alueita, jotka turvaavat poronhoitoon soveltuvia alueita. Tällöin voidaan varmistaa, että porojen laiduntamiselle ja liikkumiselle tärkeät alueet säilyvät riittävänä.

Kaavaselostuksen kappaleessa 6.1.6. Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue on tuotu esille edellä mainittua periaatetta: ”Kehittämisen kohdealueiden päämaankäyttö on osoitettu aluevarausmerkinnöillä ja osa-aluemerkinnöillä. Matkailun ja virkistykseen kehittämisessä tulee ottaa huomioon päämaankäytöstä tulevat rajoitteet ja tavoitteet. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla ei saa vaarantaa luonnonsuojelullisia arvoja eikä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella metsätalouden kannattavuutta.”

Täydennetään kaavaselostusta ja tuodaan poronhoidon merkitys esille vastaavasti.

Inarijärven matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv) kehittämisperiaatemerkinnällä maakuntakaavassa matkailun ja virkistykseen kehittäminen on pyritty ohjaamaan Inarijärven eteläosaan, johon matkailu- ja lomarakentaminen sekä virkistystoiminta sijoittuvat jo nykyään. Merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomiomaan alueen erityispiirteitä, mm. saamelaiskulttuuria sekä maisema- ja luontoarvoja voimassa olevaa maakuntakaavaa vahvemmin.

Kohteen aluekuvauksen kehittämisperiaatteen mukaan alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Aluetta kehitetään retkeilyyn, veneilyyn, virkistyskalastukseen sekä saamelaiseen ja paikalliseen kulttuuriin tukeutuvana luontomatkailualueena. Aluetta kehitetään myös kotitarve- ja elinkeinokalastuksen näkökulmista osana paikallisten ihmisten elinkeino- ja kulttuuriympäristöä. Matkailualueutta kehitettäessä tulee turvata saamelaisten mahdollisuudet oman kielen ja kulttuurin harjoittamiseen yhteen sopivalla tavalla. Inarijärven valuma-alueella elää yksi Suomen monimuotoisimmista taimenkantakokonaisuuksista, joten alue on tärkeä myös monimuotoisuuden ylläpidon kannalta.

Ukonsaari on osoitettu maakuntakaavassa merkinnällä muinaismuistokohde (SM 3528). Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla suojeltuja maakuntakaavaan valittuja alueita tai kohteita. Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/1963) nojalla rauhoitettuja. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto. Merkinnän

	varausperusteena on valtakunnallisesti merkittävä kiinteä muinaisjäännös. Ukonsaari on maakuntakaavassa osoitettu lisäksi merkinnällä saamelaiskulttuuri, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde (Sa-maV 5930). Merkinnällä osoitetaan saamelaiskulttuuriin liittyvät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Kohteeseen tai alueeseen vaikuttavissa hankkeissa on alueelliselle vastuumuseolle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen varausperusteena on valtioneuvoston päätös (VNp 22.12.2009) Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009). Lisäksi kohde on valtakunnallisesti arvokas perinnemaisema. Saamelaismuseum Siidan kulttuuriympäristöyksikkö on pyynnöstä määritellyt kulttuuriympäristökohteista (SR1, SRV, SR, maV ja ma) saamelaiseen kulttuuriin liittyvät kohteet, jotka on osoitettu Sa-etuliitteellä.
Hammastunturin paliskunta vastustaa Ivalon kylmätestauksen kehittämisvyöhykkeen (el 1681) laajentamista paliskunnan keskisten tokkakuntien tärkeille laidunalueille.	Inarissa on pitkää panostettu kylmäteknoologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita. Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke - merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaus toimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita. Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu neljä kylmäteknoologiaan ja rengastestaukseen liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pajasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /-kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Arctic Center –testauskeskus). Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittaa arktisen kylmätestauksen kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita. Merkintää koskee suunnittelumääräys: <i>”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja</i>

	<i>kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”</i> Kehittämisperiaatemerinnät ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Kehittämisperiaatemerinnät eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan ne antavat suuntaviivoja ja periaatteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemerinnät eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa. Kylmätestauksen kehittämisperiaatemerkinä ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioda koko maakuntakaava- aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa- aluemerinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.
Hammasstunturin paliskunta vastustaa 400 kV:n voimajohdon yhteystarvetta (Z/yt) ja esittää sen poistoa maakuntakaavasta turhana.	Valtakunnallisten alueidenkäyttö tavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä. Olemme osoittaneet em. periaatteella 400 kV:n yhteystarpeen olemassa olevaan johtokäytävään. Yhteysverkostojen ja energiahuollon kannalta oleellista on valtakunnallisten tarpeiden

turvaaminen siten, että edistetään toimivaa aluerakennetta ja kansainvälistä kilpailukykyä. Toimintavarma energiahuolto on tärkeä osa kansallista huoltovarmuutta.

Alueidenkäytön suunnittelulla on keskeinen merkitys energianhuollon toimivuuden varmistamiseksi tarvittavien voimajohtojen ja kaasuputkien toteuttamismahdollisuuksien varmistamisessa.

Voimajohto on esitetty maakuntakaavassa yhteystarpeena, jolla ei osoiteta voimajohdon sijaintia. Voimajohdon yhteystarvemerkintää koskevat muun muassa seuraavat suunnittelumääräykset:

”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.

Linjauksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Toiminta tulee suunnitella siten, että rakentamisella ei vaaranneta alueen pohjavesiä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset on tarvittaessa arvioitava LSL:n 35 §:n mukaisesti.

Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa hankkeen vaikutusalue saamelaisten kotiseutualueella määritetään yhteistyössä saamelaisten omien edustuselinten kanssa.”

Mahdollinen voimalinjan yksityiskohtaisempi suunnittelu ja vaihtoehtojen valinta tapahtuu YVA-menettelyssä sekä sähkömarkkinalain mukaisessa menettelyssä.

Fingridin ja Norjan kantaverkkoyhtiön Stattnetin kanssa tehty selvitys osoittaa, että 400 kV voimajohtoyhteyden tarve Suomesta Norjan Finnmarkkiin ei ole tarpeellinen seuraavan kymmenvuotiskauden aikana vaan se on tarpeellinen vasta pitkän aikavälin kehityssuunnitelmissa, vuoden 2030 jälkeen. 400 kV voimajohdon johtoaukean leveys on yleensä 36–42 metriä ja pylväsrakenteen korkein korkeus on noin 35 metriä. Linjaus pyritään pääsääntöisesti sijoittamaan vanhan 220 kV voimajohdon rinnalle, jolloin johtoaukean

	kokonaisleveys on paikasta riippuen 90–130 metriä. Maakuntakaavan suunnittelumääräykset antavat reunaehdoja jatkosuunnittelulle.
<u>Inarin kestävän kaavoituksen ja yhteisön kuulemisen puolesta -ryhmä:</u> Muistutus Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 -ehdotusta koskien Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa on tehty hyvä ja laaja pohjatyö, jossa näkyy myös tarve ilmastonmuutoksen ja luontokadon huomioimiselle suunnittelussa. Ekologisen kestävyuden huomioiminen näkyy mm. rakentamisen keskittämässä olemassa oleviin taajamiin. Maakuntakaavan kaavamääräyksissä ja merkintöjen selityksissä on hyvin nostettu ympäristön tilan parantaminen ja saamelaisten oikeudet maakunnan erityisolosuhteina esille. Maakuntakaavan ohjausryhmä (2022-2024) on koostunut edustavasta joukosta alueen kuntien edustajista, valtuutetuista ja viranomaisista, sekä muista asiaa koskevista asianosaisista. Haluaisimme huomauttaa, että ohjausryhmässä ei ole edustajia yksinomaan luonnonsuojelua edustavilta tahoilta, vaikka luonnonsuojelulliset seikat, kuten luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, onkin nostettu kaavassa keskeisiksi tavoitteiksi.	Merkittään tiedoksi. Maankäyttö- ja rakennuslain 27 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa osa-alueittain tulee kaavan valmistelua ohjaamaan asettaa maakunnan liiton toimielin, jossa on asianomaisten kuntien ehdottamia jäseniä. Ohjausryhmätahot on määritelty kuntien kanssa käydyssä aloituskokouksessa 14.12.2016. Lapin liiton hallitus päätti asettaa maakuntakaavan ohjausryhmän (MRL 27 §) 13.2.2017. Ohjausryhmässä on jäsenenä edustajat mm. Lapin ELY-keskuksen Y-vastualueelta ja Metsähallituksen luontopalveluista. Luonnonsuojelulain 9 §:n mukaan: <i>Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kestävää käyttöä sekä maiseman suojelua alueellaan, vastaa tässä laissa sille säädetyistä viranomaistehtävistä, valvoo luonnonsuojelulain säännösten noudattamista ja käyttää luonnonsuojelun yleisen edun puhevaltaa.</i> <i>Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii lisäksi 4 luvun mukaisena tukiviranomaisena ja ohjaa, valvoo ja edistää tuen toimeenpanoa sekä tukee mahdollisuuksien mukaan kunnan toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.</i> <i>Metsähallitus vastaa valtion luonnonsuojelualueverkoston hallintaan, käyttöön ja hoitoon liittyvistä tehtävistä sekä muista sille tässä laissa osoitetuista viranomaistehtävistä.</i> Maakuntakaavan ohjausryhmän kokoonpano on määritelty maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti.
Haluaisimme nostaa esille kaavan kaavamääräyksiin ja merkintöjen selityksiin seuraavan seikan. Sivulla 3 ilmaistaan: “Suunnittelussa on pyrittävä ehkäisemään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.” Tämä ei ole riittävän kattava ilmaisu, sillä siitä jää uupumaan ympäristölle ja terveydelle erittäin	Maakuntakaavoitus on erilaisten tavoitteiden ja intressien yhteensovittamista. Maakuntakaavassa on myös muita koko kaava- aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä:

haitallisia ihmistoiminnasta johtuvia vaikutuksia. Esitämme tähän lisättäväksi valosaasteesta ja maaperän ja veden saastumisesta aiheutuvat ympäristö- ja terveyshaitat. Eritoten valosaasteen huomioiminen Pohjois-Lapin alueella on erittäin tärkeä erityisolosuhteiden myötä alueen elinkeinojen kehitysmahdollisuuksien kannalta (ks. tarkemmin alla). Maaperän laadun huomioiminen on tärkeää esimerkiksi keräilykulttuurin ja -elinkeinojen kannalta.	<i>” Alueidenkäytön suunnittelussa on alueen erityispiirteisiin tukeutuen otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt, saamelaisen kulttuuriympäristön erityispiirteet ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun. Suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.</i> <i>Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten jokien ja järvien rannoilla ja arvokkailla vaara- ja tunturialueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.</i> <i>Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.”</i> Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan matkailun ja virkistyslaatu ja määrä ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän peruserätyksenä on, että yleispiirteisempää maankäytösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä.
Kaavaselostuksen taustatiedot ovat paikoitellen vanhentuneita tietojen ollessa vuodelta 2017 ja aiemmin. Kyseenalaista on myös luvussa 2.6.3. Lapin matkailun tilaa kuvattaessa korostetaan junayhteyksien kehittämisen merkitystä alueen saavutettavuuden kannalta. Tämä ei ole relevanttia suoraan Pohjois-Lapin alueella, sillä tälle alueelle ei nykyisellään kohdistu matkustajaliikennettä, eikä sellaista ole suunnitteilla. V 2021 valmisteluun palautetussa maakuntakaavan versiossa oli linjaus myös jäämeren radalle, mitä vaadittiin poistettavaksi ja onkin poistettu. Siksi myös tämän selostuksen taustassa ei junaliikenteen kehittämistä pitäisi korostaa ja ehdotamme ilmaisun poistamista.	Lapin hyvän saavutettavuuden kannalta junayhteyksien kehittäminen on tärkeää. Lappi-sopimuksen 2022 aluerakennevision 2040+ mukaan osana saavutettavuuden parantamista ja vihreää siirtymää kehitetään Lapissa aktiivisesti myös rautatieliikennettä. Pitemmän aikavälin tavoitteena on kehittää poikittaisia sekä kansainvälisiä ratayhteyksiä. Uusi Kemijärvi–Sodankylä–Kittilä–Kolari-rata yhdistää Itä-Lapin ja Tunturi-Lapin poikittaisella ratayhteydellä sekä muodostaa olemassa olevan radan kanssa käänteisen pisaran muotoisen ympyräradan, sujuvoittaen tehokkaasti sekä henkilö- että logistiikkakuljetuksia alueiden välillä. Tarkistetaan maakuntakaavaselostuksen tekstiä.

Lisäksi haluamme nostaa esille erityisesti seuraavia seikkoja:

1. Pimeiden alueiden vaaliminen maakuntakaavassa

Valosaaste on yksi nopeimmin ja laajimmalle levinneistä saasteen muodoista Suomessa ja globaalisti. Sitä ei kuitenkaan vielä oteta ympäristön- ja luonnonsuojelussa tai yhteiskuntasuunnittelussa juurikaan huomioon. Valosaaste on sekä ihmisen terveydelle että luonnon monimuotoisuudelle haitallista ja heikentää esimerkiksi tähtitaivaan ja revontulien tarkkailua. Valosaaste tarkoittaa yötaivaalle siroavaa keinovaloa, joka heikentää eliöiden vuorokausi- ja vuodenaikarytmiä aiheuttaen esimerkiksi ihmiselle univalverytmin ongelmia (esim. lisääntyvä unettomuus) ja linnuille suunta- ja parinmuodostuksen haasteita. Tieto valosaasteen haitoista lisääntyy jatkuvasti (koostetusti esim. Eklöf, Johan, 2022).

Maailma ilman pimeää, Kuinka valosaaste uhkaa luonnon tasapainoa, Atena). Pohjois-Lapin alueella valosaaste vaikuttaa myös matkailun edellytyksiin erityisesti talvikaudella, sillä taivaalle siroava valo vähentää mustan taustaivaan ja tähtien välistä kontrastia heikentäen tähtien erotuskykyä.

Valosaastekartan ([Light Pollution Map](#)) mukaan koko Suomen ja Euroopan tasolla varsinaiset pimeän taivaan alueet (Bortle Scale 1) asettuvat pääosin Inarin, Utsjoen ja Sodankylän alueelle. Scale 1 tason alueita löytyy lähinnä Lemmenjoen kansallispuiston keskeltä ja Urho Kekkosen kansallispuiston itäreunasta. Lisäksi Scale 2 tason alueita löytyy edellä mainittujen läheisyyden lisäksi Muotkatunturin, Hammastunturin, Kaldoaivin, Vätsärin erämaa-alueilta ja Kevon luonnonpuistosta. Näiden lisäksi muualta Suomesta vastaavia pimeän taivaan alueita (scale 1 ja 2) löytyy enää käsivarresta sekä Kemihäärän ja Tuntisan erämaa-alueiden läheisyydestä. Esimerkiksi matkailussa suositut Levin ja Ylläksen alueet eivät tälle tasolle yllä missään kohdin.

Inarin, Utsjoen ja Sodankylän kuntien pimeän taivaan alueet, Scale 1 ja 2, eivät vastaa täysin kansallispuistojen/erämaa-alueiden rajoja, vaan ovat näitä pienempiä, mikä kuvastaa lähialueiden rakentamisen vaikutusten laajuutta. Esimerkiksi Urho Kekkosen kansallispuiston scale 1 alueeseen vaikuttavat sekä Saariselän että Vuotson alueen rakentamisen ratkaisut ja Lemmenjoen scale 1 alueeseen Inarin kirkonkylän, Ivalon ja tämän kaavan ulkopuolelta Nunnasen kylän rakentaminen.

Pimeän taivaan tasot, Scale 1 ja 2, tulisi harvinaisuutensa vuoksi pyrkiä pitämään vähintään nykyisellä tasollaan, ja siksi ne tulisi huomioida uusilla pimeän taivaan kaavamerkinnoilla maakuntakaavan tasolla kaavan tarkoituksen (MRL 25 § 4 mom.) ja maakunnan oloista johtuvien erityistarpeiden (MRL 28 §) mukaisesti.

Tasolla 1 pimeän taivaan vaaliminen on globaalissakin mittakaavassa ensisijaisen tärkeää. Tason 1 ja 2 suojelu pitäisi huolta myös matkailussa tärkeiden tähti- ja revontulitaivaiden kirkkauden säilymisestä ja siten pitäisi yllä luontomatkailun erityisiä edellytyksiä Pohjois-Lapin alueella. Pimeän taivaan suojeleminen nykyiselle tasolle ei aiheuta tällä hetkellä muutostarvetta jo olemassa olevaan nykyiseen toimintaan, mutta ohjaa tulevaisuuden toimintaa, esim. rakentamista ja katuvalaistusta, ottamaan huomioon ja rajoittamaan taivaalle siroavan valon määrää paremmalla valaistussuunnittelulla.

Pohjois-Lapin erityisolosuhteista johtuen hiljaisten ja pimeiden alueiden osoittamista erikseen ei nähdä tarpeelliseksi maakuntakaavatasolla. Kaavaselostuksen luvussa 6.1.6 Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue ja vaikutusten arvioinnin luvussa 8.12.3 on huomioitu pimeiden ja hiljaisten alueiden merkitys matkailulle.

Kaava-alueen viherrakenne koostuu suojelu- ja erämaa-alueista (SL ja Se) sekä suurista yhtenäisistä metsäalueista (M-, M-1-, Ms-1-, MU- ja MU-3 -alueet) ja se kattaa 96,8 % kaava-alueesta. Suojelu- ja erämaa-alueet kattavat noin 51 % kaava-alueesta. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksen osoittamat A-, TP-, T-, RM-, E-, EK-, EP-, EAH-alueet kattavat noin 1,3 % kaava-alueesta.

Maakuntakaavalla pyritään eheyttämään yhdyskuntarakennetta mm. koko kaava-alueella koskevalla suunnittelumääräyksellä:
”Alueidenkäyttöä ja toimintoja suunniteltaessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä. Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueen erityisolosuhteisiin.” Näiden tekijöiden arvioivaan osataan suojaavan pimeitä ja hiljaisia alueita.

Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan rakentamisen laatu ja määrä ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän peruserämittä on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Tavoitetta voidaan toteuttaa maakuntakaavasta riippumatta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja muilla toimenpiteillä.

Esitämme maakuntakaavaan uusia pimeän taivaan alueen kaavamerkintöjä tämän hetkisten Bortle Scale 1 ja 2 tasojen alueita vastaavasti (ks Light Pollution Map).	
2. Ekologisia näkökulmia matkailun kehittämis- ja vetovoima-alueisiin Maakuntakaavaehdotuksen matkailun tavoitteissa on erinomaisesti huomioitu ekologisen kestävyys ulottuvuuden ensisijaisuus suhteessa kestävyys muihin ulottuvuuksiin. Ekologinen kestävyys asettaa rajat, joiden sisällä myös ihmisen sosiaalista ja taloudellista kestävyttä voidaan tavoitella. Esimerkiksi pyrkimys edistää nimenomaan ns. ekoturismia pyrkien välttämään massaturismikohteiden syntymistä on onnistunut huomio (s.82). Samoin huomio tarpeesta kehittää vaellusmatkailua ja muuta luonnonehdoilla tapahtuvaa matkailua (s. 85) on mielestämme kannatettavaa. Tämän tulisi näkyä myös matkailun kehittämis- ja vetovoima-alueiden merkinnöissä erottamalla toisistaan isompi majoituspalvelurakentaminen, kuten hotellit, ja kevyemmät rakenteet (retkeilyreitien ja niiden omatoimiretkelijöiden palvelut, esim. laavu- ja tulipaikat). Lapin hiilineutraaliustavoite (s. 61) on erittäin haastava, ellei täysin mahdoton, saavuttaa edes nykyisillä (lento)matkailun määrillä, saati jos matkailua pyritään lisäämään. Maakuntakaavan tasolla ohjaus matkailun kehittämiseen tulisikin tapahtua määrää vähentämällä ja laatua/aikaa pidentämällä. Maakuntakaavassa tulisi tarkemmin huomioida matkailun kehittämis- ja vetovoima-alueiden toisistaan merkittävästi poikkeavia ominaispiirteitä. Maakuntakaavassa esitetyt matkailun vetovoima-alue sekä matkailun ja virkistys kehittäminen kohdealue -merkinnät ovat erittäin laajoja, sisältäen hyvin erilaisia alueita, kuten kyläkeskuksia, että eritasoisesti suojeltuja alueita. Näiden lisäksi matkailun kehittämis- ja vetovoima-alueille mahtuu laajasti tärkeitä, muilla merkinnöillä ohjaamattomia alueita, kuten ekologisesti arvokkaita Inarijärven ranta-alueita sekä monia arvokkaita vanhoja metsiä. Matkailun kehittämis- ja vetovoima-alueita tulisi tarkentaa alueiden ominaispiirteet ja ekologiset arvot huomioiden. Maakuntakaavassa on sekä alueidenkäytön tavoitteissa yleisesti että Pohjois-Lapin alueen erityisten tarpeiden huomioimiseksi esitetty tarve huomioida luonnon monimuotoisuus ja muut luonnonarvot, ympäristönsuojelu ja ympäristöhaittojen ehkäiseminen. Toisin sanoen ekologinen kestävyys on nostettu kaavan tavoitteissa keskeiseksi. Tämän toteutumiseksi esimerkiksi ekologisesti arvokkaita Inarijärven ranta-alueita ja ekologisesti arvokkaita suojelun ulkopuolisia metsäalueita tulisi huomioida maakuntakaavassa nykyistä ehdotusta laajemmin. Ympäristövaikutusten kannalta on eri asia tarkoitetaanko matkailun kehittämisellä esimerkiksi hotellien rakentamista vai pitkospuita retkeilyreitille. Suurten lomakyläen suunnittelu kauas infrasta esim. Inarijärven rannoille Natura-alueiden kylkeen lisäävät suojelualueiden kulumista ja siten vanhojen metsien luonnon monimuotoisuuden heikentymistä. Vaihteluväli matkailun keskittämisessä on niin suurta, että maakuntakaavassa olisi hyvä tuoda matkailun keskittämiselle vähintään kaksi eri tasoa, joista jo rakennetuille, infrastruktuurin äärellä oleville alueille voidaan ohjata majoitus ym. rakentamista, ja muille alueille tarkemmin luontoarvot huomioivaa tukipalvelurakentamista, kuten tulipaikkojen tai retkeilyreitien kunnostusta.	Maakuntakaavassa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinällä matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistys kehittäminen kohdealue (mv). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistys vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Merkintään liittyvät seuraavat suunnittelumääräykset, jotka ohjaavat jatkosuunnittelua: ”<i>Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.</i> <i>Saamelaisen kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”</i> Kehittämisperiaatemerkinnot ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Ne eivät ole aluevarauksia eikä niitä tule tulkita aluevarausmerkintöjen tavoin. Kehittämisperiaatemerkinnot eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa. Kehittämisperiaate-merkinnän suunnittelumääräyksellä ohjataan matkailun toimintojen kehittämistä ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan matkailun ja virkistys laatu ja määrä sekä yksityiskohtaisempi sijoittuminen ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän perusperiaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Samoin vaikutusten arviointi tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-alueita koskevat

Esitämme joko matkailun laajojen kehittämisvyöhykkeiden rajaamista taajama- ja kyläalueisiin tai vaihtoehtoisesti matkailun kehittämisalueiden jakamista eri tyyppisiin yllä kuvatun kaltaisesti luonnon monimuotoisuuden ja muun ympäristönsuojelun takaamiseksi.	suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva-, osa- aluemerkinnot sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Kaavaselostuksen kappaleessa 6.1.6. Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue on tuotu esille edellä mainittua periaatetta: ”<i>Kehittämisen kohdealueiden päämaankäyttö on osoitettu aluevarausmerkinnöillä ja osa- aluemerkinnoilla. Matkailun ja virkistykseen kehittämisessä tulee ottaa huomioon päämaankäytöstä tulevat rajoitteet ja tavoitteet. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla ei saa vaarantaa luonnonsuojellisia arvoja eikä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella metsätalouden kannattavuutta.</i>” Inarijärven matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv) kehittämisperiaatemerkinnällä maakuntakaavassa matkailun ja virkistykseen kehittäminen on pyritty ohjaamaan Inarijärven eteläosaan, johon matkailu- ja lomarakentaminen sekä virkistystoiminta sijoittuvat jo nykyään. Merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomiomaan alueen erityispiirteitä, mm. saamelaiskulttuuria sekä maisema- ja luontoarvoja voimassa olevaa maakuntakaavaa vahvemmin. Kohteen aluekuvauksen kehittämisperiaatteen mukaan alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Aluetta kehitetään retkeilyyn, veneilyyn, virkistyskalastukseen sekä saamelaiseen ja paikalliseen kulttuuriin tukeutuvana luontomatkailualueena. Aluetta kehitetään myös kotitarve- ja elinkeinokalastuksen näkökulmista osana paikallisten ihmisten elinkeino- ja kulttuuriympäristöä. Matkailualueita kehitettäessä tulee turvata saamelaisten mahdollisuudet oman kielen ja kulttuurin harjoittamiseen yhteen sopivalla tavalla. Inarijärven valuma-alueella elää yksi Suomen monimuotoisimmista taimenkantakokonaisuuksista, joten alue on tärkeä myös monimuotoisuuden ylläpidon kannalta.
Tarvitaan myös muita keinoja ehkäistä lisääntyvästä matkailusta aiheutuvia ympäristöhaittoja. Esimerkiksi Inarijärvi tarvitsee kipeästi hoito- ja käyttösuunnitelman. Inarijärvi on osa valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, luonnonsuojelualueita sekä rantojensuojeluohjelmaa: jo näiden tekijöiden tulisi näkyä maakuntakaavassa niin, että Inarijärven rannoille ei kohdistuisi matkailurakentamisen painetta. Kannatamme Inarijärven ja sen ranta-alueiden, erityisesti vanhojen metsien, korkeampaa suojelua, ja jo	Inarijärven Natura-alue on osoitettu maakuntakaavassa luonnonsuojelualueena (SL) sekä rantojensuojeluohjelman mukainen alue osa- aluemerkinnoilla rs. Valtakunnalliset arvokkaat maisema-alueet on osoitettu maakuntakaavassa omalla merkinnällä Sa-maV. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava- aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde-, viiva- ja osa-

suojeltujen alueiden parempaa huomioimista esim. matkailurakentamista ohjatessa.	aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat laatii Metsähallitus.
3. Sosiaalisia näkökulmia matkailun kehittämis- ja vetovoima-alueisiin Matkailun kehittämispaineen kohdistuessa olemassa olevan infran äärelle on huomioitava, miten matkailua voitaisiin kehittää Pohjois-Lapin alueella niin, että se olisi myös sosiaalisesti kestävä. Visitory:n matkailutilastojen mukaan matkailijoiden määrä on Pohjois-Lapissa talvikuukausina lokakuusta maaliskuun aikana karkeasti arvioituna kaksinkertaistunut vuosien 2010 ja 2022 välillä. Maakuntakaavaehdotukseen on kerätty tausta-aineistoa Pohjois-Lapin kunnilta vuonna 2017, jonka jälkeen matkailijamäärät ovat edelleen olleet voimakkaassa kasvussa koronapandemiavuosia lukuun ottamatta. Huhti-syyskuun välisenä aikana matkailijamäärät eivät ole vuosien aikana kasvaneet, vaikka matkailun kehittämisessä ympärivuotisuutta on peräänkuulutettu. Majoitusliikkeiden vuotuinen käyttöaste on vuonna 2022 majoitustyyppistä riippuen ollut 27–39 %:n välillä. Edellä oleva tarkoittaa sitä, että matkailun paine on talvikuukausina lisääntynyt todella merkittävästi. Tämä näkyy pienissä pohjoisen kunnissa muun muassa huolena siitä, voidaanko matkailua näillä alueilla enää kasvattaa. Majoitusliikkeiden vuotuisen käyttöasteen jäädessä reilusti alle 40%:n, tulisi matkailua kehittäessä huolellisesti arvioida, kehitetäänkö sitä matkailijamääriä kasvattamalla ja uutta rakentamalla, vai vaihtoehtoisesti jo olemassa olevia matkailupalveluja kehittämällä. Kuntalaisten toiveena ei ole, että matkailun ja matkailijoiden määrää lisätään talviaikaisen kysynnän mukaan, mikä tällä hetkellä johtaa sulan maan aikaiseen kummituskylä-tunnelmaan matkailun rakennuksien jäädessä tyhjilleen. Esimerkiksi Inarin kuntastrategiaa varten tehdyssä tulevaisuuskyselyssä tärkeimmiksi arvoiksi kunnassa inarilaiset nimesivät luonnon, vastuullisuuden, luonnon monimuotoisuuden ja saamelaiskulttuurin. Inarin kuntastrategia tilaisuudessa marraskuussa 2023 kuntalaiset kyseenalaistivat vahvasti matkailun kasvun tarvetta. Suuri osa inarilaisista kokee, että matkailun rajat ovat tulleet vastaan. Maakuntakaavassa tulisi siis huomioida se, miten voidaan turvata alueen ainutlaatuisen luonnon lisäksi paikallisuuden säilyminen ja paikalliskulttuurin kehittäminen Pohjois-Lapissa matkailun vetovoima-alueilla.	Merkittään tiedoksi. Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv) merkintään liittyvät seuraavat suunnittelumääräykset, jotka ohjaavat jatkosuunnittelua: ”<i>Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.</i> <i>Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”</i>

4. Muita huomioita ehdotuksesta:

- Luonnonsuojelualueiden merkinnät ehdotuksessa eivät ole aivan ajantasaisia. Esimerkiksi Luonnonperintösäätiön suojelualueista ei näy merkintöjä kuin Pyrynmaasta. Muita alueita ovat Kuusimukka 20 ha, Seitasaari 217 ha, Tsiuttajoki 120 ha, Kuusajoggaz 63 ha, Maahisenvaara 42 ha ja Keskimmäinen Kivijärvi 81 ha Inarista sekä Mukkavaara 88 ha Sodankylästä. (Tarkemmin: www.luonnonperintosaatio.fi/suojelualueet). Näistä

Maakuntakaavassa osoitetaan yli 50 ha perustetut yksityisen luonnonsuojelualueet.

Aineistona käytetty SYKE:n paikkatietoaineistoa luonnonsuojelulain mukaisesti päätetyistä yksityisistä luonnonsuojelualueista (aineisto päivitetty maakuntakaavaehdotukseen 2/2023). Viranomaislausuntokierroksella Lapin ELY -keskus huomautti lausunnossaan Syvän Harrijärvenvaaran yksityisestä luonnonsuojelualueesta, joka lisättiin maakuntakaavaehdotuksen. Muistutuksessa esille tuoduista kohteista Lapin ELY-keskus ei huomauttanut.

Kuusajogga on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa luonnonsuojelualueena SL 4342 ja Pyrynmaa SL 4343.

Seitasaari, Tsiuttajoki Keskimmäinen Kivijärvi ja Mukkavaara sijaitsevat maakuntakaavaehdotuksen metsätalous- ja poronhoitovaltaisella alueella (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.

Yksityisiä luonnonsuojelualueita voi perustaa luonnonsuojelulain nojalla, vaikka alueita ei ole osoitettu maakuntakaavassa luonnonsuojelualueena.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa luonnonsuojelulain perusteella perustetut luonnonsuojelualueet tulee huomioida, vaikka alueita ei ole osoitettu maakuntakaavassa.

- Keskimmäisen Kivijärven suojelualueelle on haettu malminetsinnän koeporauslupaa Arctic Mineral yhtiön toimesta. Maakuntakaavan tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden takaamiseksi esitämme kaavaan ja sen määräyksiin selkeästi kielteistä suhtautumista malminetsintään suojelualueilla alueen statuksesta riippumatta (vrt Viankiaapa).
- Ekologisen yhdyskäytävän määritelmässä (s.128) ilmaistaan: “Merkinnästä ei aiheudu metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista tai muuta maankäyttöä näillä alueilla. Kehittämisperiaatemerkinne osoittamalla väleillä ekologista kytkeytyneisyyttä tulisi vapaaehtoisin toimin pyrkiä edistämään.” Esitämme ilmaisuun suorempaa suositusta kuin vapaaehtoisia toimintaa, esimerkiksi niin, että ekologinen kytkeytyneisyys tulisi pyrkiä säilyttämään kehittämisperiaatemerkinne osoittamalla väleillä.

Malminetsintä on kaivoslain mukaista toimintaa. TUKES antaa malminetsintäluvut, ottaen huomioon mm. luonnonsuojelulain reunaehdot.

Metsälakia sovelletaan maakuntakaavan muilla kuin suojelualueiksi osoitetuilla alueilla. Maakuntakaava ei estä metsälain mukaista metsänkäsittelyä.

Ekologinen yhteyskäytävä puuttuu Tsarmitunturin erämaa-alueeseen. Suomen Luonnonsuojeluliiton Inarin luonnonystävät ovat esittäneet Metsähallitukselle erämaa-alueen laajentamista etelään Maikkumapää - Suorsapääalueelle. Seudulla sijaitsevat viimeiset suojelun ulkopuolella olevat laajat vanhat metsät, mistä syystä esitämme alueen huomioimista maakuntakaavassa rakentamista ja metsänhoitotoimia rajoittavin merkinnöin ja Tsarmitunturin erämaa-alueelle ekologisen yhteyskäytävän lisäämistä.	Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 luonto- ja maisemaselvityksessä on tutkittu ekologisten yhteyksien tarve. Selvityksen perusteella maakuntakaavassa osoitetaan 18 ekologista yhteystarvetta. Lisäksi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan luonto- ja maisemaselvityksen perusteella yksi yhteystarve UKK-puistosta Vintilänkaira ja yksi yhteystarve kansainvälisenä yhteytenä Vätsärin erämaa-alueelta Övre Pasvikin kansallispuistoon. Maakuntakaavan koko kaava-alueita koskeva yleismääräys ohjaa osaltaan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomioimaan ekologiset yhteydet: ”Alueidenkäytön suunnittelussa on alueen erityispiirteisiin tukeutuen otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt, saamelaisen kulttuuriympäristön erityispiirteet ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun. Suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.” Erämaa-alueet on perustettu erämaalain perusteella.
• Esitämme kylmätestauksen kehittämisvyöhykkeet poistettaviksi. Kylmätestaustoimet vaikeuttavat sosiaalista kestävyyttä, rajoittavat merkittävästi muuta virkistystoimintaa alueilla ja aiheuttavat vastakkainasettelua ihmisten ja toimialojen välille.	Inarissa on pitkää panostettu kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita. Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke - merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaustoimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita. Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu neljä kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pasasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /-kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Arctic Center –testauskeskus). Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittaa arktisen kylmätestauksen

	kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita. Merkintää koskee suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.” Kehittämisperiaatemarkinnat ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan ne antavat suuntaviivoja ja periaatteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa. Kylmätestauksen kehittämisperiaatemarkintä ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.
Maakuntakaavassa tulisi ehdottamamme pimeän taivaan alueen kaavamerkintöjen lisäksi huomioida hiljaiset alueet. Luonnon rauha ovat yksi vetovoimatekijä niin paikallisille kuin alueella vierailijoille, ja erityisesti siitä hyötyy muu luonto.	Hiljaisten ja pimeiden alueiden säilymistä pyritään edistämään kaavassa muun muassa osoittamalla luonnonsuojelualueet, erämaa-alueet, luontaistalousalueet. Myös maantieteellisesti laaja-alaiset maa- ja metsätalousvaltaiset alueet sekä metsätalous- ja poronhoitovaltaiset alueet voivat tukea tätä tavoitetta. Uudet liikenneyhteydet on kaavassa ohjattu samoihin maastokäytäviin olemassa

	olevien liikenneväylien kanssa. Tällä vähennetään etenkin melu- ja muita haittavaikutuksia. Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan rakentamisen laatu ja määrä ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän peruseräteenä on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä.
• Saamelaisten kulttuuriympäristökäsitystä mukaillen haluamme huomauttaa, että rakentamisen määrä ja sen mittakaava tulisi olla saamelaiseen kulttuuriympäristöön sopivaa, eli luonnonläheistä, ekologista, pienimuotoista ja maisemaan yhteensulautuvaa.	Maakuntakaavassa on kaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä: ”<i>Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.</i> <i>Alueidenkäytön suunnittelussa on alueen erityispiirteisiin tukeutuen otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt, saamelaisen kulttuuriympäristön erityispiirteet ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun. Suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.</i>” Maakuntakaavassa on osoitettu saamelaisten kotiseutualueelle maaseudun kehittämisen kohdealueita, joilla korostuu saamelaiskulttuuri. Merkinnällä osoitetaan saamelaiskulttuuriin tukeutuvia maaseutuvyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Merkintää koskee suunnittelumääräys: ”<i>Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, maaseutumatkailua, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Alueella tulee edistää saamelaiskulttuurille ja muulle paikalliselle perinteelle ominaisen maankäytön ja rakentamisen säilyttämistä ja kehittämistä.</i>” Lisäksi kohdamerkinnällä on osoitettu saamelaiskulttuurin ja -hallinnon keskuskyliä. Merkinnällä osoitetaan alueita, joihin sijoittuu saamelaiskulttuurin ja -hallinnon toimintoja ja joilla pyritään säilyttämään tai joille suunnitellaan peruspalveluita ja joita voidaan pitää sopivina rakentamisalueina. Merkintää koskee suunnittelumääräys: ”<i>Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti</i>

	saamelaiskulttuuriin tukeutuvia elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä sekä saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria koskevaa itsehallintoa. Alueen suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon saamelainen rakennusperinne sekä turvattava tiivis ja luonteva yhteys luonnonympäristöön.”
Linkit: https://www.lightpollutionmap.info/#zoom=7.32&lat=68.4819&lon=27.2314&state=eyJiYXNlbWFWIjoiTGZ5ZlJCaW5nUm9hZCIsIm92ZXJsYXkiOiJ3YV8yMDE1Iiwib3ZlcmxheWNvbG9yIjpmYWxzZSwib3ZlcmxheW9wYWNPdHkiOiYwLjCjMZW0dXJlc29wYWNpdHkiOj1fQ== https://visitory.io/fi/public/pohjois-lappi/2022-01/2022-12/ https://www.inari.fi/media/tiedostot-2023/hallinto/inarin-tulevaisuuskysely-2023.pdf https://luonnonperintosaatio.fi/suojelualueet/ Tämän muistutuksen allekirjoittaa ja jättää Inarin kunnassa toimiva kestävän kaavoituksen ja yhteisön kuulemisen puolesta –ryhmä	Merkittään tiedoksi.
<u>Inarin Luonnonystävät ry:n puolesta</u> Näkökohtia kaavaluonnokseen: Yleistä Inarin Luonnonystävät ry. haluaa kiittää mahdollisuudesta osallistua maakuntakaavan tiedotustilaisuuteen ja vaikuttaa maakuntakaavaan. Yhdistyksemme tavoitteena on tuoda esille ensisijaisesti luonnonsuojelun näkökulma ja globaalit uhkatekijät. Hyvää kaavaehdotuksessa on laaja pohjatyö. Ilmastomuutos ja luontokato on otettu huomioon suunnittelussa. Se näkyy siinä, että kaavoitusta ohjeistetaan keskittämään olemassa oleviin taajamiin. Tavoitteen toteutuminen pitää osata siirtää tästä kuntatasolle. Pahoin pelkäämme, että olemme Ilmastomuutoksen hillinnässä myöhässä. Tästä vuodesta 2024 ennustetaan maapallon lämpimintä vuotta. Arktisilla alueilla lämpötilan nousu on vielä voimakkainta. Samalla kun yritetään vähentää mm. fossiilisten polttoaineiden CO₂-päästöjä, meidän pitää varautua ilmastomuutoksen aiheuttamiin vahinkoihin. Näistä muodostuvat kustannukset tulevat olemaan suuria!	Merkittään tiedoksi.
Kestävä kehitys Traficomin laskelmissa Lapin lentoturismin CO₂-päästöt ovat 9 – 13 % Suomen lentoliikenteen päästöistä (yle 8.1.24). Matkailuelinkeinon kasvu näyttää tapahtuvan luonnon hyvinvoinnin kustannuksella. YK:n Dubain ilmastokokouksen päätöksen tavoitteet ja Montrealin sopimuksen velvoitteet pakottavat meitä etsimään ratkaisuja vähähiilisempään kulkemiseen ja elämiseen.	Merkittään tiedoksi.

Matkailussa tätä ongelmaa voidaan ensin ratkaista kompensoimalla rahallisesti aiheutettu ympäristövahinko. Kertyneitä varoja voidaan käyttää luontokohteiden ennallistamiseen sekä ympäristöystävällisen matkailun, tutkimuksen ja tekniikan tukemiseen. Ratkaisua voi soveltaa myös muihin elinkeinoihin. Pohjoinen luonto on herkkä ja haavoittuva. Ilmastomuutoksen tuomat uudet uhkatekijät kuten lisääntyvät sateiden aiheuttamat tulvat tai pitkät hellejaksot rasittavat kasvi- ja eläinkunnan selviytymistä. Tämän lisänä on ihmisen toiminnan tuomat haitat. Nykyinen hallitusohjelma sisältää vanhojen metsien suojelun. Näitä metsiä Inarissa vielä on, jotka voi sisällyttää ohjelmaan. Lisäsuojelu jarruttaa luontokatoa ja toimii karttuvana hiilinieluna! Luonnonsuojelussa laitamme ikäänkuin rahaa pankkiin. Luonnossa liikkumisella on kiistattomat positiiviset terveysvaikutukset. Se on paikka, jossa voit harrastaa liikuntaa ja kerätä luonnontuotteita ruokapöytään. Siellä on tilaa harjoittaa elinkeinoaan luontoa säästäen. Maakuntakaavan tulee taata jokaiselle oikeus luonnossa virkistytymiseen – eikä rajoittaa oikeutta vain yhdelle toimijalle. Puhutaan sosiaalisesta kestävydestä. Maakuntakaavan suunnittelijoiden kannattaa tutustua Joensuun yliopiston Maantieteen laitoksen YHYKE–hankkeeseen. Siinä tutkittiin, kuinka epäoikeudenmukaisuuden kokemukset lisäävät malminetsinnän ja kaivoshankkeiden vastustusta. Tutkimuksessa oli mukana Sodankylän kunta. Ks. Alue ja Ympäristö-lehti / marraskuu -23. Tutkimustulosten toinen osio julkaistaan pian. Epäsuorasti samanlaisia esimerkkejä kokemuksista on myös Inarissa liittyen matkailuun (isot lomakylähankkeet Inarijärvelle) ja kylmätestaustoimintaan.	
Yksityiskohtaiset esitykset 1. Inarin Luonnonystävät ry on esittänyt Ympäristö- ja Maa- ja metsätalousministeriölle Inarijärven kansallispuiston perustamista valtion maille. Matkailun lisääntyessä Inarijärvi tarvitsee ehdottomasti Hoito- ja käyttösuunnitelman. Sitä varten järvi tarvitsee säilyäkseen erämaisena suojelustatuksen noston. Toisena liitteenä on yhdistyksen kansallispuistoesitys perusteluineen. Kansallispuistopäätöksen jälkeen on perusteltua esittää Inarijärveä Unescon maailmanperintökohteeksi.	Luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat laatii Metsähallitus. Inarijärven Natura-alue on osoitettu maakuntakaavassa luonnonsuojelualueena (SL). Maakuntakaavassa SL-merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita tai kohteita sekä Natura 2000 -verkostoon sisällytettyjä alueita. Kansallispuistot perustetaan erityislilla. Puisto voidaan perustaa vain valtion omistamille maille ja vesille. Sen pinta-alan on oltava perustamisvaiheessa vähintään 1 000 hehtaaria.
2. Ekologinen yhdyskäytävä puuttuu Tsarmitunturin erämaa-alueelta. Yhdistys on esittänyt Metsähallitukselle erämaa-alueen laajentamista etelään Maikkumapää – Suorsapääalueelle. Seudulla sijaitsevat viimeiset suojelun ulkopuolella olevat laajat vanhat metsät.	Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 luonto- ja maisemaselvityksessä on tutkittu ekologisten yhteyksien tarve. Selvityksen perusteella maakuntakaavassa osoitetaan 18 ekologista yhteystarvetta. Lisäksi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan luonto- ja maisemaselvityksen perusteella yksi yhteystarve UKK-puistosta Vintilänkaira ja yksi yhteystarve kansainvälisenä yhteytenä Vätsärin erämaa-alueelta Övre Pasvikin kansallispuistoon.

	Maakuntakaavan koko kaava-aluetta koskeva yleismääräys ohjaa osaltaan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomioimaan ekologiset yhteydet: ”Alueidenkäytön suunnittelussa on alueen erityispiirteisiin tukeutuen otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt, saamelaisen kulttuuriympäristön erityispiirteet ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun. Suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.” Erämaa-alueet on perustettu erämaalain perusteella.
3. Esitämme laajojen matkailun kehittämisvyöhykkeiden poistamista taajamien ja kyläalueiden ulkopuolelta, mm. Inarin kirkonkylän ja Veskonien väliltä. Samoin kylmätestauksen laajentamisalueet on poistettava. Toimet toteutuessaan rajoittavat merkittävästi jokaisen oikeuksia, ivalolaisten lähiluontokokemuksia sekä muita elinkeinoja aiheuttaen vastakkainasettelua ihmisten välille. Suurten lomakyläen suunnittelu kauas infrasta esim. Natura-alueiden kylkeen Inarijärven rannoille lisäävät suojelualueiden kulumista ja vanhojen metsien luontokatoa.	Maakuntakaavassa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnällä matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistykseen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Merkintään liittyvät seuraavat suunnittelumääräykset, jotka ohjaavat jatkosuunnittelua: ”Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä. Saamelaiden kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.” Kehittämisperiaatemerkinnät ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Ne eivät ole aluevarauksia eikä niitä tule tulkita aluevarausmerkintöjen tavoin. Kehittämisperiaatemerkinnät eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa. Kehittämisperiaate-merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelu lieventämään matkailun haittoja poronhoitoon osana alkuperäiskansan oikeutta ylläpitää ja kehittää

omaa kieltään ja kulttuuria. Samoin suunnittelumääräyksen mukaan matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan matkailun ja virkistyksen laatu ja määrä ratkaistaan sekä yksityiskohtaisempi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Samoin vaikutusten arviointi tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa- aluemerkinnot sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

Kaavaselostuksen kappaleessa 6.1.6. Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue on tuotu esille edellä mainittua periaatetta: ”*Kehittämisen kohdealueiden päämaankäyttö on osoitettu aluevarausmerkinnöillä ja osa-aluemerkinnöillä. Matkailun ja virkistyksen kehittämisessä tulee ottaa huomioon päämaankäytöstä tulevat rajoitteet ja tavoitteet. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla ei saa vaarantaa luonnonsuojellisia arvoja eikä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella metsätalouden kannattavuutta.*”

Inarijärven matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv) kehittämisperiaatemerkinnällä maakuntakaavassa matkailun ja virkistyksen kehittäminen on pyritty ohjaamaan Inarijärven eteläosaan, johon matkailu- ja lomarakentaminen sekä virkistystoiminta sijoittuvat jo nykyään. Merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomiomaan alueen erityispiirteitä, mm. saamelaiskulttuuria sekä maisema- ja luontoarvoja voimassa olevaa maakuntakaavaa vahvemmin.

Kohteen aluekuvauksen kehittämisperiaatteen mukaan alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Aluetta kehitetään retkeilyyn, veneilyyn, virkistyskalastukseen sekä saamelaiseen ja paikalliseen kulttuuriin tukeutuvana luontomatkailualueena. Aluetta kehitetään myös kotitarve- ja elinkeinokalastuksen

näkökulmista osana paikallisten ihmisten elinkeino- ja kulttuuriympäristöä. Matkailualueutta kehitettäessä tulee turvata saamelaisten mahdollisuudet oman kielen ja kulttuurin harjoittamiseen yhteen sopivalla tavalla. Inarijärven valuma-alueella elää yksi Suomen monimuotoisimmista taimenkantakokonaisuuksista, joten alue on tärkeä myös monimuotoisuuden ylläpidon kannalta.

Inarissa on pitkää panostettu kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita.

Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke - merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaustoimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita.

Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu neljä kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pasasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /-kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Acrtic Center –testauskeskus).

Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittua arktisen kylmätestauksen kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita.

Merkintää koskee suunnittelumääräys:
”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Kehittämisperiaatemarkinnat ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä.

Kehittämisperiaatemarkinnat eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan ne antavat suuntaviivoja ja periaatteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa.

Kylmätestauksen kehittämisperiaatemarkintä ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan

	infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi. Kaavajärjestelmän peruseräpäätteenä on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-alueella koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.
4. Esitämme, että Luonnonperintösäätiön suojelalueet merkitään kaavakarttoihin. Näitä ovat Pyrynmaa 88 ha, Kuusimukka 20 ha, Seitasaari 217 ha, Tsiuttajoki 120 ha, Kuusajoggaz 63 ha, Maahisenvaara 42 ha ja Keskimäinen Kivijärvi 81 ha Inarissa sekä Mukkavaara 88 ha Sodankylässä (tarkemmin: www.luonnonperintosaatio.fi/suojelualueet).	Maakuntakaavassa osoitetaan yli 50 ha perustetut yksityisen luonnonsuojelualueet. Aineistona käytetty SYKE:n paikkatietoaineistoa luonnonsuojelulain mukaisesti päätetyistä yksityisistä luonnonsuojelualueista (aineisto päivitetty maakuntakaavaehdotukseen 2/2023). Viranomaislausuntokierroksella Lapin ELY-keskus huomautti lausunnossaan Syvän Harrijärvenvaaran yksityisestä luonnonsuojelualueesta, joka lisättiin maakuntakaavaehdotuksen. Muistutuksessa esille tuoduista kohteista Lapin ELY-keskus ei huomauttanut. Kuusajogga on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa luonnonsuojelualueena SL 4342 ja Pyrynmaa SL 4343. Seitasaari, Tsiuttajoki Keskimäinen Kivijärvi ja Mukkavaara sijaitsevat maakuntakaavaehdotuksen metsätalous- ja poronhoitovaltaisella alueella (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Yksityisiä luonnonsuojelualueita voi perustaa luonnonsuojelulain nojalla, vaikka alueita ei ole osoitettu maakuntakaavassa luonnonsuojelualueena.

	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa luonnonsuojelulain perusteella perustetut luonnonsuojelualueet tulee huomioida, vaikka alueita ei ole osoitettu maakuntakaavassa.
5. Esitämme, että maakuntakaavan ohjeistuksissa suhtaudutaan kielteisesti malminetsintään suojelualueilla sen statuksesta riippumatta. Esimerkiksi Keskimmäisen Kivijärven suojelualueelle ArticMinerals Inarissa on hakenut malminetsinnän koeporauslupaa (vrt. Viiankiaapa).	Malminetsintä on kaivoslain mukaista toimintaa. TUKES antaa malminetsintäluvat, ottaen huomioon mm. luonnonsuojelulain reunaehdot.
6. Yhdistys esittää harkittavaksi myös tärkeitten hiilivarasto- ja uhanalaisten luontotyyppien esittämistä kaavakartoissa, sekä niille maankäytöllisiä harkittuja rajoituksia.	Maakuntakaavan taustaselvitykseksi on laadittu luonto- ja maisemaselvitys, jossa käsitellään mm. ekosysteemipalveluita. Lisäksi kaavaselostuksen luvussa 7 on käsitelty hiilivarastoja sekä ekosysteemipalveluita. Maakuntakaavan osoittamat suojelu- ja erämaa-alueet, eli alueet, joilta ei korjata puuta, kattavat noin 51 % kaava-alueesta, yhteensä 18 643 km². Metsätalousalueet (M, M-1, Ms-1, MU, MU-3), joita on mahdollista korjata, kattavat noin 44 % kaava-alueesta, yhteensä 15 343 km². Maakuntakaava turvaa osaltaan merkittäviä hiilivarastoja osoittamalla valtakunnallisestikin merkittävän laajoja suojelualueita, joilta puuta ei korjata vaan, joissa hiili säilyy pitkään sekä puustossa että maaperässä. Maakuntakaava osoittaa myös metsätalousalueita, jotka potentiaalisesti, puuston kasvun ja korjuun suhteesta riippuen, toimivat myös hiilinieluina. Maakuntakaavan yhtenäisen ja laajan viherrakenteen avulla voidaan hillitä ilmastonmuutosta ja maakuntakaavassa osoitetut laajat ja yhtenäiset metsäalueet ovat alueen hiilinielujen turvaamisen perusta. Maakuntakaavalla ei kuitenkaan ole suoria maa- ja metsätalouden hiilinielujen ja -varastojen vaalimiseen liittyviä vaikutuksia. Uhanalaiset luontotyyppejä suojellaan luonnonsuojelulain nojalla (luku 7).
Liite muistutukseen Vastaanottaja Ympäristö- ja Maa- ja metsätalousministeriöt Asia Esitys Inarijärven kansallispuistosta! Asiaselostus Inarijärvi on vielä rantojen ja saarten osalta rakentamaton erämainen suurjärvi Suomessa. Jo vuonna 1929 Metsähallitus omalla päätöksellään suojeli rantametsät hakkuilta. Alueen vanhat mäntymetsät toimivat karttuvina hiilinieluina ja ovat pohjoisimpia maapallolla. Rantojen ja saarten kasvillisuus ja eliöstö muodostavat laajan luontopankin. Tällä	Merkitään tiedoksi.

hetkellä Inarijärvi kuuluu Rantojensuojelu- ja Natura 2000 suojeluohjelmiin. Vuonna 2017 Metsähallituksen tasesiirtojen myötä Inarijärven ranta-alueita siirrettiin talousmetsiin. Silloin heräsi pelko siitä, että näitä vanhoja metsiä uhkaa taloudellinen hyödyntäminen. Inarin kunnanhallitus päätyi kuitenkin Inarijärven osayleiskaavaa hyväksyessään rantametsien suojelun kannalle. Nyt vireillä on kaksi ranta-asemakaavaa, toinen Nanguniemeen (max 10 000 kerros m2) ja toinen Miesniemeen (max 5 750 kerros m2). Molemmat sijoittuvat lähes kiinni Natura-alueeseen. Näiden lomakyläjen toteutuminen muuttaa oleellisesti Inarijärven käytön luonnetta. Inarijärveen kohdistuu myös muita uusia käyttöpaineita esim. vesijetit. Allekirjoittaneiden mielestä laki Inarijärven kansallispuistosta turvaa parhaiten järven erämaisuuden tempoilevalta maankäyttöpolitiikalta. Tärkeintä on rantametsien suojelu hakkuilta sekä mökkien ja lomakyläjen lisärakentamisilta valtion mailla. Muu järven käyttö voi jatkua nykyisellään. Kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman avulla voidaan ohjata lisääntyvää matkailua alueella. Inarijärven käyttöä ei nyt suunnitella kokonaisvaltaisesti. Inarijärven kansallispuiston rajauksen esitämme noudattavan Inarijärven retkeilyalueen suunnitelma-alueen rajoja. Lisäselvitystä puistoon kuulumiseen vaativat em. rajojen läheiset erämaiset maastot kuten Tsarminiemi ja/tai voidaan siihen yhdistää Vätsärin erämaa-alue. Kansallispuiston perustamisasiakirjassa määritellään tarkemmin alueen käytöstä. Asiakirjassa tulee taata vesialueoikeudet, ammatti-kotitarvekalastus, poronhoito, kulkeminen sekä perinteinen järven käyttökulttuuri. Nyt Inarijärven kansallispuistolla on lisääntyvä kannatus. Kansallispuisto on ihmisiä varten! Ehdotus Inarin Luonnonystävät ry. ehdottaa Ympäristö- ja Maa- ja metsätalousministeriölle, että nämä selvittävät Inarijärven kansallispuiston perustamisesta erityisiä eri intressiryhmien kanssa ja tekevät selvitystyön pohjalta lakiesityksen Inarijärven kansallispuiston perustamisesta Eduskunnalle. Ivalossa 31.10.2022	
<u>Ivalon paliskunta</u> Lapin liitto on valmistellut Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksen 2040 ja asettanut sen julkisesti nähtäville. Asianomaisten kuntien jäsenillä ja osallisilla on oikeus tehdä muistutus maakuntakaavaehdotuksesta. Ivalon paliskunta sijoittuu saamelaiden kotiseutualueelle ja poronhoitolain (PHL 848/1990) määrittelemälle erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Poronhoitolain 53 §:ssä säädetään neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä. Poronhoitolain lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että saamelaiskulttuurille ja -elinkeinoille tärkeiden alueiden	Merkitään tiedoksi. PHL 53 §:n mukaisia neuvotteluita on kaavaprosessin aikana pidetty 3 kertaa (4.9.2018, 14.9.2020 ja 30.3.2023). Poronhoitolain mukaisiin neuvotteluihin kutsuttiin paliskuntien lisäksi paliskuntain yhdistyksen, ympäristöministeriön, Lapin ELY-keskuksen, Metsähallituksen ja puolustusvoimien edustajat. Lisäksi paliskuntien

säilymisestä tulee huolehtia. Maakuntakaavoja laadittaessa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta ja edistettävä niiden toteuttamista (Maankäyttö- ja rakennuslaki, MRL 24.2 §). Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa (MRL 28 §) edellytetään kiinnitettävän erityisesti huomiota muun muassa maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Poronhoito on Pohjois-Lapin maakuntakaavan alueella keskeinen osa alueen elinkeinoelämää ja laajojen maa-alueiden tarvitsijana altis muun maankäytön vaikutuksille. Poronhoito on alueen keskeisintä kulttuuriperintöä. MRL 28.4 §:ssä edellytetään, että kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta, sekä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kaavan toteuttamisesta kohtuutonta haittaa. Paliskunnan osakkaat omaavat alueen poronhoito-oikeuden, joka on ikaikainen nautintaoikeus ja turvattu poronhoitoilla (3 §).

Ivalon paliskunta

Ivalon paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 6 000 ja poronomistajia on 96. Ivalon paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumien hyödyntämiseen ja porojen vuotuisen laidunkierron mukaiseen vapaaseen laidunnukseen. Porojen talvilaidunnusta tuetaan keskitalvella kahdeksassa tokkakunnassa metsään tapahtuvalla lisäruokinnalla. Moitakurun erotusaitapaikka on paliskunnan pääerotusaita ja siihen liittyvät työ- ja johdinaidat reitteineen ovat paliskunnan toiminnan sydän. Moitakurussa käsitellään erotuksissa lokakuusta helmikuuhun noin 70 % paliskunnan poroista ja vasanmerkinnässä kesä-heinäkuussa 70-80 % paliskunnan poroista. Aitarakenteisiin ja paliskunnan toiminnan järjestämiseen on investoitu huomattavasti vuosikymmenien saatossa. Paliskunnan osakkaat ovat panostaneet merkittävästi poronlihan jalostukseen ja myyntiin ja pääosa paliskunnan lihantuotosta jalostetaan itse, nostaen sen arvoa tuottajalle ja muulle yhteiskunnalle.

Paliskunnan alue on pääosin metsätalouskäytössä. Porojen laitumet ovat muuttuneet niin, että vanhat metsät ovat korvautuneet nuorilla, tiheillä kasvatusmetsillä, missä porojen tärkein talvi ravinto, jäkälät, ovat hävinneet valo- ja kosteusolosuhteiden muuttumisen vuoksi. Paliskunnan alueella on paljon muuta maankäyttöä, mikä on vienyt merkittävät määrät laitumia ja aiheuttaa niillä laajasti häiriötä poroille heikentäen poronhoidon tuottavuutta, ja mikä monin tavoin häiritsee poronhoitoa, mistä aiheutuu ylimääräistä työtä ja kustannuksia sekä sosiaalisia ja kulttuurisia vaikutuksia. Paliskunnan alueelle sijoittuu Saariselän, Ivalon ja Inarijärven alueiden matkailurakentaminen ja -toiminta erilaisine reitistöineen, useat aidatut autojen kylmätestausalueet sekä Kerttjärven ampuma-alue. Koiravaljakkotoimintaa on laajoilla alueilla paliskunnassa ja koiratarhat sekä reiteillä ja jokamiehen oikeudella tapahtuva villi safaritoiminta häiritsevät poroja, hajottavat takkia ja muuten vaikeuttavat poronhoitotöitä, ja lisäksi irtokoirat repivät poroja. Paliskunnan alueella on myös malminetsintävarauksia ja lisäksi satoja kullankaivalueita sijoittuu paliskunnan länsiosassa jokivarsiin, porojen kesälaitumille ja vähentää niiden määrää, aiheuttaa häiriöitä ja vaikeuttaa porojen kuljettamista erotusaidoille. Paliskuntaan sijoittuvat suojelualueet puolestaan ovat pieniä: Tsarmitunturin erämaa-alue ja pieni osa Hammastunturin erämaa-alueesta, jota rikkovat kymmenet kullanhuhdonta-alueet sekä pieni osa Urho Kekkosen kansallispuistosta, johon taas sijoittuu huomattava määrä matkailureittejä. Ne eivät riitä turvaamaan porolaitumia ja laidunrauhaa.

kanssa on pidetty erillisiä kaavaneuvotteluita kaavoituksen aikana.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 turvataan saamelaisten perinteisten elinkeinojen ja elämänmuodon säilyttämistä ja kehittämistä seuraavasti:

Maakuntakaavassa on annettu yleismääräykset: ”*Alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä. Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.*”

Poronhoidon ja siten myös saamelaiskulttuurin toiminta- ja kehittämisedellytyksiä turvataan maakuntakaavassa koko maakuntakaava-aluetta koskevilla määräyksillä:

”*Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden suunnittelun osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa ja saamelaisten kotiseutualueella Saamelaiskäräjien kanssa sekä koltta-alueella myös Kolttien kyläkokouksen kanssa.*”

Useisiin maakuntakaavan kaavamerkintöihin liittyy määräys: ”*Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.*”

Maakuntakaavassa osoitetaan lisäksi saamelaisten kotiseutualue, koltta-alue, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetun alueen raja ja paliskuntarajat.

Paliskunnan tilanne on kriittinen, eikä se kestä uutta maankäyttöä viimeisillä rauhallisilla laidunalueilla. Ivalon paliskunnalla ei kerta kaikkiaan ole enää varaa uusiin laidunalueidenmenetyksiin ja lisääntyvään häiriöön sen keskeisillä laidun- ja toiminta-alueilla, vaan muuta maankäyttöä on kehitettävä niiden olemassa oleville alueille tiivistäen rakentamista ja ohjaten reittejä samoihin, olemassa oleviin käytäviin. Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 on välttämätöntä ottaa huomioon nykyinen maankäyttö sekä säilyttää poron hoidolle tärkeät alueet ja turvata paliskunnan tulevaisuuden toiminta- ja kehittämisedellytykset.	
Moottorikelkkareitti Saariselkä - Raja-Jooseppi - Nellim Ivalon paliskunta vaatii, että Saariselkä - Raja-Jooseppi - Nellim moottorikelkkareitin yhteystarvemerkintä poistetaan maakuntakaavasta. Reitti ei ole käytössä ja Saariselältä Inarijärvelle on olemassa muita moottorikelkkareittejä. Valtionmaiden hallinnoija, Metsähallitus, on niin ikään katsonut, ettei reittiä tule merkitä kaavaan. Kyseinen reitti halkoisi Ivalon paliskunnan tärkeitä, rauhallisia laidunalueita, mistä paliskunnassa on muun maankäytön vuoksi suuri pula, sekä laidunkierto- ja erotusaita-alueita, missä aitojen kiinnipysyminen on kriittisen tärkeää. Alue, mihin reitti tulisi, on paliskunnalle erityisen arvokasta laidunta, koska se on harvoja vielä jäljellä olevia rauhallisia talvilaidunalueita, missä on jäljellä vanhoja metsiä. Sen vuoksi alueella paimennetaan poroja tokassa keski- ja kevättalvella. Tällaisella alueella kaikki ylimääräinen häiriö ihmisten liikkumisesta, sekä moottorikelkkajäljet lumella aiheuttavat laidunmenetyksen eli sen, että porot siirtyvät alueelta pois. Häiriön vuoksi siirtyneitä poroja joudutaan hakemaan muualta paliskunnasta tai naapuripaliskunnista tai houkuttelemaan ruokinnan avulla, mikä lisää työtä ja poronhoitajien työ- ja ruokintakustannuksia. Ylimääräinen liikkuminen talvella heikentää porojen kuntoa ja hyvinvointia ja lisää laitumien kulumista muualla. Porot altistuvat vahingoille ja kulkemisen heikentäminen mahdollisesti myös sairauksille. Alue on sillä toimivalle tokkakunnalle elintärkeä, sillä muualla paliskunnassa toimivat toiset poronhoitajat, joiden alueelle se ei voi siirtyä. Alue on myös porojen vasama-alueita eli lisääntymisaikaista aluetta, missä laidunnusrauha on erityisen tärkeää porojen vasatuoton turvaamiseksi. Vasovat porot eivät jää alueelle, jos niitä häiritään. Tämä johtaa stressiin ja heikkenevään ravintotilanteeseen ja heijastuu suoraan vasatuottoon ja sitä kautta poronhoitajien tuloihin. Reitti aiheuttaisi potentiaalisesti häiriötä myös paliskunnalle tärkeälle Tsarmitunturin erämaa-alueelle, johon se osittain sijoittuu, ja jota se sivuaa pitkältä matkalta.	Lapin liiton hallitus päätti 30.10.2023 viranomaislausuntojen vastineita hyväksyessä säilyttää Saariselkä-Raja-Jooseppi-Nellim moottorikelkkailureitin yhteystarpeen. Maakuntakaavassa osoitettu moottorikelkkailun yhteystarve ei osoita moottorikelkkailureitin tarkkaa sijaintia, vaan yhteystarpeen välillä Saariselkä–Raja-Jooseppi–Nellim. Reitin tarkempi sijainti määritellään reittisuunnittelun kautta. Yhteystarpeen myötä uran tai reitin linjausta voidaan pohtia ja se tulee yhdessä alueen osallisten kanssa sovittavaksi.
Autojen kylmätestaus Kaavassa osoitetaan kylmätestauksen kehittämisvyöhykemerkinä (el). Merkinnän tavoitteena on keskittää kylmätestaustoimintaa Ivalon taajama-alueen infrastruktuuriin tukeutuen sekä samoilta häiriöalueille olemassa olevan toiminnan kanssa. Ivalon paliskunta on erittäin huolestunut kylmätestauksen kehittämisvyöhykkeen laajuudesta. Testausalueet ovat aidattuja ja niiltä kantautuva melu aiheuttaa häiriötä laajemmalle ympäristöön, mistä seuraa, että porot välttävät alueita. Ivalon paliskunnan alueella on jo olemassa ja maakunta kaavassakin on osoitettu useita laajoja kylmätestausalueita. Kuten edellä on kerrottu, paliskunnassa on lisäksi ja maakuntakaavaan on osoitettu myös paljon muuta maankäyttöä ja paliskunnan pelko on, että laidun- ja toiminta-alueet vähenevät ja	Inarissa on pitkää panostettu kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita. Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke -merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaustoimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita. Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu

poronhoidon edellytykset siten heikentyvät entisestään. Paliskunnan alueella ei ole enää tilaa uusille kylmätestausalueille. Paliskunta katsoo, että kehittämisvyöhykettä tulee supistaa lähemmäksi Ivalon taajamaa

neljä kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pasasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /-kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Arctic Center –testauskeskus).

Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittaa arktisen kylmätestauksen kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita.

Merkintää koskee suunnittelumääräys:
”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Kehittämisperiaatemarkinnat ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan ne antavat suuntaviivoja ja periaatteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa.

Kylmätestauksen kehittämisperiaatemarkintä ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi.

Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.

Vaikutusten arviointi Ivalon paliskunta katsoo, että paliskuntakohtainen vaikutusten arviointi on puutteellinen. Vaikutuksia poronhoidolle ja saamelaiskulttuurille ei ole arvioitu riittävästi. Edellä esitettyjen kylmätestausalueiden ja kelkkareitin lisäksi myös matkailun voimakkaan laajenemisen mahdollistavat merkinnät ohjaisivat alempiasteisia suunnitelmia niin, etteivät poronhoidon arvokkaat alueet säily ja poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset tule turvatuiksi. Maakuntakaavoituksessa sekä sen mukaisten hankkeiden ja toimintojen tarkemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon se, että paliskunta sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella ja erityisesti poron hoitoa varten tarkoitettulla alueella, missä poronhoidolle ei saa aiheutua huomattavaa haittaa muusta maankäytöstä. Paliskunnalle aiheutuvat kumulatiiviset vaikutukset nykyisestä maankäytöstä sekä kaavamerkintöjen mahdollistamista teollisen maankäytön hankkeista tulee ottaa huomioon niin, että paliskunnan toiminta- ja kehittämisedellytykset ja poronhoidolle tärkeät alueet säilyvät tulevaisuudessakin ja tulevat turvatuiksi. Vaikutusten arvioinnin perusteella tulee päätyä siihen, että poronhoidolle huomattavaa haittaa aiheuttavien maankäyttömuotojen merkintöjä muutetaan kaavaan. Paliskunta katsoo, että arvioinnin seurauksena moottorikelkkareitin yhteystarve tulee poistaa ja kylmätestauksen kehittämisvyöhykettä pienentää kaavakartalla lähemmäs Ivalon taajamaa.	Maakuntakaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämään kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, eli maakuntakaavatasolla tarkastelutaso on yleispiirteinen. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on avattu kaavaselostuksen kappaleessa 8. Kappaleessa 8.3. on kerrottu, miten vaikutukset saamelaiskulttuuriin on arvioitu maakuntakaavassa. Saamelaiskulttuurivaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.16 ja kaavaselostuksen liitteenä olevassa vaikutustenarviointitaulukossa. Lisäksi vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.15.1, johon sisältyy myös paliskuntakohtainen vaikutustenarviointiosio sekä laadittu liite 9. Paliskuntakuvaukset. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on osoitettu useita saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa huomioivia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja näin turvaavat saamelaiskulttuurin ja poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä.
Paliskunta pyytää lähettämään vastineen osoitteeseen: ivalonplk@gmail.com	Lapin liiton hallituksen hyväksymät vastineet lähetetään tiedoksi.
<u>Kaldoaivin paliskunta</u> Kaldoaivin paliskunnan muistutus koskien maakuntakaavamääräyksiä Poronhoito on merkittävä, ikiaikainen elinkeino, jolla on pitkät perinteet poronhoitoalueella. Perustuslain (731/1999) 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti kulttuurina pidetään myös saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, mukaan lukien poronhoito. Näin ollen saamelaista perinteistä poronhoitoa suojaa perustuslain 17.3 §:n sisältämä saamelaiskulttuurin heikentämiskiello. Poronhoito on saamelaisille merkittävä kulttuurinen elinkeino, jonka kautta saamen kieltä, saamelaista kulttuuria sekä perinteistä tietoa siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelaisen poronhoidon yhteydessä on myös huomioitava saamelaisten kulttuurin nauttimisen oikeuden ylisukupolvinen luonne, eli saamelaisten oikeus paitsi tänään harjoittaa saamelaista kulttuurimuotoa mutta myös oikeus siirtää se tuleville sukupolville lain ja julkisen vallan suojaamana. Poronhoito-oikeus siihen kiinteästi kuuluvine vapaine laidunnusoikeuksineen on ylimuistoinen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3 §). Vapaa laidunnusoikeus on poronhoidon olemassaolon ja kannattavuuden edellytys. Vapaa laidunnusoikeus tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa luonnosta maan omistuksesta riippumatta. Poronhoito-laissa luetellaan	Merkitään tiedoksi.

rajoitukset vapaaseen laiduntamiseen. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maan omistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §).

Saamelaidunalueen paliskunnissa harjoitetaan saamelaidun perinteistä poronhoitoa, joka on muotoutunut kullekin alueelle tyypilliseksi niin luonnon olosuhteiden mutta myös eri saamen kieliryhmien kulttuurien ja historioiden johdosta. Saamelainen poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön laidunkierroon mukaisesti sekä yhtenäisiin ja rauhallisiin laidunalueisiin. Laidunkierrojärjestelmä pohjautuu porojen luontaiseen käyttäytymiseen eri vuodenaikoina sekä poronhoitajien kulttuuriin tapoihin ja saamelaiseen tapaoikeuteen.

Paliskunta toteaa, että Ms-1-, Se-, SL-, rs- ja ph-alueet ovat paliskunnalle erittäin tärkeitä alueita poronhoidollisesti. **Poronhoito on Kaldoaivin paliskunnan alueen päämaankäyttömuoto**, joten kaavojen vaikutusten arvioinnissa tulee aina erikseen tarkastella kunkin kaavaratkaisun vaikutuksia saamelaiseen poronhoitoon, porojen laiduntamismahdollisuuksiin eli laidunten tilaan ja laiduntamisrauhaan. Saamelaisen poronhoidon, saamen kielten ja saamelaiskulttuurin jatkuvuuden edellytykset tulee turvata.

Maakuntakaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämään kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, eli maakuntakaavatasolla tarkastelutaso on yleispiirteinen.

Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on avattu kaavaselostuksen kappaleessa 8. Kappaleessa 8.3. on kerrottu, miten vaikutukset saamelaiskulttuuriin on arvioitu maakuntakaavassa.

Saamelaiskulttuurivaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.16 ja kaavaselostuksen liitteenä olevassa vaikutustenarviointitaulukossa. Lisäksi vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.15.1, johon sisältyy myös paliskunta-kohtainen vaikutustenarviointiosio sekä laadittu liite 9. Paliskuntakuvaukset.

Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on osoitettu useita saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa huomioivia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja näin turvaavat saamelaiskulttuurin ja poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä.

400 kV:n voimajohdon yhteystarve (Z/yt)

Kaldoaivin paliskunta vastustaa 400 kV:n voimajohdon yhteystarvetta (Z/yt) ja esittää sen poistoa maakuntakaavasta turhana.

Grenselandet DA suunnittelee Davvi-tuulivoimapuiston rakentamista Pohjois-Norjaan Finnmarkiin tunturialueelle Lebesbyn kuntaan. Norja on ilmoittanut Suomelle hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn käynnistymisestä 28.8.2017. Tällöin yhtenä vaihtoehtoisena ratkaisuna oli sijoittaa voimajohto Suomen puolelle Utsjoelle, mutta sittemmin yhtiö on vetäytynyt Suomeen suunnitellun voimajohdon rakentamisesta.

Valtakunnallisten alueidenkäyttö tavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Kaldoaivin paliskunta vastustaa voimajohdon yhteystarpeen merkitsemistä maakuntakaavaan ensinnäkin siksi, ettei sille ole tarvetta yhtiön ilmoituksen vuoksi, ja toiseksi siksi, että sillä olisi huomattavia haitallisia vaikutuksia Kaldoaivin paliskunnan saamelaiseen poronhoitoon. Näiden huomatta-vien vaikutusten vuoksi perustuslain (731/1999) 17.3 §:n sisältämä saamelaiskulttuurin heikennyskielto sekä poronhoitolain (848/1990) 2.2 §:n sisältämä poronhoidolle huomattavan haitan aiheuttamisen kielto erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, jolle Kaldoaivin paliskuntakin sijoittuu, estävät voimajohdon rakentamisen. Paliskunta pitää erittäin lyhytnäköisenä voimajohdon suunnittelua pohjoisimman Lapin tunturialueelle, jonka luontotyyppi on ilmastonmuutoksen johdosta erittäin uhanalainen ja haavoittuvainen. Voimajohdolla on erittäin suuri pirstova vaikutus paliskunnan laitumiin, koska sen myötä tehtäisiin tieyhteys tiettömän Kaldoaivin erämaa-alueen läpi.

Jos voimajohto rakennetaan, se muuttaisi pysyvästi maisemaa Kaldoaivin paliskunnan alueella. Maisema on Kaldoaivin paliskuntien muodostaman saamelaisyhteisön kulttuurimaisema, ja paliskunta pitää kielteisenä kulttuurimaisemansa muuttamista. Suomessa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, alueidenkäyttölaki) maakuntakaavan sisältövaatimuksista säättävän 28 §:n 3 momentin 6 kohdan mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti *huomiota maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön* vaalimiseen. Sama pätee yleiskaavaan, jonka sisältövaatimuksista säädetään samaisen lain 39 §:n 2 momentin 8 kohdassa, jonka mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon rakennetun *ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen* vaaliminen. Edelleen maankäyttö- ja rakennuslaki säättää tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityisistä sisältövaatimuksista 77 b §:n 1 momentin 2 kohdassa, että laadittaessa 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että *suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön.*

Olemme osoittaneet em. periaatteella 400 kV:n yhteystarpeen olemassa olevaan johtokäytävään.

Yhteysverkostojen ja energiahuollon kannalta oleellista on valtakunnallisten tarpeiden turvaaminen siten, että edistetään toimivaa aluerakennetta ja kansainvälistä kilpailukykyä. Toimintavarma energiahuolto on tärkeä osa kansallista huoltovarmuutta.

Alueidenkäytön suunnittelulla on keskeinen merkitys energianhuollon toimivuuden varmistamiseksi tarvittavien voimajohtojen ja kaasuputkien toteuttamismahdollisuuksien varmistamisessa.

Voimajohto on esitetty maakuntakaavassa yhteystarpeena, jolla ei osoiteta voimajohdon sijaintia. Voimajohdon yhteystarvemerkintää koskevat muun muassa seuraavat suunnittelumääräykset:
”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.

Linjauksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Toiminta tulee suunnitella siten, että rakentamisella ei vaaranneta alueen pohjavesiä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset on tarvittaessa arvioitava LSL:n 35 §:n mukaisesti.

Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa hankkeen vaikutusalue saamelaisten kotiseutualueella määritetään yhteistyössä saamelaisten omien edustuselinten kanssa.”

Mahdollinen voimalinjan yksityiskohtaisempi suunnittelu ja vaihtoehtojen valinta tapahtuu YVA-menettelyssä sekä sähkömarkkinalain mukaisessa menettelyssä.

Fingridin ja Norjan kantaverkkoyhtiön Statnetin kanssa tehty selvitys osoittaa, että 400 kV voimajohtoyhteyden tarve Suomesta Norjan Finnmarkkiin ei ole tarpeellinen seuraavan kymmenvuotiskauden aikana vaan se on

	tarpeellinen vasta pitkän aikavälin kehityssuunnitelmissa, vuoden 2030 jälkeen. 400 kV voimajohdon johtoauekan leveys on yleensä 36–42 metriä ja pylväsrakenteen korkeus on noin 35 metriä. Linjaus pyritään pääsääntöisesti sijoittamaan vanhan 220 kV voimajohdon rinnalle, jolloin johtoauekan kokonaisleveys on paikasta riippuen 90–130 metriä. Maakuntakaavan suunnittelumääräykset antavat reunaehdoja jatkosuunnittelulle.
<u>Muddusjärven paliskunta</u> Poronhoito on merkittävä, ikiaikainen elinkeino, jolla on pitkät perinteet poronhoitoalueella. Perustuslain (731/1999) 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti kulttuurina pidetään myös saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, mukaan lukien poronhoito. Näin ollen saamelaista perinteistä poronhoitoa suojaa perustuslain 17.3 §:n sisältämä saamelaiskulttuurin heikentämiskielto. Poronhoito on saamelaisille merkittävä kulttuurinen elinkeino, jonka kautta saamen kieltä, saamelaista kulttuuria sekä perinteistä tietoa siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelaisen poronhoidon yhteydessä on myös huomioitava saamelaisten kulttuurin nauttimisen oikeuden ylisukupolvinen luonne, eli saamelaisten oikeus paitsi tänään harjoittaa saamelaista kulttuurimuotoa mutta myös oikeus siirtää se tuleville sukupolville lain ja julkisen vallan suojaamana Poronhoito-oikeus siihen kiinteästi kuuluvine vapaine laidunnusoikeuksineen on ylimuistoinen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailalla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3 §). Vapaa laidunnusoikeus on poronhoidon olemassaolon ja kannattavuuden edellytys. Vapaa laidunnusoikeus tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa luonnosta maan omistuksesta riippumatta. Poronhoito-laissa luetellaan rajoitukset vapaaseen laiduntamiseen. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maan omistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §). Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnissa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa, joka on muotoutunut kullekin alueelle tyypilliseksi niin luonnon olosuhteiden mutta myös eri saamen kieliryhmien kulttuurien ja historioiden johdosta. Saamelainen poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön laidunkieron mukaisesti sekä yhtenäisiin ja rauhallisiin laidunalueisiin. Laidunkiertojärjestelmä pohjautuu porojen luontaiseen käyttäytymiseen eri vuodenaikoina sekä poronhoitajien kulttuurisiin tapoihin ja saamelaiseen tapaoikeuteen. Paliskunta toteaa, että ph-, Sa-maV-, SL-, Se-, av-, ekologiset yhteystarve-, rs-, M-1-, Ms-1-, MU-3-, mv- ja mk-1-alueet ovat paliskunnalle erittäin tärkeitä alueita poronhoidollisesti. Poronhoito on Muddusjärven paliskunnan alueen päämaankäyttömuoto, joten kaavojen vaikutusten arvioinnissa tulee aina erikseen tarkastella kunkin kaavaratkaisun vaikutuksia saamelaiseen poronhoitoon, porojen laiduntamismahdollisuuksiin eli laidunten tilaan ja laiduntamisrauhaan. Saamelaisen poronhoidon, saamen kielten ja saamelaiskulttuurin jatkuvuuden edellytykset tulee turvata.	Merkitään tiedoksi. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämään kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, eli maakuntakaavatasolla tarkastelutaso on yleispiirteinen.

	Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on avattu kaavaselostuksen kappaleessa 8. Kappaleessa 8.3. on kerrottu, miten vaikutukset saamelaiskulttuuriin on arvioitu maakuntakaavassa. Saamelaiskulttuurivaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.16 ja kaavaselostuksen liitteenä olevassa vaikutustenarviointitaulukossa. Lisäksi vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.15.1, johon sisältyy myös paliskuntakohtainen vaikutustenarviointiosio sekä laadittu liite 9. Paliskuntakuvaukset. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on osoitettu useita saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa huomioivia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja näin turvaavat saamelaiskulttuurin ja poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä.
Matkailun vetovoima-alue Paliskunta vastustaa Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue: Matkailualue Inarijärvi (mv 8404) -kaavamääräystä. Kaavaan merkitty alue on aivan liian laaja ja se sijoittuu kokonaisuudessaan paliskunnan eteläisimpien tokkakuntien tärkeille talvilaidunalueille. Muddusjärven paliskunnan alueella kyseiselle alueelle sijoittuvat massamatkailukohteiksi muuttuneet Juutuan polku, Otsamon reitti, Pielpajärven erämaakirkko, Ukonsaari, Hautuumaasaari ja Vanha hautuumaasaari. Paliskunta toteaa, etteivät saamelaisten pyhät paikat, hautapaikat tai hengellisen kulttuurin harjoittamisen paikat ole mitään eksoottisia matkailukohteita, matkailun vetovoima-alueita tai virkistyskäytön kehittämisen kohdealueita, vaan päinvastoin sellaisia kohteita, jotka tulee suojella ja rajata kaavamääräyksen kaltaisen käytön ulkopuolelle. Matkailun vetovoima-alueen osalta on huomattava, että se on sijoitettu alueella olevien porotilojen alueelle. Porotilat on varattu erityisesti poronhoidon käyttöön ja matkailun vetovoima-alue on suuressa ristiriidassa porotilojen käytön kanssa. Huomattavaa on myös se, että Muddusjärven paliskunnan eteläisimpien tokkakuntien laidunalueet alkavat välittömästi porotilojen vierestä. Lisäksi paliskunnalla on Tupavaarassa yksityismaalla sijaitseva poroerotusaita, joka on matkailun vetovoima-alueen välittömässä läheisyydessä (tai jopa matkailun vetovoima-alueella, mutta maakuntakaavakartasta ei saa selvää). Kyseiseen erotusaitaan kootaan ja kuljetetaan poroja kaavaehdotuksessa olevalta ja sitä ympäröivältä Muddusjärven paliskunnan alueelta niin mantereelta kuin Inarijärven saarista. Erotusaidalle johtaa useita kuljetusreittejä. Poroja kuljetettaessa erotusaidalle tai -aidalta esimerkiksi Pielpajärven kirkon hiihtäjät, kävelijät, lumikenkääilijät ja moottorikelkkailijat ovat hajottamassa kuljetettavaa tokkaa. Paliskunta katsoo, että niin saamelaiselle poronhoidolle (mm. talvilaitumet, porojen kuljetusreitit, porotilojen käyttö) kuin alueella sijaitseville saamelaisten merkittävillä muinaismuistokohteille	Maakuntakaavassa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinällä matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue (mv). Merkinällä osoitetaan matkailun ja virkistystyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Merkintään liittyvät seuraavat suunnittelumääräykset, jotka ohjaavat jatkosuunnittelua: ”<i>Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.</i> <i>Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”</i> Kehittämisperiaatemerkinnot ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Ne eivät ole aluevarauksia eikä niitä tule tulkita aluevarausmerkintöjen tavoin. Kehittämisperiaatemerkinnot eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa.

massamatkailun aiheuttamien ongelmien ja negatiivisten vaikutusten vuoksi **matkailunvetovoima-alue tulee pienentää käsittämään ainoastaan Inarin kirkonkylän alue**. Paliskunta muistuttaa, että alueen pienentämisestä on sovittu paliskunnan kanssa neuvotteluissa 24.5.2023. Oli kaavamerkintäalue minkä suuruinen tahansa, on sillä erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta poronhoidon ja matkailun yhteensovittamiseksi. Matkailun tulee olla hallittua ja ohjattua alueella myös alueen luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Paliskunta muistuttaa, että kaavaehdotukseen merkityn alueen laajuus vaikutuksineen on suuressa ristiriidassa alueen päämaankäyttömuodon, saamelaisen poronhoidon harjoittamisen kanssa, minkä vuoksi mv 8404 -aluetta tulee pienentää paliskunnan esityksen mukaisesti.

Kehittämisperiaate-merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelu lieventämään matkailun haittoja poronhoitoon osana alkuperäiskansan oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuria. Samoin suunnittelumääräyksen mukaan matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan matkailun ja virkistykseen laatu ja määrä ratkaistaan sekä yksityiskohtaisempi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän perusperiaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Samoin vaikutusten arviointi tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi alueelle osoittaa myös muuta toimintaa kuin matkailu- ja virkistystä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

Mikäli matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueelle tulee yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta matkailua ja virkistystä palvelevia toimintoja, niin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkennetaan aluerajauksia ja määritetään mahdollisia suoja-alueita, jotka turvaavat poronhoitoon soveltuvia alueita. Tällöin voidaan varmistaa, että porojen laiduntamiselle ja liikkumiselle tärkeät alueet säilyvät riittävänä.

Kaavaselostuksen kappaleessa 6.1.6. Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue on tuotu esille edellä mainittua periaatetta: ”*Kehittämisen kohdealueiden päämaankäyttö on osoitettu aluevarausmerkinnöillä ja osa-aluemerkinnöillä. Matkailun ja virkistykseen kehittämisessä tulee ottaa huomioon päämaankäytöstä tulevat rajoitteet ja tavoitteet. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla ei saa vaarantaa luonnonsuojelullisia arvoja eikä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella metsätalouden kannattavuutta.*”

Täydennetään kaavaselostusta ja tuodaan poronhoidon merkitys esille vastaavasti.

	Inarijärven matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyskeuhkojen kehittämisen kohdealue (mv) kehittämisperiaatemerkinäällä maakuntakaavassa matkailun ja virkistyskeuhkojen kehittäminen on pyritty ohjaamaan Inarijärven eteläosaan, johon matkailu- ja lomarakentaminen sekä virkistystoiminta sijoittuvat jo nykyään. Merkinäällä suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomiomaan alueen erityispiirteitä, mm. saamelaiskulttuuria sekä maisema- ja luontoarvoja voimassa olevaa maakuntakaavaa vahvemmin. Kohteen aluekuvauksen kehittämisperiaatteen mukaan alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Aluetta kehitetään retkeilyyn, veneilyyn, virkistyskalastukseen sekä saamelaiseen ja paikalliseen kulttuuriin tukeutuvana luontomatkailualueena. Aluetta kehitetään myös kotitarve- ja elinkeinokalastuksen näkökulmista osana paikallisten ihmisten elinkeino- ja kulttuuriympäristöä. Matkailualueita kehitettäessä tulee turvata saamelaisten mahdollisuudet oman kielen ja kulttuurin harjoittamiseen yhteen sopivalla tavalla. Inarijärven valuma-alueella elää yksi Suomen monimuotoisimmista taimenkantakokonaisuuksista, joten alue on tärkeä myös monimuotoisuuden ylläpidon kannalta.
Moottorikelkkareitti Paliskunta vastustaa moottorikelkkareittiä Inari-Pikkuluosma-Kaamanen, koska reitti ei ole ollut virallisena reittinä enää aikoihin, ja edellyttää sen poistoa maakuntakaavasta. Reitti halkoo eteläisimpien tokkakuntien talvilaidunalueita. Kaavasta puuttuva Inarista Kaamaseen Muddusjärveä pitkin menevä kelkkareitti tulee merkitä kaavaan em. reitin sijaan. Paliskunta ja Metsähallitus ovat sopineet ko. reitistä.	Maakuntakaavaehdotuksessa esitetty moottorikelkkailureitti Inari-Pikkuluosma-Kaamanen välillä perustuu MOKEMA-hankkeessa (Moottorikelkkailun edellytysten kehittäminen osana kestävästä luontomatkailusta, 2017-2018) luokiteltuun moottorikelkkailuverkostoon. MOKEMA-hankkeessa yhteys on luokiteltu pääväyläksi. Metsähallituksen lausunnon perusteella Inari-Pikkuluosma-Kaamanen moottorikelkkaura on poistettu käytöstä ja korvaava reitti on linjattu kulkemaan Inarista Kaamaseen Muddusjärven kautta. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaan: <i>” Jos kaavaehdotusta on olennaisesti muutettu sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se on asetettava uudelleen nähtäville. Uudelleen nähtäville asettaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos muutokset koskevat vain yksityistä etua ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuullaan erikseen. ”</i> Moottorikelkkailureitin muuttaminen tässä vaiheessa uuteen paikkaan moottorikelkkailureitti-merkinnällä koskisi julkista etua ja vaatisi

	maakuntakaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamista. Muutetaan Inarin Kaamasen välin moottorikelkkailureitti-merkintä yhteystarpeeksi. Reitin lopullinen sijainti ratkaistaan reittitoimituksessa, mikäli yhteysvälille aloitetaan suunnittelemaan virallista moottorikelkkailureittiä.
Voimajohdon yhteystarve Muddusjärven paliskunta vastustaa 400 kV:n voimajohdon yhteystarvetta (Z/yt) ja esittää sen poistoa maakuntakaavasta turhana. Voimajohdolla on erittäin suuri, pirstova vaikutus sekä paliskunnan talvi- että kesälaitumiin. Voimajohdolla ei ole eikä tule olemaan liittymiskohdetta Norjassa.	Valtakunnallisten alueidenkäyttö tavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä. Yhteysverkostojen ja energiahuollon kannalta oleellista on valtakunnallisten tarpeiden turvaaminen siten, että edistetään toimivaa aluerakennetta ja kansainvälistä kilpailukykyä. Toimintavarma energiahuolto on tärkeä osa kansallista huoltovarmuutta. Alueidenkäytön suunnittelulla on keskeinen merkitys energianhuollon toimivuuden varmistamiseksi tarvittavien voimajohtojen ja kaasuputkien toteuttamismahdollisuuksien varmistamisessa. Voimajohto on esitetty maakuntakaavassa yhteystarpeena, jolla ei osoiteta voimajohdon sijaintia. Voimajohdon yhteystarvemerkinä koskevat muun muassa seuraavat suunnittelumääräykset: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia. <i>Linjauksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.</i> <i>Toiminta tulee suunnitella siten, että rakentamisella ei vaaranneta alueen pohjavesiä.</i> <i>Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset on tarvittaessa arvioitava LSL:n 35 §:n mukaisesti.</i> <i>Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.</i>

	<i>Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa hankkeen vaikutusalue saamelaisten kotiseutualueella määritetään yhteistyössä saamelaisten omien edustuselinten kanssa.”</i> Mahdollinen voimalinjan yksityiskohtaisempi suunnittelu ja vaihtoehtojen valinta tapahtuu YVA-menettelyssä sekä sähkömarkkinalain mukaisessa menettelyssä. Fingridin ja Norjan kantaverkkoyhtiön Stattnetin kanssa tehty selvitys osoittaa, että 400 kV voimajohtoyhteyden tarve Suomesta Norjan Finnmarkkiin ei ole tarpeellinen seuraavan kymmenvuotiskauden aikana vaan se on tarpeellinen vasta pitkän aikavälin kehityssuunnitelmissa, vuoden 2030 jälkeen. 400 kV voimajohdon johtoaukean leveys on yleensä 36–42 metriä ja pylväsrakenteen korkeus on noin 35 metriä. Linjaus pyritään pääsääntöisesti sijoittamaan vanhan 220 kV voimajohdon rinnalle, jolloin johtoaukean kokonaisleveys on paikasta riippuen 90–130 metriä. Maakuntakaavan suunnittelumääräykset antavat reunaehdoja jatkosuunnittelulle.
Jäämeren käytävä Paliskunta vastustaa Jäämeren käytävää (LK 8451) ja esittää sen poistoa maakuntakaavasta turhana. Mikäli käytävä merkitään kaavaan, se tulee merkitä seuraamaan tiukasti niin 4-tietä kuin kantatietä Kaamasesta Näätämöön siten, että merkintä kohdentuu ainoastaan tiealueelle, ei tien läheisyyteen metsiin, rannoille tms. Tämä tulee mainita kaavamääräykset ja merkintöjen selitykset -asiakirjassa, ei pelkästään kaavaselostuksessa (s. 120).	Lappi-sopimus mukaan valtakunnalliset kehittämiskäytävät ovat Lapissa maakunnan ja valtakuntien rajat ylittäviä kansainvälisen taloudellisen toiminnan kehittämisaueita. Jäämeren käytävä merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen kehittämiskäytävä. Jäämeren käytävä ja muut Lappi-sopimuksen mukaiset kehittämiskäytävät on osoitettu yhdenmukaisella merkintätavalla myös muissa seudullisissa kokonaismaakuntaaavoissa. Merkintään liittyy suunnittelumääräykset: ”<i>Käytävää kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisten liikenneyhteyksien sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset sekä rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.</i> <i>Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”</i>

	Lapin ELY-keskuksen, Metsähallituksen ja puolustusvoimien edustajat. Kaavaneuvotteluita Muddusjärven paliskunnan kanssa 29.5.2018 ja 24.5.2023
Lopuksi Muddusjärven paliskunta huomauttaa, että ilmastonmuutoksella tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia mm. poronhoitoon. Paliskunta katsoo, että maakuntakaavassa tulee osoittaa laitumien ennallistamis- ja parantamismääräys. Paliskunnalla on suuri huoli, miten saamelaisen poronhoidon toimintaedellytykset kehittyvät kyseessä olevalla maakuntakaavalla sekä mikä on kaavan sosiaalinen hyväksyttävyys ja kulttuurinen, sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen kestävyys.	Ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia on käsitelty maakuntakaavan selostuksen luvussa 2.5, ilmastonmuutoksen huomioimista luvussa 7.11 ja ilmastovaikutuksia luvussa 8.13. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on osoitettu useita saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa huomioivia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja näin turvaavat saamelaiskulttuurin ja poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on avattu kaavaselostuksen kappaleessa 8. Kappaleessa 8.3. on kerrottu, miten vaikutukset saamelaiskulttuuriin on arvioitu maakuntakaavassa. Saamelaiskulttuurivaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.16 ja kaavaselostuksen liitteenä olevassa vaikutustenarviointitaulukossa. Lisäksi vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.15.1, johon sisältyy myös paliskuntakohtainen vaikutustenarviointiosio sekä laadittu liite 9. Paliskuntakuvaukset.
<u>Paliskuntain yhdistys</u> Lapin liitto on kuuluttanut nähtäville Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 kaavaehdotuksen. Pohjois-Lapin maakuntakaava koskee Sodankylän, Inarin ja Utsjoen kuntien aluetta. Alueelle sijoittuu kokonaan tai osittain 16 paliskuntaa. Valtaosa paliskunnista (14) sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella (poronhoitolaki, PHL 848/1990, 2§), missä muulla maankäytöllä ei saa aiheuttaa poronhoidolle huomattavaa haittaa. Kaavan suunnittelu kohdistuu merkittävään alueeseen Suomen poronhoitoalueella: Alueelle kokonaan tai osittain sijoittuvien paliskuntien suurimmat sallitut eloporomäärät ovat yhteensä lähes puolet eloporoista ja alue myös tuottaa huomattavan osan (45 %) vuotuisista teurasporoista. Kaava-alueella poronhoidon merkitys ja asema elinkeinona on erityisen vahva ja myös poronhoidon merkitys alueelle on suuri: poronhoito on perinteisesti luonut täällä vahvasti elämisen ja kulttuurin perustan. Elinkeinolla on paljon paitsi välittömiä, myös välillisiä työllisyys- ja talousvaikutuksia mm. lihan ja muiden tuotteiden jalostuksessa ja matkailussa. Poro ja poronhoito ovat keskeinen osa alueen	Merkitään tiedoksi.

kulttuuriperintöä ja elävää kulttuuria, omavaraisuutta, ruokaturvaa ja laajemmin huoltovarmuutta. Elinkeinon merkitys pohjoisen Suomen asuttuna pitämiseksi, elinvoimaisuudelle, imagolle, turvallisuudelle ja maisemakuvalle on suuri.

Kaavassa osoitetaan poronhoitoon merkittävästi vaikuttavaa maankäyttöä, kuten rautatie, kaivosten, kylmätestauksen ja matkailun maankäyttövarauksia sekä 400 kV:n voimajohto. Lisäksi kaavassa osoitetaan tuulivoiman tuotantoon soveltuvia alueita Sodankylän kunnan alueelle. Poronhoito on välttämätöntä ottaa huomioon ja turvata sen toiminta ja kehittämisen edellytykset maakuntakaavoituksessa. Kaavan vaikutukset tulee arvioida monipuolisesti ja laajasti, erilaiset kumulatiiviset vaikutukset huomioon ottaen. Vaikutusten arvioinnin tulee näkyä kaavan lopputuloksena niin, että poronhoidon toiminnan ja kehittämisen edellytykset on turvattu ja sille tärkeiden alueiden säilymisestä on huolehdittu.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa

Maakuntakaavat ovat luonteeltaan yleispiirteisiä, eivätkä siten maankäyttöä konkreettisesti toteuttavia. Niillä ei ratkaista kaikkia yksityiskohtaisempaa suunnittelua vaativia maankäytön yhteensovittamisen kysymyksiä. Ne kuitenkin ohjaavat alueiden käytön tarkempaa suunnittelua ja myös mahdollistavat maankäyttöhankkeita. Maakuntakaavoihin viitataan kaikissa alempiasteisissa kaavoissa ja myös hankesuunnittelussa. Viranomaisten on edistettävä kaavan toteuttamista. Maakuntakaavassa yleispiirteisesti ratkaistuja, äärimmäisen kiperiäkin yhteensovittamisen kysymyksiä käytetään alempiasteisten kaavojen ja luonnonvarahankkeiden eteenpäin viemisessä ja oikeuttamisessa. Siten maakuntakaava, laajemman mittakaavan alueidenkäytön yhteensovittamisessa, on paitsi ohjaava kaava myös käytännössä välillisesti maankäyttöä toteuttava kaava. Jotkin maakuntakaavaton maankäytön yhteensovittamiskysymykset ovat mittavuutensa vuoksi asioita, joiden ratkaisemista ei voi lykätä yksityiskohtaisempaan suunnitteluun.

Poronhoito on elinkeinona riippuvainen laajoista ja yhtenäisistä laidunalueista, ja sen vuoksi maakuntakaavatasoisten kokonaisuuksien maankäytön suunnittelu vaikuttaa suoraan elinkeinon kestäväan jatkuvuuteen. Poronhoitoon liittyvillä kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä tulee olemaan merkitystä kaikissa yksityiskohtaisemmissa kaavoissa ja myös muussa alueiden ja luonnonvarojen käytön suunnittelussa. Siksi on erittäin tärkeää saada ne asianmukaisesti merkittyä.

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikaikainen nautinto-oikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (PHL 3 §). Poronhoitajat ovat paliskuntansa alueella oikeudenhaltijoita. Valtaosa kaava-alueesta kuuluu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen, missä valtion maita ei saa käyttää niin että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Poronhoitolain 53 §:ssä säädetään, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Poronhoitolain mukainen neuvottelu on järjestetty ennen kaavan valmisteluaineiston nähtäville asettamista sekä ennen kaavaehdotusten valmistumista kummallakin kerralla. Kaavatyön

Maakuntakaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämään kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, eli maakuntakaavatasolla tarkastelutaso on yleispiirteinen.

Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on avattu kaavaselostuksen kappaleessa 8. Kappaleessa 8.3. on kerrottu, miten vaikutukset saamelaiskulttuuriin on arvioitu maakuntakaavassa.

Saamelaiskulttuurivaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.16 ja kaavaselostuksen liitteenä olevassa vaikutustenarviointitaulukossa. Lisäksi vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.15.1, johon sisältyy myös paliskunta-kohtainen vaikutustenarviointiosio sekä laadittu liite 9. Paliskuntakuvaukset.

Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on osoitettu useita saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa huomioivia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja näin turvaavat saamelaiskulttuurin ja poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä.

Ensimmäisen kerran pohjoisten paliskuntien kanssa on neuvoteltu tavoitevaiheessa 25.1.2018.

aikana on järjestetty paliskuntien kanssa myös kaava- ja erillisneuvotteluita. Neuvotteluita on edelleen syytä jatkaa, mikäli paliskunnat näkevät ne tarpeellisiksi, ja mikäli kaavaan tulee vielä ehdotusvaiheen kuulemisen jälkeen muutoksia. Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (Maankäyttö- ja rakennuslaki, MRL 132/1999, 9 §). Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa (VAT) edellytetään, että saamelaiskulttuurille ja -elinkeinoille tärkeiden alueiden säilymisestä tulee huolehtia. Maakuntakaavoja laadittaessa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta ja edistettävä niiden toteuttamista (MRL 24.2 §). Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa (MRL 28 §) edellytetään lisäksi kiinnitettävän erityisesti huomiota maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Poronhoito on poronhoitoalueella keskeinen osa maakunnan elinkeinoelämää ja kulttuuriperintöä. Poro alueelle sopeutuneena laiduntajan osaltaan ylläpitää luonnon monimuotoisuutta ja samalla alueen ominta kulttuuria. Laajojen maa-alueiden tarvitsijana poronhoito on altis muun maankäytön vaikutuksille ja siksi poronhoidon huomioon ottaminen maakuntakaavassa on äärimmäisen tärkeää. MRL 28.4 §:ssä edellytetään, että kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta, sekä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kaavan toteuttamisesta kohtuutonta haittaa.	PHL 53 §:n mukaisia neuvotteluita on kaavaprosessin aikana pidetty 3 kertaa (4.9.2018, 14.9.2020 ja 30.3.2023). Poronhoitolain mukaisesti neuvotteluihin kutsuttiin paliskuntien lisäksi paliskuntain yhdistyksen, ympäristöministeriön, Lapin ELY-keskuksen, Metsähallituksen ja puolustusvoimien edustajat. Kaavaneuvotteluita paliskuntien kanssa kaavaprosessin aikana on pidetty yhteensä 18 kertaa. Neuvotteluita on järjestetty yksittäisen paliskunnan kanssa keskenään tai muutaman paliskunnan kanssa yhdessä. Tavoitteena on saada Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotus 2040 hyväksyttäväksi Lapin liiton valtuustoon toukokuussa 2024. Aikataulullisesti ei ole mahdollista enää pitää neuvotteluita paliskuntien kanssa.
Poronhoitoa koskevat kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kaavaselostus Maakuntakaavassa on annettu erilaisia yleisiä kaavamääräyksiä. Poronhoitoaluetta koskeva yleinen kaavamääräys turvaa osaltaan elinkeinon alueidenkäyttöön liittyviä lakisääteisiä oikeuksia alempiasteisessa suunnittelussa. Paliskuntien rajat on merkitty kaavakartalle informatiivisina. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettu alue osoitetaan myös kaavassa ja siihen liittyvä poronhoitolain kohta määräyksessä kertoen, niin ikään informaation siirtymisen vuoksi. Nämä ovat tarpeellisia määräyksiä ja informatiivisia merkintöjä ja on hyvä, että ne on osoitettu kaavassa. Ratkaisevassa osassa poronhoidon toimintaedellytysten säilyttämisessä ovat laajat ja yhtenäiset porolaitumet, missä on laidunrauha. Ne turvaavat myös poronhoidon resilienssiä ilmastonmuutoksen aiheuttamia vaikutuksia vastaan. Luontaistalous- ja poronhoitovaltaiset alueet (Ms-1) sekä Metsätalous- ja poronhoitovaltaiset alueet (M-1 -alueet) on kaavakartalla sijoitettu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle. Merkinnot ovat hyviä, sillä se kuvaa alueen todellista päämaankäyttöä, eli porojen laidunalueita ja muita elinkeinoon liittyviä toiminnallisia alueita luontaistalous- ja metsätalousalueilla. Alueet, joilla maankäytön päämuotoina ovat poronhoito ja metsätalous olisi syytä merkitä M-1 -alueina muuallakin kuin erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, sillä niitä on todellisuudessa koko poronhoitoalueella. Poronhoito on keskeinen maankäyttäjät Pohjois-Lapin kaava-alueen eteläiselläkin alueella, eikä poronhoidon näkyminen kaavamerkinnoissa sulje muita käyttömuotoja pois. Paliskuntain yhdistys vaatii, että M-1 -alue merkitään myös kaavaehdotuksessa osoitetuille M-alueiden valtion maille. Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 on jatkettu aiemmissa Lapin maakuntakaavoissa aloitetulla linjalla ja merkitty kartalle ph -osa-	Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 metsätalous- ja poronhoitovaltaiset alueet (M-1) on määritelty poronhoitolain 2 §:n mukaisesti. M-merkintä ei rajoita poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Poronhoito ja sen merkitys on tunnistettu koko maakuntakaava-alueella. Poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä turvataan maakuntakaavassa koko maakuntakaava-aluetta koskevilla määräyksillä sekä merkintäkohtaisilla määräyksillä. Koko maakuntakaava-aluetta koskevan määräyksen mukaan ” ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti

aluemerkinnöillä paliskuntien erityisen tärkeitä kohteita, kuten erotus-aitoja ja pysyviä laidunkiertaitoja. Ph-merkinnällä on kaavassa osoitettu myös valtakuntien väliset poroesteaidat Norjan ja Venäjän rajalla. Merkinnän suunnittelumääräys kuuluu: ”Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen ja valita poronhoidon kannalta kestävä ratkaisu.	<i>vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden suunnittelun osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa ja saamelaisen kotiseutualueella Saamelaiskäräjien kanssa sekä kolttalaueella myös Kolttien kyläkokouksen kanssa. ”</i> Poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä turvaavia määräyksiä on myös muissa merkinnöissä. Maakuntakaavaehdotuksessa M-alueet säilytetään nykyisillä rajauksilla.
Suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että poronhoidon kannalta erityisen tärkeille kohteille voi johtaa pitkiäkin porojen kuljetusreittejä ja niihin liittyviä poraitoja. Moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkierroaidan kanssa ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään.” Ph-merkintä ja sen määräys ovat tarpeellisia informoimaan poronhoidolle tärkeistä alueista ja kohteista ja sen toiminnasta alueella. Merkintä kertoo yhdessä M-aluemerkintöjen kanssa siitä, ettei maisema ole ”tyhjä” vaan, että poronhoito toimii laajasti kaikkialla paliskuntien alueella. Osa paliskunnista on kaavaprosessin aikana esittänyt kaavaan merkittävaksi alueita, joiden päämaankäyttömuoto olisi ”poronhoitovaltainen alue” tai ph-merkinnän osa-aluemerkintöjä alueina. Nämä sijoittuvat sinne, missä poronhoito on ainoa todellinen päämaankäyttäjät, kuten mm. valtion maille rajatut nk. dialogialueet, joilla metsätaloutta ei harjoiteta. Esim. Kemin-Sompion paliskunta on esittänyt ph-alue- ja toiminta-alueelle. Paliskuntain yhdistys näkee aluevaraehdotukset perusteltuina ja esittää niiden merkitsemistä kaavaan.	Poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä turvataan maakuntakaavassa koko maakuntakaava-alueella koskevilla suunnittelumääräyksillä, M-1-, Ms-1- ja MU-3-merkinnöillä sekä poronhoidon kannalta erityisen tärkeillä alue/kohde/aita -merkinnöillä. Lisäksi maakuntakaavassa osoitetaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettu alue ja paliskuntarajat.
Muut kaavamerkinnot Maakuntakaavaan on merkitty nk. Tunturiradan rautatielinjauksia merkinnöillä pr/o (Pelkosenniemen rajalta Sodankylään) ja pr/yt (Sodankylästä Kittilän rajalle). Paliskunnat ja Paliskuntain yhdistys vastustavat rautatien rakentamista sen poronhoidolle aiheuttamien huomattavien haittojen vuoksi. Paliskuntain yhdistys vaatii, että rautatielinjaukset poistetaan maakuntakaavasta. Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 alueella rautatien ohjeellinen linjaus sijoittuu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle ja yhteystarve merkintä myös sen eteläpuolelle. Rata jakaa paliskuntien laidunalueet ja poronhoidon toiminta-alueet, estää merkittävien laidunalueiden käyttämisen, estää laidunkierroa ja porojen kuljettamisen erotuksiin, sekä aiheuttaa merkittävät vahingot ja taloudelliset menetykset. Tämä johtaisi siihen, että paliskuntien poronhoito tulisi järjestää kokonaan uudelleen tai jopa siihen, että paliskuntia on jaettava tai yhdistettävä muihin paliskuntiin. Rautatien vaikutukset olisivat paikallisten elinkeinon menetysten kautta merkittäviä, laaja-alaisia ja pysyviä taloudellisia, kulttuurisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Rautatie tuhoaa alueeltaan ja vaikutusalueeltaan pysyvästi porolaitumia ja vie siten elinkeinon harjoittamisen oikeutta asianosaisten paliskuntien osakkailta. Paliskuntien nykyisenkaltaisen poronhoito loppuisi ja poronhoitotoiminta pitäisi järjestää uudestaan. Myös siellä, missä rautatie ei sijoitu keskelle paliskuntien laitoja, se aiheuttaa kuitenkin aina esteen,	Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jolla ei ratkaista radan rakentamisedellytyksiä. Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on pitkän tähtäimen mahdollistava maankäytön suunnitelma. Maakuntakaavassa yhteensovitetään keskenään ristiriitaisia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Maakuntakaavaehdotuksen kaavaratkaisu perustuu kaavan taustaselvitykseksi laadittuun Ratayhteysselvitykseen Sodankylä – Kittilä – Kolari, Tunturirata. Taustaselvityksessä selvitetään alueidenkäyttöliittymät edellytykset maakuntakaavan yleispiirteisellä tasolla. Pääradan ohjeellista/vaihtoehtoista merkintää koskevat seuraavat suunnittelumääräykset: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja

merkittäviä laidunmenetyksiä muodostuvien ”kuolleiden kulmien” kautta, onnettomuuksia ja muita haittoja ja menetyksiä paliskunnille.

MRL 28.4 §:ssä edellytetään, että kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta, sekä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kaavan toteuttamisesta kohtuutonta haittaa. Paliskuntain yhdistys katsoo, että kaavan toteuttamisesta ns. Tunturiradan osalta aiheutuisi poronhoidolle kohtuutonta haittaa (MRL 28.4 §), sillä se estäisi paliskuntien vapaan laidunnusoikeuden toteutumisen (PHL 3§). Toimivat ja suunnitellut kaivokset ovat ilmaisseet, etteivät ne tarvitse ratayhteyttä. Myöskään matkailu ei tarvitse itä-länsi yhteyttä, ja etelästä Kemijärvelle ja Kolariin, lähelle matkailukeskuksia, rata on jo. Katsomme, että Tunturiradan merkitseminen Pohjois-Lapin maakuntakaavaan 2040 ei ole perusteltua, ja se tulisi sieltä poistaa. Paliskunnille, joihin rautatie on merkitty, aiheutuu jo valmiiksi merkittäviä haittoja olemassa olevasta muusta maankäytöstä sekä huomattavia uhkia muun muassa kaivoshankkeista (Sakatti ja Ikkari).

kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarvittaessa päivitettävä Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi LSL 65 §:n mukaisesti ja tarvittaessa saatava valtioneuvostolta LSL 66 §:n mukainen poikkeaminen.

Linjauksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Toiminta tulee suunnitella siten, että rakentamisella ei vaaranneta alueen pohjavesiä.”

Pääradan yhteystarvemerkinä osoittaa hyvin yleispiirteisesti mahdollisuuden jatkaa rataa myös poikittaisena yhteytenä. Merkinä ei osoita sijaintia, vaan ilmaisee suunnan pisteestä toiseen. Merkinä koskee suunnittelumääräys:

”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.

Linjauksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Toiminta tulee suunnitella siten, että rakentamisella ei vaaranneta alueen pohjavesiä.”

Maakuntakaavan taustaselvitykseksi on laadittu ratayhteysselvitys, johon liittyvät karttaesitykset eivät vastaa toteuttavaa suunnittelutasoa, vaan vastaavat vain maakuntakaavoituksen tarpeisiin. Maakuntakaavassa esitetty merkinä yhteystarpeesta ei osoita mahdollisesti suunniteltavan radan lopullista sijaintia.

Yhteystarvemerkinä osoitetaan ne ratayhteydet, joiden tarve on voitu todeta, mutta joiden sijaintiin tai toteuttamiseen liittyy niin huomattavaa epävarmuutta, ettei ohjeellisen tai vaihtoehtoisen linjauksen osoittaminen ole mahdollista. Ratalain mukaisen rautatien rakentamista koskevan radan yleissuunnitelman tai ratasuunnitelman laatiminen ei voi perustua yhteystarvetta osoittavaan merkinä.

Maakuntakaavan suunnittelumääräykset antavat reunaehdoja jatkosuunnittelulle.

Poronhoitolain 53 §:n neuvottelussa esitettiin poronhoidon turvaamista koskevan määräyksen lisäämistä kaivostoiminnan EK-merkintöihin. Paliskuntain yhdistys pitää tätä perusteltuna. Määräys on lisätty EK-merkintään, mutta ei ek-1-merkintään. Paliskuntain yhdistys esittää, että määräys lisätään myös ek-1 merkintään. Esitämme myös mineraalipotentialisen vyöhykkeen merkinnän poistamista suojelualueilta, sillä se on ristiriidassa alueiden suojelun kanssa. Malminetsintää ei tule ohjata suojelualueille tällaisen merkinnän kautta.	Vyöhykemarkintä on mineraalipotentialia ilmaiseva informatiivinen merkintä. Merkinnällä osoitetaan sellaisia vyöhykkeitä, joissa on selvitysten perusteella todettu merkittäviä malmi- ja mineraalivarantoja. Malmisetsintää ohjataan erityislainsäädännön perusteella. Maakuntakaavan mineraalipotentialisella vyöhykkeellä sijaitsevat aluevaraukset ovat ensisijaisia maankäyttömuotoja. Merkintä ei osoita konkreettista maankäyttöä alueelle eikä täten ole kehittämismarkintätyyppisenä merkintänä ristiriidassa esimerkiksi luonnonsuojelumerkintöjen kanssa. Luonnonsuojelualueella sijaitsevien esiintymien mahdollinen hyödyntäminen voi tapahtua vain luonnonsuojelualueissa säädettyin menettelyin. Mikäli kaivoshanke etenee mineraalipotentialisella alueella, se käsitellään kaivosvaihemaa-kaavalla.
Tuulivoimatuotantoon sopivia alue osoitetaan kaavaehdotuksessa Sodankylän kunnan alueelle, Syväjärven paliskunnan lounaisosassa (tv2355). Syväjärven paliskunta on erittäin huolissaan osoitetun tuulivoimamerkinnän vaikutuksista. Alue on paliskunnan tämän osan porojen tärkein kesä- ja talvilaidun alue ja sen vieressä sijaitsevassa Kuussokan aidassa pidetään vuosittain vasanmerkitykset ja poroerotukset. Alueen rakentaminen tuulivoimateollisuudelle lopettaisi alueen poronhoidon, sillä porot eivät voisi laiduntaa alueella laiturien ja laidunrauhan menettämisen vuoksi. Tämän seurauksena erotusaita jäisi pois käytöstä. Haitta tälle paliskunnan osan poronhoidolle ja poronhoitajaperheille olisi kohtuuton. Paliskuntain yhdistys esittää, että tv2355 poistetaan kaavakartalta.	Maakuntakaavaehdotuksen Kotalehdon tuulivoimala-alue on osoitettu Lapin tuulivoimaselvityksen 2022 tuloksena. Lähtökohtaisesti kaikki maakuntakaavan tv-merkinnät ovat potentialisia alueita, koska lopullinen toteuttaminen ratkaistaan YVA-menettelyn ja yleiskaavaprosessien perusteella. Maakuntakaavaehdotuksessa ei ole määritetty Kotalehdon tuulivoimaloiden alueelle tuulivoimaloiden tarkkaa lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Tuulivoimala-alueen koko mahdollistaa useita vaihtoehtoja kokoluokaltaan maakunnallisesti merkittävän tuulivoimala-alueen toteuttamisen. Maakuntakaavassa on annettu jatkosuunnittelua ohjaavia suunnittelumääräyksiä. Tuulivoimaselvityksen perusteella haittaa poronhoidolle voidaan pienentää alueen pienentämisellä ja voimaloiden sijoittelulla. Tuulivoimaloiden aluetta koskee seuraava suunnittelumääräys: ”<i>Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata alueen poronhoidon edellytykset.</i>”
Paliskuntain yhdistys katsoo, että Nuttioiden (Rovalaen) sekä Kurittuaan tuulivoimamerkintöjen poistaminen kaavakartalta oli välttämätöntä Sattasniemen paliskunnalle aiheutuvien huomattavien haitallisten vaikutusten vuoksi ja kiittää niiden poistamisesta. Alueet olivat porojen laidunkierro, porolaitumien ja poronhoidon toimintojen järjestämisen kannalta kriittisellä alueella. Alueiden toteuttaminen aiheuttaisi poronhoidolle huomattavaa haittaa, mikä on poronhoitolailla kiellettyä, eikä sitä voi poistaa esim. aluetta pienentämällä. Huomattava haitta todettiin Nuttioiden osalta myös Lapin liiton tuulivoimaselvityksessä (2022). Kaavakartalta jo poistettuja tv-merkintöjä ei tule palauttaa kartalle.	Merkittään tiedoksi.
Useat paliskunnat vastustavat Fingridin 440 kV voimajohdon yhteystarpeen merkitsemistä maakunta-kaavaan ja ovat vaatineet sen	Valtakunnallisten alueidenkäyttö tavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa turvataan

poistamista kaavakartalta. Voimajohto aiheuttaisi huomattavaa haittaa sijoituessaan paliskuntien pääerotusaitojen läheisyyteen ja niihin liittyvien rakenteiden alueelle. Voimajohdosta aiheutuu laidunmenetyksiä suoraan ja epäsuorasti porojen välttämällä laiduntamista johdon alla. Johto myös vaikeuttaisi poronhoitotöitä (mm. helikopterin käyttöä) etenkin pääerotusaitojen ja niihin liittyvien toimintojen alueilla. Paliskuntain yhdistys katsoo, että voimajohdon yhteystarve tulee poistaa kaavasta.

valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Olemme osoittaneet em. periaatteella 400 kV:n yhteystarpeen olemassa olevaan johtokäytävään.

Yhteysverkostojen ja energiahuollon kannalta oleellista on valtakunnallisten tarpeiden turvaaminen siten, että edistetään toimivaa aluerakennetta ja kansainvälistä kilpailukykyä. Toimintavarma energiahuolto on tärkeä osa kansallista huoltovarmuutta.

Alueidenkäytön suunnittelulla on keskeinen merkitys energianhuollon toimivuuden varmistamiseksi tarvittavien voimajohtojen ja kaasuputkien toteuttamismahdollisuuksien varmistamisessa.

Voimajohto on esitetty maakuntakaavassa yhteystarpeena, jolla ei osoiteta voimajohdon sijaintia. Voimajohdon yhteystarvemerkinä koskevat muun muassa seuraavat suunnittelumääräykset:
”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.

Linjauksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Toiminta tulee suunnitella siten, että rakentamisella ei vaaranneta alueen pohjavesiä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset on tarvittaessa arvioitava LSL:n 35 §:n mukaisesti.

Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa hankkeen vaikutusalue saamelaisten kotiseutualueella määritetään yhteistyössä saamelaisten omien edustuselinten kanssa.”

Mahdollinen voimalinjan yksityiskohtaisempi suunnittelu ja vaihtoehtojen valinta tapahtuu YVA-menettelyssä sekä sähkömarkkinalain mukaisessa menettelyssä.

	Fingridin ja Norjan kantaverkkoyhtiön Statnetin kanssa tehty selvitys osoittaa, että 400 kV voimajohtoyhteyden tarve Suomesta Norjan Finnmarkkiin ei ole tarpeellinen seuraavan kymmenvuotiskauden aikana vaan se on tarpeellinen vasta pitkän aikavälin kehityssuunnitelmissa, vuoden 2030 jälkeen. 400 kV voimajohdon johtoaukean leveys on yleensä 36–42 metriä ja pylväsrakenteen korkeus on noin 35 metriä. Linjaus pyritään pääsääntöisesti sijoittamaan vanhan 220 kV voimajohdon rinnalle, jolloin johtoaukean kokonaisleveys on paikasta riippuen 90–130 metriä. Maakuntakaavan suunnittelumääräykset antavat reunaehdoja jatkosuunnittelulle.
Useat paliskunnat ovat ottaneet kantaa matkailun kehittämisvyöhykkeiden rajauksiin alueillaan kaavatyön edetessä. Paliskuntain yhdistys katsoo, että esitetyt muutokset ovat perusteltuja. Paliskunnilla on vyöhykkeiden alueilla tärkeitä laidun- ja toiminnallisia alueita, joilla matkailun kehittäminen väistämättä johtaisi poronhoidon edellytysten heikkenemiseen. Paliskuntain yhdistys esittää vyöhykkeiden rajaamista paliskuntien esittämällä tavalla: matkailun kehittäminen tulee keskittää kylien ja valtatie läheisyyteen enemmän kuin laajoille erämaisille alueille, missä ne ovat väistämättä tärkeitä, rauhallisilla porolaitumilla. MU-3 alueet eli metsätalous- matkailu ja poronhoitovaltaiset alueet joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta, on osoitettu varsin laajoina Tankavaarassa, Saariselällä ja Inarissa. Niiden rajauksia tulee pienentää paliskuntien ehdotusten mukaisena.	Maakuntakaavassa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnällä matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistykseen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Merkintään liittyvät seuraavat suunnittelumääräykset, jotka ohjaavat jatkosuunnittelua: ”<i>Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.</i> <i>Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”</i> Kehittämisperiaatemerkinnät ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Ne eivät ole aluevarauksia eikä niitä tule tulkita aluevarausmerkintöjen tavoin. Kehittämisperiaatemerkinnät eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa. Kehittämisperiaate-merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelu lieventämään matkailun haittoja poronhoitoon osana alkuperäiskansan oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuria. Samoin

	suunnittelumääräyksen mukaan matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan matkailun ja virkistykseen laatu ja määrä ratkaistaan sekä yksityiskohtaisempi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Samoin vaikutusten arviointi tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi alueelle osoittaa myös muuta toimintaa kuin matkailu- ja virkistystä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-alueita koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Mikäli matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueelle tulee yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta matkailua ja virkistystä palvelevia toimintoja, niin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkennetaan aluerajauksia ja määritetään mahdollisia suoja-alueita, jotka turvaavat poronhoitoon soveltuvia alueita. Tällöin voidaan varmistaa, että porojen laiduntamiselle ja liikkumiselle tärkeät alueet säilyvät riittävänä. Kaavaselostuksen kappaleessa 6.1.6. Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue on tuotu esille edellä mainittua periaatetta: ”Kehittämisen kohdealueiden päämaankäyttö on osoitettu aluevarausmerkinnöillä ja osa-aluemerkinnöillä. Matkailun ja virkistykseen kehittämisessä tulee ottaa huomioon päämaankäytöstä tulevat rajoitteet ja tavoitteet. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla ei saa vaarantaa luonnonsuojelullisia arvoja eikä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella metsätalouden kannattavuutta.” Täydennetään kaavaselostusta ja tuodaan poronhoidon merkitys esille vastaavasti.
Kaavassa osoitetaan kylmätestauksen kehittämisvyöhykemerkintä (el). El-merkinnän tavoitteena on keskittää kylmätestaustoimintaa Ivalon taajama-alueen infrastruktuuriin tukeutuen sekä samoille häiriöalueille olemassa olevan toiminnan kanssa. Paliskunnat ovat esittäneet huolensa kylmätestauksen kehittämisvyöhykkeen laajuudesta. Ivalon paliskunnan	Inarissa on pitkää panostettu kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita.

alueella on jo olemassa ja maakuntakaavassa on osoitettu valtavasti kylmätestausta sekä muuta maankäyttöä ja pelkona on, että laidun- ja toiminta-alueet vähenevät ja poronhoidon edellytykset siten heikentyvät entisestään. Hammastunturin paliskunnan alueella vyöhyke on niin ikään kaukana Ivalon taajamasta, rauhallisilla porolaidunmailla. Vyöhykettä tulee pienentää lähemmäs Ivalon taajamaa.

Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke -merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaustoimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita.

Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu neljä kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pasasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /-kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Arctic Center –testauskeskus).

Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittaa arktisen kylmätestauksen kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita.

Merkintää koskee suunnittelumääräys:
”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Kehittämisperiaatemarkinnat ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan ne antavat suuntaviivoja ja periaatteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa.

Kylmätestauksen kehittämisperiaatemarkintä ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi.

Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-alueita koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

	Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.
Ivalon paliskunta vaati poronhoitolain 53 §:n mukaisessa neuvottelussa Saariselkä-Rajajooseppi-Nellim moottorikelkkareitin yhteystarpeen poistamista maakuntakaavasta. Se halkoisi paliskunnan tärkeitä, rauhallisia laidunalueita, mistä paliskunnassa on muun maankäytön vuoksi huutava pula, sekä aita-alueita, missä aitojen kiinnipysyminen on kriittisen tärkeää. Reitti aiheuttaisi potentiaalisesti häiriötä myös paliskunnalle tärkeälle Tsarmitunturin erämaa-alueelle, sillä se kulkee osittain erämaa-alueella ja sivuaa sitä pitkältä matkalta. Reitti ei ole käytössä ja Saariselältä Inarijärvelle on olemassa muita moottorikelkkareittejä. Lapin paliskunnassa reitti sijoittuu Raja-Jooseppiin, alueelle missä laiduntaa huomattavan suuri määrä poroja juuri reitin vilkkaimpaan käyttöaikaan, eli keski- ja kevättalvella. Kelkkailu aiheuttaa häiriötä viimeisillään tiineille vaatimille sekä aiheuttaa porojen kulkemista pois paliskunnan laidunalueelta, koska veräjät eivät pysy kiinni. Myös Lapin paliskunta katsoo, ettei moottorikelkkareittiä tai sen yhteystarvetta tule osoittaa maakuntakaavassa. Paliskuntain yhdistys pitää paliskuntien esitystä erittäin hyvin perusteltuna ja esittää reittimerkinnän poistamista kaavakartalta. Tähän olisi tullut päätyä yhteisvaikutusten arvioinnin pohjalta, sillä esimerkiksi Ivalon paliskunnassa on jo valtavasti muuta maankäyttöä. Samoin valtion maiden hallinnoija ja reiteistä vastaava Metsähallitus on aiemmin vaatinut yhteysmerkinnän poistamista.	Lapin liiton hallitus päätti 30.10.2023 viranomaislausuntojen vastineita hyväksyttyessä säilyttää Saariselkä-Raja-Jooseppi-Nellim moottorikelkkailureitin yhteystarpeen. Maakuntakaavassa osoitettu moottorikelkkailun yhteystarve ei osoita moottorikelkkailureitin tarkkaa sijaintia, vaan yhteystarpeen välillä Saariselkä-Raja-Jooseppi-Nellim. Reitin tarkempi sijainti määritellään reittisuunnittelun kautta. Yhteystarpeen myötä uran tai reitin linjausta voidaan pohtia ja se tulee yhdessä alueen osallisten kanssa sovittavaksi.
Paliskunnilla voi olla myös muita perusteltuja tarpeita kaavamerkintöjen muuttamiseksi. Paliskuntain yhdistys katsoo, että niitä tulee toteuttaa.	Merkitään tiedoksi.
Vaikutusten arviointi Kaavaselostuksessa on ensimmäistä kertaa arvioitu paliskuntatasolla kaavan vaikutuksia. Se on hyvä, sillä maakuntakaava on ainoa kaavataso, jossa tällaista kokonaisvaltaista arviointia voidaan käytännössä tehdä. Vaikutusten arvioinnin tulisi näkyä kaavan lopputuloksessa niin, että poronhoito on turvattu ja sille tärkeiden alueiden säilymisestä on huolehdittu. Paliskuntain yhdistys katsoo, että paliskuntakohtainen vaikutusten arviointi on kehittynyt työn edetessä, mutta siinä on edelleen parannettavaa. Muutamissa paliskunnissa on valmiiksi ja suunnitteilla niin paljon kumulatiivista haittaa aiheuttavaa muuta maankäyttöä että vaikutusten arvioinnissa tulisi päätyä siihen ettei tiettyjä uusia merkittävää haittaa aiheuttavia merkintöjä osoiteta tai että ne osoitetaan nykyistä suppeampina. Niitä on käyty läpi edellä tässä lausunnossa.	Kaavaehdotuksessa on pyritty ottamaan huomioon paliskuntien esittämät toiveet. Maakuntakaavoitus on eri tavoitteiden ja maankäyttöintressien yhteensovittamista.
Lopuksi Kaavassa esitetään poronhoidolle huomattavaa haittaa aiheuttavia asioita, kuten rautatie, moottorikelkkareitti, kaivosalueita, tuulivoima-alue, kylmätestausta, 440 kV voimajohto sekä matkailua. Paliskuntain yhdistys esittää muutoksia näiden merkintöihin ja määräyksiin. Lisäksi esitämme M-1 -merkinnän laajentamista. Tunturiradan merkitseminen maakuntakaavaan omalta osaltaan mahdollistaa sen rakentamisen. Rata tuhoaa porojen vapaan laidunnusalueen alueella (PHL 3 §) ja aiheuttaa huomattavaa haittaa erityisellä poronhoitoalueella sijaitseville paliskunnille ja lopettaa niissä nykyisenkaltaisen poronhoidon. Rautatie halkoisi tärkeitä porolaitumia sekä laajemmin paliskuntia, aiheuttaisi suoria ja suuria epäsuoria	Merkitään tiedoksi.

laidunmenetyksiä, aiheuttaisi laidunten kulumista, estäisi porojen luontaisen laidunkierroon ja poronhoitotyöt. Tunturirata aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia ja menetyksiä porotaloudelle sekä laa-jaa kannattavuuden heikkenemistä. Rata-alueen paliskunnat vastustavat radan kaavoittamista. Kaikkia aiheutuvia menetyksiä ei voi poistaa jatkosuunnittelussa tai mitenkään korvata rahallisesti vaan paliskunnat jäävät yksin kantamaan rautatien aiheuttamat haitat. Merkinnän mahdollistama rakentaminen aiheuttaa siten paliskunnille kohtuutonta haittaa (MRL 28.4 §). Merkinnät tulee poistaa. Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 viimeistelyssä on välttämätöntä ottaa huomioon nykyinen maankäyttö sekä säilyttää poronhoidolle tärkeät alueet ja turvata paliskuntien tulevaisuuden toiminta- ja kehittämisedellytykset. Kaavan vaikutukset tulee arvioida monipuolisesti ja laajasti, erilaisten maankäyttövarausten ja niiden vaikutusalueiden kumulatiiviset vaikutukset huomioon ottaen. Vaikutusten arvioinnin tulee näkyä valmiissa kaavassa niin, että poronhoito on turvattu ja sille tärkeiden alueiden säilymisestä on huolehdittu. Tarvittaessa paliskuntien kanssa tulee jatkaa neuvotteluita.	
<u>Poikajärven paliskunta</u> Muistutus Pohjois-Lapin maakuntakaava 20240 Poikajärven paliskunta vastustaa Syväjärven paliskunnan alueella kaavamerkintää kotalehdon (TV2355) tuulivoima-alueesta. Tuulivoimaa on tutkittu vasta vähän, mutta kuitenkin jo nyt tutkimuksista on noussut esille porojen välttämisaalue tuulivoima puistojen alueella. Kotalehdon alue sijaitsee Poikajärven paliskunnan kesälaitumien välittömässä läheisyydessä, jolloin vaikutuksien voi olettaa vaikuttavan myös Poikajärven paliskunnan poronhoitoon. Lisäksi haluamme huomauttaa, että nykyisessä tilanteessa Poikajärven ja Syväjärven paliskunnan välillä on esteita, joka ei noudata paliskuntien virallista kirjattua rajaa. Jos joskus päädytään tilanteeseen, että aita joku puretaan tai siirretään, niin tullaan tilanteeseen, jossa Pohjoislapin maakunta-alue tulee pieneksi osaksi Poikajärven paliskuntaa sekä tuulivoima-alue entistä lähemmäksi. Unarin-Luusuan kylän asukkaista osa on Poikajärven paliskunnan osakkaita ja aktiivisia poronomistajia. Poikajärven paliskunnan eloporoista noin ¼ kuuluu Unarin-luusuaassa asuville poronomistajille. Lisäksi edelleen esteaidan eteläpuolella Poikajärveen jää edelleen Sodankylän kuntaan kuuluvia maita. Käsittääksemme olemme sen johdosta osaksi kaava-alueeseen kuuluva paliskunta. Mikäli kaava kuitenkin hyväksytään, on siihen myös otettava huomioon haitat poronhoidolle myös kaava-alueen ulkopuolelle sen välittömässä läheisyydessä. Tuulivoima-alue voi vaikuttaa Poikajärven poronhoitoon monin eri tavoin. Suurimpana pelkona on, että osa kesälaitumista jää käyttämättä tuulivoimasta johtuen aiheuttaen yllilaidunnusta muualla paliskunnassa. Tuulivoima-alueella laiduntavat Syväjärven paliskunnan porot voivat myös hakeutua laiduntamaan Poikajärveen tai siirtyä laitumille, joiden alkuperäiset laidunajat siirtyvät Poikajärveen tällöin Poikajärven paliskunnan laitumille aiheutuu huomattavaa yllilaidunnusta. Poikajärven paliskunnan kesälaitumet ovat pienehköt ja talvilaitumet metsätalouden tuhoamat eivätkä ne kestä suurempaa poromäärää. Tällaisessa tilanteessa porotalouden tuotto sekä porojen hyvinvointi laskee ja poronomistajien työmäärä nousee.	Maakuntakaavaehdotuksen Kotalehdon tuulivoimala-alue on osoitettu Lapin tuulivoimaselvityksen 2022 tuloksena. Lähtökohtaisesti kaikki maakuntakaavan tv-merkinnät ovat potentiaalisia alueita, koska lopullinen toteuttaminen ratkaistaan YVA-menettelyn ja yleiskaavaprosessien perusteella. Maakuntakaavaehdotuksessa ei ole määritelty Kotalehdon tuulivoimaloiden alueelle tuulivoimaloiden tarkkaa lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Tuulivoimala-alueen koko mahdollistaa useita vaihtoehtoja kokoluokaltaan maakunnallisesti merkittävän tuulisvoimala-alueen toteuttamisen. Maakuntakaavassa on annettu jatkosuunnittelua ohjaavia suunnittelumääräyksiä. Tuulivoimaselvityksen perusteella haittaa poronhoidolle voidaan pienentää alueen pienentämisellä ja voimaloiden sijoittelulla. Tuulivoimaloiden aluetta koskee seuraava suunnittelumääräys: ”<i>Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata alueen poronhoidon edellytykset.</i>”

Soratuote Karppinen Oy

Maakuntakaavan kartasta puuttuu kokonaan oheinen Pannuharjun maa-aineisten ottolupa-alue. Vaadin, että se lisätään maakuntakaavaan.

PÄÄTÖS SORATUOTE KARPPINEN OY:N MAA-AINESTEN OTTAMISLUPAHAKEMUKSESTA PANNUHARJUN SORA-ALUEELLE, INARI

ASIA

Päätös maa-aineslain 4 §:n mukaisesta hakemuksesta, joka koskee maa-ainesten ottamistoimintaa. Päätös sisältää ratkaisun maa-aineslain 21 §:n mukaisesta toiminnan aloittamisesta ennen kuin päätös on saanut lainvoiman.

OTTOALUE

Suunniteltu maa-ainesten ottamisalue on Pannuharjun sora-alue. Hankealue sijaitsee Inarin kunnassa, Suomen valtion omistamalla ja Metsähallituksen hallitsemalla tilalla Lutto 148-893-17-1. Ottoalue sijaitsee 8,5 km Ivalosta kaakkoon. Ottoalueen pinta-ala on noin 2,3 hehtaaria. Ottoalueen koordinaatit (ETRS-TM35FIN) ovat N 7608441, E 525391.

Maakuntakaavassa osoitetut maa-ainesten ottoalueet perustuvat maakuntakaavan taustaselvitykseen Geologiset luonnonvarat (2019), jossa selvitettiin silloin yli 50 000 m³ ottoalueet ja niiden mahdollinen laajentuminen. Vuoden 2023 keväällä selvitystä päivitettiin ja tarkistettiin, että onko ko. alueilla vielä luvat voimassa. Uusi alueita päivityksen yhteydessä ei kartoitettu.

Maa-ainesten otto vaatii aina maa-aineslain mukaisen luvan. Maakuntakaavassa esitetty alue on metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1), joka ei rajoita luvanvaraista maa-ainesten ottoa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Kunnioittaen haluamme muistuttaa kaavaehdotuksesta seuraavaa:

Kaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin. Mielestämme ja etenkin luonnonsuojelulain perusteella katsomme että kaavaehdotus on lain vastainen.

Puuttuvat selvitykset:

Viheryhteys ja siniyhteystarveselvitykset puuttuvat. IL-RVN maakuntakaavassa tehtiin viheryhteystarveselvitys jota ei ole PL kaavassa tehty. Suojelualueiden ympäriltä ja niiden väliltä puuttuu viheryhteys ja suojametsäalueet. Tästä johtuu että ehdotus olisi vaatinut myös LSL mukaisen Natura-arvioinnin siltä osin kuin metsätalousalueita on osoitettu suojelualueisiin kiinni.

Maakuntakaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Maakuntakaava on maankäytön suunnittelujärjestelmän yleispiirteisien kaavamuuoto. Maakuntakaava perustuu merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Maakuntakaavassa osoitetut ekologiset yhteystarpeet perustuvat maakuntakaavan taustaselvitykseksi laadittuun luonto- ja maisemaselvitykseen sekä vuorovaikutteiseen prosessiin. Luonto- ja maisemaselvitys on ollut nähtävillä koko kaavaprosessin ajan.

Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 luonto- ja maisemaselvityksessä on tutkittu mm. luonnon ydinalueita ja ekologisten yhteyksien tarvetta sisältäen viher- ja siniviheryhteydet. Selvityksen perusteella maakuntakaavassa osoitetaan 18 ekologista yhteystarvetta. Lisäksi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan luonto- ja maisemaselvityksen perusteella yksi yhteystarve UKK-puistosta Vintilänkaira ja yksi yhteystarve kansainvälisenä yhteytenä Vätsärin erämaa-alueelta Övre Pasvikin kansallispuistoon.

	Maakuntakaavan koko kaava-aluetta koskeva yleismääräys ohjaa osaltaan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomioimaan ekologiset yhteydet: ”Alueidenkäytön suunnittelussa on alueen erityispiirteisiin tukeutuen otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt, saamelaisen kulttuuriympäristön erityispiirteet ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun. Suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.” Maakuntakaavan Natura-arvioinnista on käyty neuvottelu luonnonsuojelusta vastaavan viranomaisen, Lapin ELY-keskuksen, sekä Metsähallituksen kanssa 14.6.2019.
Muut puutteet: Soidensuojelualueiden merkinnät kartalle ja suojelualueiksi. Kehittämisperiaatteena soidensuojeluohjelman talouskäytössä olleille alueille tulee olla ennallistettavia alueita. Voimaantullut luonnonsuojelulaki edellyttää että soidensuojeluohjelman alueet suojellaan. Liitto ei ole toiminut lain mukaisesti kaavoittaessaan alueita etenkin Luoston alueella. Pyydämme liitolta selvitystä siitä onko muualla noudatettu soidensuojeluohjelman rajoja kaavaa laadittaessa.	Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 merkinnällä SL osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita sekä Natura 2000 -verkostoon sisällytettyjä alueita. Soidensuojeluohjelmaan kuuluvien Luoston tunturijaksoon liittyvät soiden ja Ivalon suiston soiden osalta maakuntakaavaehdotuksen SL-aluerajaus ei kata koko ohjelma-alueita. Soidensuojeluohjelman mukaisia rajoja on supistettu lainvoimaisen Pohjois-Lapin maakuntakaavan laadinnan yhteydessä. Ote Pohjois-Lapin maakuntakaavan selostuksesta. ”Maakuntakaavassa on osoitettu perustetut ja ohjelmien mukaiset soidensuojelualueet. Osa valtion mailla olevista ohjelmien mukaisista alueista on rajattu ohjelmaa suppeampana Metsähallituksen esityksestä ja ympäristöhallinnon suostumuksella.”
W-alueet on pääosin merkitsemättä. Lokan ja Porttipahdan alueilta kehittämistavoitteisiin tulee lisätä vaelluskalojen palauttaminen. Tavoitteena tulee olla ekologisesti kestävä vesialue jossa säännöstelyn haittoja lievennetään ja sekä Luiron, että Kitisen tilaa parannetaan.	Maakuntakaavassa vesialueet sisältyvät päämaankäyttöluokkiin. Vesialueet ovat pohjakarttatietoa.
Joukkoliikenteen kehittämistarve tulee osoittaa myös 5-tien suuntaan.	Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä/yhteystarve-merkintä perustuu Pohjois-Lapin maakuntakaavaa 2040 varten tehtyyn liikennejärjestelmäselvitykseen (Lapin liitto 2019). Maakuntakaavassa merkinnällä on osoitettu yhteydet Rovaniemeltä/Sodankylästä Utsjoen kirkonkylälle. Vt 5 on osoitettu Jäämeren käytävä merkinnällä (LK 8451). Merkinnällä osoitetaan

	valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen kehittämiskäytävä. Merkintää koskee suunnittelumääräys: ”Käytävää kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisten liikenneyhteyksien sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset sekä rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.”
Arvokkaista vesistöistä puuttuu Pessijoki joka on Metsä-Lapin arvokkain joki. Siitä puuttuu alueen suojelumerkintä. Joki on arvokas kansallisesti ja EU tasolla arvioitaessa vertailualueiden muuttuneisuutta. Kaavamerkintänä tulee olla, ettei Pessijoen valuma-alueen luonnontilaa saa heikentää.	Arvokas vesistö -merkintä perustuu Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 osoitettujen vesistöjen lohi- ja taimenkantojen suojelubiologiseen ainutlaatuisuuteen sekä Suomen että maailmalaaajuisessa perspektiivissä. Arvokas vesistö -merkinnät on laadittu yhteistyössä LUKE:n, Metsähallituksen ja Lapin ELY-keskuksen kalatalousasiantuntijoiden kanssa.
Kitinen ja Luiro ovat kalastuslain ja asetuksen mukaisia vaelluskalavesiä ja arvokkaita kehitettäviä kohteita. Niitä ei tule perusteetta jättää pois kaavasta. Siniyhteystarve Porttipahdasta Pelkosenniemen rajalle Kitistä pitkin ja Lokasta Savukosken rajalle Luiroa pitkin puuttuu. Kehittämisperiaatteena tulee olla vaelluskalojen kulkuyhteyksien parantaminen ja lisääntymismahdollisuuksien turvaaminen.	Luiro on osoitettu maakuntakaavassa ekologisena yhteystarpeena. Merkinnällä osoitetaan ekologiseen verkostoon liittyviä olemassa olevia tai tavoitteellisia yhteyksiä. Merkintää koskee suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät yhteydet.” Kaavamerkinnällä EN osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita, kuten voimaloita ja suurmuuntamoita. Suunniteltujen kalateiden osalta on annettu kohdekohtainen suunnittelumääräys: ” EN 2324, EN 2325, EN 2326, EN 2327, EN 2328, EN 2329, EN 2330 ja EN 2331: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytykset vaelluskalojen kulkua varten.”
Pohjavedet ovat YSL perusteella suojeltuja kaikkialla. Suojelun kaavamerkintä puuttuu. Epäselvää on, onko suojeluun osoitettu myös ELY:n poistamat pohjavesialueet joissa arvokas pohjavesi on edelleen paikoillaan ja vaikuttaa maanpinnalla oleviin ekosysteemeihin. Ne ovat myös suojelun arvoisia sillä pohjavesi on suojeltu kaikkialla. Kaavaselvostuksesta käy ilmi, ettei pohjavesien e-luokkaa ole otettu mukaan arviointiin.	Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 osoitetaan 1- ja 2-luokan ja e-luokan pohjavesialueet osaluuerasterilla päämaankäyttöluokan päälle. Pohjavesiaineistona on käytetty ympäristöhallinnon pohjavesiaineistoa (päivitetty 10/2023). Yhteenvedo Pohjois-Lapin pohjavesitilanteesta on esitetty kappaleessa 2.4.3 Pohja- ja pintavedet. Maakuntakaavassa on osoitettu osa-aluemerkinnällä tärkeä tai vedenhankintaan soveltuvat pohjavedet. Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan

	arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä. Merkintää liittyy suunnittelumääräys: ”Alueiden käyttö ja aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu, määrä tai käyttökelpoisuus vedenhankintaan eivät niiden vaikutuksesta heikkene.” Täydennetään kaavaselostusta e-luokan pohjavesien osalta.
EAH 2891,2900 eikä 2894 ole metsätalousaluetta.	Merkinnällä EAH osoitetaan sellaiset puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen pysyvässä käytössä olevat tai sellaiseksi suunnitellut ampuma-, harjoitus- ja vastaavat alueet, joilla liikkuminen on rajoitettua. Alueilla on MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Alueilla voidaan harjoittaa metsätaloutta, kun otetaan huomioon puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen toiminnasta aiheutuvat rajoitteet. Metsälakia sovelletaan maakuntakaavan muilla kuin suojelualueiksi osoitetuilla alueilla. Maakuntakaava ei estä metsälain mukaista metsänkäsittelyä.
<u>Syväjärven paliskunta</u> Lapin liitto on valmistellut Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksen 2040 ja asettanut sen julkisesti nähtäville. Asianomaisten kuntien jäsenillä ja osallisilla on oikeus tehdä muistutus maakuntakaavaehdotuksesta. Poronhoito-oikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on turvattu poronhoitolailla (PHL 848/1990, 3 §). Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa (MRL 28 §) edellytetään kiinnitettävän erityisesti huomiota muun muassa maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Poronhoito on Pohjois-Lapin maakuntakaavan alueella keskeinen osa alueen elinkeinoelämää ja laajojen maa-alueiden tarvitsijana altis muun maankäytön vaikutuksille. Poronhoito on alueen keskeisintä kulttuuriperintöä. MRL 28 §:ssä edellytetään, että kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta, sekä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kaavan toteuttamisesta kohtuutonta haittaa. Poronhoitolaissa (53 §) säädetään neuvotteluvelvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä. Paliskunta on esittänyt pyynnön Lapin Liitolle poronhoitolain 53 § mukaisista paliskuntakohtaisista neuvotteluista, joita ei pyynnöistä huolimatta ole toteutettu. Paliskunnan tapaaminen eivätkä paliskuntien yhteiset Saariselän 4.9.2018 ja 14.9.2020 tilaisuudet korvaa poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluja, sillä poronhoitolain mukaan ”Suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.” Paliskunta katsoo myös, että	Ensimmäisen kerran eteläisten paliskuntien kanssa on neuvoteltu tavoitevaiheessa 23.1.2018. PHL 53 §:n mukaisia neuvotteluja on kaavaprosessin aikana pidetty 3 kertaa (4.9.2018, 14.9.2020 ja 30.3.2023). Poronhoitolain mukaisiin neuvotteluihin kutsuttiin paliskuntien lisäksi paliskuntain yhdistyksen, ympäristöministeriön, Lapin ELY-keskuksen, Metsähallituksen ja puolustusvoimien edustajat. Kaavaneuvottelu Syväjärven paliskunnan kanssa 13.2.2019.

kaavaehdotukselle annettu lausuntoaika on liian lyhyt näin suureen asiaan perehtymiseen. Syväjärven paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 5 500. Osakkaita paliskunnassa on 106, joista noin puolet on päätoimisia. Poronhoito on merkittävä työllistäjä Syväjärven paliskunnan alueen pikkukylissä. Paliskunnan poronhoito perustuu ympärivuotiseen luonnonlaitumien hyödyntämiseen. Muu maankäyttö on vaikuttanut paliskunnan toimintaedellytyksiin. Parhaat talvilaidunalueet ovat metsätaloustoiminnan muokkaamia ja valtaosa poroista on sen vuoksi otettava lisäruokinnan piiriin talvella. Puolustusvoimien Kyläjärven ampuma-alue aiheuttaa laidunten menetyksiä, kulumista ja häiriötä poroille ja poronhoitotöille laajalla alueella. Paliskunnassa on toiminnassa myös yksi tuulivoimapuisto, Joukhaisselässä ja laajoja malminetsintä-alueita. Lisäksi paliskunnan alueella on osa Sodankylän kuntakeskuksesta.	Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on ollut julkisesti nähtävillä valmisteluvaiheessa 28.1.-28.2.2018, ensimmäisen kerran ehdotuksena 12.10.-15.11.2020 ja toisen kerran 7.12.2023-16.1.2024. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n mukaan: ”Maakuntakaavaehdotus on pidettävä kaava-alueen kunnissa julkisesti nähtävänä vähintään 30 päivän ajan. Asianomaisten kuntien jäsenillä ja osallisilla on oikeus tehdä muistutus kaavaehdotuksesta. Muistutus on toimitettava maakunnan liitolle ennen nähtävänäoloajan päättymistä.” Lisäksi kaava-aineistoa on esitelty paliskuntien kanssa käydyissä neuvotteluissa.
Tunturiradan pääradan yhteystarvemerkinä pr/yt Sodankylän ja Kittilän välinen pääradan yhteystarve-merkintä on osittain Syväjärven alueella ja jakaa paliskunnan käytännössä osiin. Tunturiradan aiheuttaisi suuria haittoja paliskunnan Utsamon erotusaidan (ph 7381) ja Pittiön erotusaidan (ph 7384) käyttöön porojen kuljettamiselle aiheutuvan häiriön vuoksi. Ratalinjaus noin lähellä erotuspaikkoja tekee niiden käytön mahdottomaksi. Porojen kuljetus aitaan tai jopa käsittely aidalla jouduttaisiin lopettamaan. Pelkästään näiden mainittujen Syväjärven paliskunnan erotusaitojen käytölle aiheutuvat haittavaikutukset aiheuttavat kohtuutonta haittaa poronhoidolle. Rautatien vuoksi myös menetetään suoraan ja epäsuorasti laitumia, se aiheuttaa estevaikutuksia ja muutoksia porojen laidunkiertoon. Paliskunnan pohjoisosa on ainoaa laajempi alue, missä poroja voidaan pitää metsässä laiduntamassa ympäri vuoden ilman lisäruokintaa. Syväjärven paliskunta vastustaa jyrkästi rautatien merkitsemistä maakuntakaavaan sen poronhoidolle aiheuttamien kohtuuttomien haittojen vuoksi. Paliskunta vaatii, että rautatien linjausmerkinnät poistetaan kaavasta.	Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jolla ei ratkaista radan rakentamisedellytyksiä. Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on pitkän tähtäimen mahdollistava maankäytön suunnitelma. Maakuntakaavassa yhteensovitetään keskenään ristiriitaisia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Maakuntakaavaehdotuksen kaavaratkaisu perustuu kaavan taustaselvitykseksi laadittuun Ratayhteysselvitykseen Sodankylä – Kittilä – Kolari, Tunturirata. Taustaselvityksessä selvitetään alueidenkäytölliset edellytykset maakuntakaavan yleispiirteisellä tasolla. Pääradan yhteystarvemerkinä osoittaa hyvin yleispiirteisesti mahdollisuuden jatkaa rataa myös poikittaisena yhteytenä. Merkintä ei osoita sijaintia, vaan ilmaisee suunnan pisteestä toiseen. Merkintää koskee suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia. Linjauksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Toiminta tulee suunnitella siten, että rakentamisella ei vaaranneta alueen pohjavesiä.” Maakuntakaavan taustaselvitykseksi on laadittu ratayhteysselvitys, johon liittyvät karttaesitykset eivät vastaa toteuttavaa suunnittelutasoa, vaan vastaavat vain maakuntakaavoituksen tarpeisiin. Maakuntakaavassa esitetty merkintä yhteystarpeesta ei osoita mahdollisesti suunniteltavan radan lopullista sijaintia.

	Yhteystarvemerkinällä osoitetaan ne ratayhteydet, joiden tarve on voitu todeta, mutta joiden sijaintiin tai toteuttamiseen liittyy niin huomattavaa epävarmuutta, ettei ohjeellisen tai vaihtoehtoisen linjauksen osoittaminen ole mahdollista. Ratalain mukaisen rautatien rakentamista koskevan radan yleissuunnitelman tai ratasuunnitelman laatiminen ei voi perustua yhteystarvetta osoittavaan merkintään.
Kotalehdon Tuulivoimala-alue Tv-2355 Kotalehdon tuulivoima-alue sijoittuisi Kieringinniemen tokkakunnan alueelle Kuussokan erotusaidan (ph7389) läheisyyteen, jota käytetään kesämerkintä- ja syys- ja talvierotteluaitana. Alue on muulta maankäytöltä rauhallista aluetta ja siten hyvää porolaidunta. Paliskuntaa huolestuttaa laajoissa tuulipuistohankkeissa, jotka sijoittuvat kairoihin ja porojen keskeisille rauhallisille laidunalueille se, että porot alkavat välttää alueita ja kulkeutuvat asutuksen ja viljelysten piiriin. Tämä aiheuttaa paliskunnalle ongelmia (ristiriitoja ja korvausvaatimuksia) asukkaiden ja viljelijöiden kanssa. Syvjäjärven paliskunta vastustaa uuden tuulivoimatuotanto alueen perustamista alueelleen.	Maakuntakaavaehdotuksen Kotalehdon tuulivoimala-alue on osoitettu Lapin tuulivoimaselvityksen 2022 tuloksena. Lähtökohtaisesti kaikki maakuntakaavan tv-merkinnät ovat potentiaalisia alueita, koska lopullinen toteuttaminen ratkaistaan YVA-menettelyn ja yleiskaavaprosessien perusteella. Maakuntakaavaehdotuksessa ei ole määritelty Kotalehdon tuulivoimaloiden alueelle tuulivoimaloiden tarkkaa lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Tuulivoimala-alueen koko mahdollistaa useita vaihtoehtoja kokoluokaltaan maakunnallisesti merkittävän tuulivoimala-alueen toteuttamisen. Maakuntakaavassa on annettu jatkosuunnittelua ohjaavia suunnittelumääräyksiä. Tuulivoimaselvityksen perusteella haittaa poronhoidolle voidaan pienentää alueen pienentämisellä ja voimaloiden sijoittelulla. Tuulivoimaloiden aluetta koskee seuraava suunnittelumääräys: ”Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata alueen poronhoidon edellytykset.”
Kyläjäjärven ampuma-alue EAH Kyläjäjärven ampuma-aluetta ollaan laajentamassa ilman neuvotteluita paliskunnan kanssa kaavamerkinnoilla. Laajennus osa on keskeisellä vasomisalueella, missä sijaitsee vasanmerkitysaita Huotarinkuusikko (ph 7386) ja porokämpä. Syvjäjärven paliskunta ei tule hyväksymään ampuma-alueen laajennusta keskeiselle kevät- ja kesälaidunalueelle.	Maankäyttö- ja rakennuslain 4 a §:n mukaan: ”<i>Kansallinen turvallisuus alueidenkäytössä</i> <i>Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä.”</i> Kyläjäjärven ampuma- ja harjoitusalue on osoitettu nykyisen laajuisena jo Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 valmisteluaineistosta lähtien.
M-alue Metsätalous- ja poronhoitovaltaiset alueet (M-1 alueet) on kaavakartalla merkitty pelkästään erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle. Syvjäjärven paliskunta katsoo, että myös sen alueella poronhoito on	Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 metsätalous- ja poronhoitovaltaiset alueet (M-1) on määritelty poronhoitolain 2 §:n mukaisesti. M-

todellinen päämaankäyttäjä metsätalouden rinnalla ja että paliskunnan alue tulee merkitä M-alueen sijasta M-1 alueeksi. Paliskunnan pinta-alasta yli puolet on yhtenäisiä valtion maita ja siellä ovat voimassa samalla tavalla neuvotteluvollisuudet kuin erityisellä poronhoitoalueella. Maatalous on vähentynyt alueen kylissä jatkuvasti. Samalla poronhoidon merkitys niiden asuttuna pitämiseksi on kasvanut ja suuri osa yksityismaista on porohoitajien omistuksessa. Poronhoito käyttää maata laajasti erityislainsäädäntönsä turvaamana, ja on siksi perusteltua nostaa päämaankäyttäjäksi kaavassakin.	merkintä ei rajoita poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Poronhoito ja sen merkitys on tunnistettu koko maakuntakaava-alueella. Poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä turvataan maakuntakaavassa koko maakuntakaava-aluetta koskevilla määräyksillä sekä merkintäkohtaisilla määräyksillä. Koko maakuntakaava-aluetta koskevan määräyksen mukaan ” ”<i>Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden suunnittelun osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa ja saamelaisen kotiseutualueella Saamelaiskäräjien kanssa sekä koltta-alueella myös Kolttien kyläkokouksen kanssa.</i> ” Poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä turvaavia määräyksiä on myös muissa merkinnöissä. Maakuntakaavaehdotuksessa M-alueet säilytetään nykyisillä rajauksilla.
Poronhoidon merkinnät Poronhoidolle erityisen tärkeitä alueita tai kohteita on merkitty kaavaan ph-merkinnällä. Paliskunta on vuosien saatossa rakentanut uutta aitaa vt 4 varteen. Aita kattaa nyt koko vt 4 tien varren paliskunnan alueella. Paliskunta pyytää lisäämään aidan alueensa ph -merkintöihin, mikäli se on vielä puutteellinen.	Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 vt 4 varteen on osoitettu Syväjärven paliskunnan osalta aita ph-merkinnällä Sodankylän taajamaan saakka
Vaikutusten arviointi Syväjärven paliskunta katsoo, että paliskuntakohtainen kumulatiivinen vaikutusten arviointi on puutteellinen eikä vaikutuksia alueen poronhoidolle ole arvioitu riittävästi. Paliskunnalle aiheutuisi Tunturiradan, Kyläjärven ampuma-alueen laajentamisen ja tuulivoimatuotannon rakentamisesta kohtuutonta haittaa, mikäli se toteutuisi kuten kaavassa on esitetty. Vaikutusten arvioinnin perusteella tulee päätyä siihen, että poronhoidolle kohtuutonta haittaa alueen oikeudenhaltijoille aiheuttavien maankäyttömuotojen merkinnät (rautatie, tuulivoima-alueen perustaminen kotalehdossa ja Kyläjärven ampuma-alueen laajennus) poistetaan. Tämän lisäksi poronhoidon toimintaedellytysten turvaamiseksi kaavassa tulee muuttaa M aluemarkintä M-1 merkinnäksi ja säilyttää sitä varten erityisesti osoitetut kaavamerkinnät (ph) ja määräykset.	Maakuntakaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämään kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, eli maakuntakaavatasolla tarkastelutaso on yleispiirteinen. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on avattu kaavaselostuksen kappaleessa 8. Vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.15.1, johon sisältyy myös paliskuntakohtainen vaikutustenarviointiosio sekä laadittu liite 9. Paliskuntakuvaukset. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on osoitettu useita poronhoitoa huomioivia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja

	näin turvaavat poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä.
Paliskunta pyytää lähettämään vastineen lausuntoonsa osoitteeseen: jari.hannula.syvaplk@gmail.com	Lapin liiton hallituksen hyväksymät vastineet lähetetään tiedoksi.
<u>Outakosken yhteisen vesialueen osakaskunnan, Utsjoen kirkonkylän yhteisen vesialueen osakaskunta, Tenon Kalatalousalue</u> <i>Outakosken yhteisen vesialueen osakaskunta kiinnitti huomion ehdotuksessa mm. Saamelaiskulttuuri, poronhoito, maisema- ja luontoarvot huomioitu laajemmin sekä niitä on yhteensovitettu alueen muiden elinkeinojen kanssa</i> -Tunnistettu saamelaiskulttuurin ja –maiseman tärkeät alueet ja osoitettu ne maakuntakaavassa Sa–etuliitteellä <i>-Saamelaiskulttuuriin ja poronhoitoon liittyviä merkintöjä lisätty (mm. poronhoidon tärkeitä kohteita ja metsätalous- ja poronhoitovaltaisen alueen laajentaminen erityisesti poronhoitoon tarkoitettulle alueella) sekä suunnittelumääräyksiä lisätty</i> Outakosken yhteisen vesialueen osakaskunta huomauttaa Tenon laakson jokisaamelaisten kulttuuri ja perinteinen elinkeino kalastus sekä kalavarojen käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaiset toimenpiteet lisättäväksi maakuntakaavaan. Maakuntakaavassa jokisaamelaisten elinkeino ja jokisaamelaisten kulttuuriperinnön toimintaedellytyksiä tulisi turvata ensisijaisesti kaavamääräyksillä, jotka tulee ottaa huomioon alueidenkäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa. Perinteisen elinkeinon kalastuksen liittyviä maakuntakaavamerkintöjä • erityisesti Tenon laakson yhteisenvesialueen osakaskuntia varten tarkoitettu alue • Tenon vesistön osakaskuntien rajat / Tenojoen lohenkalastuksen omistaja - maanomistuksellinen osakkuus Suomen puolella Utsjoen kunnassa ja Inarin kunnan Inarijoella joki osuudessa. • Jokisaamelaisten elinkeinon kannalta erityisen tärkeä on Tenon vesistön oikeuden kalastusoikeuden haltijat	Kalastusoikeudesta säädetään kalastuslaissa (379/2015). Maakuntakaavalla ei ole kalastusoikeuksia tai vesialueen omistuksia ohjaavaa vaikutusta. Maakuntakaavassa on kuitenkin huomioitu kalastus osana saamelaista kulttuuriperintöä, jota turvataan mm. koko kaava- aluetta koskevalla suunnittelumääräyksellä, joka ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua: <i>“Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”</i> Utsjoelle on maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu luontaistalous- ja poronhoitovaltainen alue. Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Tenojoki lohen levinneisyysalueella sekä sivujoet on osoitettu arvokkaina vesistöinä (av). Täydennetään kaavaselostusta kalastusoikeuksien osalta.

Perustelut Maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämään kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus eli vaikutukset, jokisaamelasten perinteisen elinkeinon harjoittamiseen kalastukseen.	Maakuntakaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämään kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, eli maakuntakaavatasolla tarkastelutaso on yleispiirteinen. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on avattu kaavaselostuksen kappaleessa 8. Kappaleessa 8.3. on kerrottu, miten vaikutukset saamelaiskulttuuriin on arvioitu maakuntakaavassa. Saamelaiskulttuurivaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 8.16 ja kaavaselostuksen liitteenä olevassa vaikutustenarviointitaulukossa.
Taustaa Tenon vesistön Osakaskunnan tehtävänä on osakaskunnalle kuuluvan yhteisen vesialueen hallinnosta ja aluetta koskevien muiden asioiden hoidossa asioita. Huolehtia saamelaisuuteen pohjautuvia kalastukseen liittyvien perinnäisoikeuksien toteutumisesta. Tenon vesistön osakaskunnan tehtävänä on kalastuksen järjestäminen alueellaan kalavarojen käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaisesti siten, että pyritään turvaamaan kalojen käyttövarjoja kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. Tenojoen vesialueet omistussuhde perustuu yleisiin vesialueisiin, joita hallinnoi osakaskunnat ja yksityiset vesialueet. Kiinteistöillä on sivuvesissä erityisperusteisia kalastusoikeuksia valtion veteen. Erityisperusteiset kalastusoikeudet voivat kohdistua oman kylän tai oman lohkokunnan alueeseen sekä oman kylän ulkopuolisiin vesialueisiin. Erityisperusteiset kalastusoikeudet nauttivat hallitusmuodon 6§:ssä säädettyjä omaisuussuojaa. Luken entisen RKTL:n raportin mukaan (RKTL:n työraportteja 7/2012) Utsjoen kunnassa oli noin 2 100 tilaa, joista 1 650 tilalla oli kalastusoikeutta. Kalastusoikeudellisista tiloista enemmistö (76 %) sijaitsi Teno-Inarijokivarressa. Osakaskunnittain tarkasteltuna eniten osakastiloja oli Outakosken osakaskunnassa (735) ja vähiten Vetsikon osakaskunnassa (113). Inarin kunnan puolella Inarijokivarressa oli lisäksi 160 kalastusoikeudellista tilaa. Kalastusoikeuden määrä sitoutuu kiinteistön osakkuuslukuun, joka on suhteutettu talon vanhaan manttaalilukuun ("jyvitysarvo" ja viljelypinta-ala). Outakosken osakaskunnalla oli 39 % osakkuudesta samoin kuin Utsjoen kirkonkylän osakaskunnalla. Nuorgamin osakaskunnalla oli 14 % ja Vetsikon osakaskunnalla 8 % osakkuudesta. Eri osakaskuntien välistä lohenkalastustehoa ei voida verrata osakkuuslukujen perusteella, koska kukin osakaskunta määrittelee oman laskentatapansa mukaan osakslukuihin suhteutetut pyydysyksiköt. Tenajokivarren osakastiloista yhteisomistuksessa (oy, ry, valtio, kunta, seurakunta) oli noin 100 tilaa (6 %). Paikkakuntalaiset omistivat noin 600	Merkittään tiedoksi.

tilaa, perikunnat 210 ja ulkopaikkakuntalaiset ”jokivarren perilliset” 290 tilaa.

Ulkopaikkakuntalaisilla loma-asukkailla oli 480 tilaa. Kalastusoikeutta (osakkuusluku) oli sidoksissa eniten paikkakuntalaisten ja heidän perillistensä kiinteistöihin (55 %). Jakamattomien perintötilojen tai vastaavien osakkuus oli 30 %, mitä selvityksessä pohdittiin laajemmin. Asiantuntija-avulla perehdyttiin yleisemmin tilojen erilaisiin saantoihin, erityisesti ns. perintökalastajien kiinteistöjen osalta.

(https://www.suomenkalakirjasto.fi/wp-content/uploads/2016/04/2012_7_-_Tenon-lohenkal.-OMISTAJAT-v.-2011-1.pdf)

Yksityiset	Esitys vastineeksi
<u>Muistutus 1</u> Pohjoislapin maakuntakaavaehdotus koskien Matkailun vetovoima-alueen 3/4 laajuutta Inarissa liittyen Inarinjärveen. Matkailun kehittämisen kohdealue koskien Inarinjärven eri alueita. Matkailun vetovoima-alue on liian laaja ja ristiriidassa saamelaisen kulttuurin oikeuden harjoittamisen kanssa. Alue on kiistatta Inarinsaamelaisten käyttämää aluetta ja oikeus harjoittaa saamelaista kulttuuria vaarantuu maakuntakaavassa olevan matkailun vetovoima-alueen laajuuden vuoksi. Kaavassa tulee turvata saamelaisten oikeus alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Perustuslain 17 § mukaan. Matkailun vetovoima-alue tuleekin pienentää huomattavasti ja rajautua ainoataan niihin alueisiin missä tosiasiallisesti on hyvät liikenneyhteydet.	Maakuntakaavassa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinällä matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv). Merkinällä osoitetaan matkailun ja virkistyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Merkintään liittyvät seuraavat suunnittelumääräykset, jotka ohjaavat jatkosuunnittelua: ”<i>Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.</i> <i>Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”</i> Kehittämisperiaatemerkinnot ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Ne eivät ole aluevarauksia eikä niitä tule tulkita aluevarausmerkintöjen tavoin. Kehittämisperiaatemerkinnot eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa. Kehittämisperiaate-merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelu lieventämään matkailun haittoja poronhoitoon osana alkuperäiskansan oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuria. Samoin suunnittelumääräyksen mukaan matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan matkailun ja virkistyksen laatu ja määrä ratkaistaan sekä yksityiskohtaisempi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän perusperiaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Samoin vaikutusten arviointi tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi alueelle osoittaa myös muuta toimintaa kuin matkailu- ja

virkestystä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

Mikäli matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueelle tulee yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta matkailua ja virkestystä palvelevia toimintoja, niin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkennetaan aluerajauksia ja määritetään mahdollisia suoja-alueita, jotka turvaavat poronhoitoon soveltuvia alueita. Tällöin voidaan varmistaa, että porojen laiduntamiselle ja liikkumiselle tärkeät alueet säilyvät riittävänä.

Kaavaselostuksen kappaleessa 6.1.6. Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue on tuotu esille edellä mainittua periaatetta: ”*Kehittämisen kohdealueiden päämaankäyttö on osoitettu aluevarausmerkinnöillä ja osa-aluemerkinnöillä. Matkailun ja virkistyksen kehittämisessä tulee ottaa huomioon päämaankäytöstä tulevat rajoitteet ja tavoitteet. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla ei saa vaarantaa luonnonsuojellisia arvoja eikä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella metsätalouden kannattavuutta.*”

Täydennetään kaavaselostusta ja tuodaan poronhoidon merkitys esille vastaavasti.

Inarijärven matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv) kehittämisperiaatemarkinnällä maakuntakaavassa matkailun ja virkistyksen kehittäminen on pyritty ohjaamaan Inarijärven eteläosaan, johon matkailu- ja lomarakentaminen sekä virkistystoiminta sijoittuvat jo nykyään. Merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomiomaan alueen erityispiirteitä, mm. saamelaiskulttuuria sekä maisema- ja luontoarvoja voimassa olevaa maakuntakaavaa vahvemmin.

Kohteen aluekuvauksen kehittämisperiaatteen mukaan alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Aluetta kehitetään retkeilyyn, veneilyyn, virkistyskalastukseen sekä saamelaiseen ja paikalliseen kulttuuriin tukeutuvana luontomatkailualueena. Aluetta kehitetään myös kotitarve- ja elinkeinokalastuksen näkökulmista osana paikallisten ihmisten elinkeino- ja kulttuuriympäristöä. Matkailualueita kehitettäessä tulee turvata saamelaisten mahdollisuudet oman kielen ja kulttuurin harjoittamiseen yhteen sopivalla tavalla. Inarijärven valuma-alueella elää yksi Suomen monimuotoisimmista

	taimenkantakokonaisuuksista, joten alue on tärkeä myös monimuotoisuuden ylläpidon kannalta.
”Saamelaismuseum Siidan kulttuuriympäristöyksikkö on pyynnöstä määritellyt rakennussuojelualueista ja -kohteista saamelaiseen kulttuuriin liittyvät kohteet, jotka on osoitettu Sa-etuliitteellä.” Esittelyaineiston liitteissä on melko tarkasti merkitty saamelaiskulttuuriin liittyvät kohteet. Kuitenkin juurikin Nilivuono/ Siskelivuono, Säsaari, Niliniemi jne. Inarinsaamelaisen kulttuurin paikkamerkinnot puuttuu.	RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksella inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on osoitettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY-kohteet) museoviraston inventoinnin mukaisesti. <i>Inarinsaamelaisten vuotuismuuton talvi- ja kesäpaikat: Niliniemi, Nuoran Juhani, Tsarmivuono, Tsarmi-lompolo, Turvejärven Pekkala, Kotkajärvi ja Nitsijärven Pekkala</i> on maakuntakaavassa osoitettu merkinnällä saamelaiskulttuuri, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde (Sa-maV 5959). Merkinnällä osoitetaan saamelaiskulttuuriin liittyvät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Kohteeseen tai alueeseen vaikuttavissa hankkeissa on alueelliselle vastuumuseolle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen. Merkinnän aluekuvaus löytyy maakuntakaavan liiteaineistona olevista aluekuvauksista kohdasta Sa-maV 5959. Kaavaselostuksesta kohde löytyy luvusta 6.13.8 Saamelaiskulttuuri, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde. Kaikki merkintään <i>Inarinsaamelaisten vuotuismuuton talvi- ja kesäpaikat</i> sisältyvät kohteet on osoitettu maakuntakaavakartalla kohdenumerolla Sa-maV 5959. Maakuntakaavan mittakaavan vuoksi pienipiirteisten kohteiden hahmottuminen on haastavaa varsinaiselta maakuntakaavakartalta. Kaavaselostuksen sivuilla 200–202 on esitelty kaikki Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 osoitetut kulttuuriympäristökohteet liitekartoilla, joista myös <i>Inarinsaamelaisten vuotuismuuton talvi- ja kesäpaikat</i> RKY-teemaan sisältyvät kohteet löytyvät selkeämmin kuin varsinaiselta maakuntakaavakartalta.
Muistutus 2	

MUISTUTUS POHJOIS-LAPIN MAAKUNTAKAAVA EHDOTUKSEEN 2040

Vaadin poistettavaksi maakuntakaavaan ehdotetun kylmätestausalueen kehityssuunnitelman.

Kylmäteknologian osalta pohjatyö on tehty puutteellisesti ja yksipuolisesti kylmäteknologia yritysten ehdoilla. Siinä ei ole otettu huomioon maanomistajia eikä muita asianosaisia.

Tilamme sijaitsee kyseisen alueen sisällä. Tarkoituksenamme on aktiivisesti jatkokehittää tilamme maatilamatkailuun erilaisine eläimineen ja tilamme liittyvällä metsä-/järvalueella (Pitkäjärvi-Aitavaara) hiljaisuusmatkailuun siellä nyt jo olevien majoitusmökkien lisärakentamisella sekä luontoon liittyvien ohjelmapalveluiden kehittämisellä. (Alueella on vahvistetussa Ivalon yleiskaavassa Pitkäjärven rannalle varattu rakentamiseen RM-alueita.)

Näin ollen emme missään nimessä hyväksy maakuntakaavaan alueellemme merkittyä kylmätestauksen aluevarausta.

Pelkkä ajatuskin sotii oikeustajuamme vastaan, sillä ehdotus alistaa oman tilamme sekä muiden maanomistajien maita esim. ulkomaisen pörssiyhtiön hallintaan kaavoituksen avulla. Etenkin, kun maakuntakaava on, vaikkakin on yleispiirteinen, jatkossa seuraavissa yleiskaava/asemakaava vaiheissa ratkaisevassa asemassa alueen käyttötarkoitusta ratkaistessa (Maankäyttö- ja rakennuslaki (Alueidenkäyttölaki) pykälä 32).

[32 §](#)

Maakuntakaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitettun kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Asia on muutenkin ristiriidassa maakuntakaavan perusperiaatteiden mukaan. Maakuntakaavalla tuetaan terveellisen elinympäristön kehittymistä mm. sijoittamalla terveydelle haitallisia vaikutuksia aiheuttavat toiminnot riittävälle etäisyydelle asutuksesta ja loma-asutuksesta. Tällä kaavaehdotuksella kylmäteknologia polkee allensa kaikkine haittoineen (mm. melu, valosaaste, luontoarvot, liikkumisen rajoittaminen yms.) maakuntakaavan perusperiaatteita. Testausalueet eivät sovi naapuriksi eläintiloille eikä hiljaisuusmatkailu toiminnalle.

Tulemme valittamaan, jos kaava hyväksytään tällaisenaan, loppuun asti kaikki valitusmahdollisuudet ja mikäli kaava hyväksytään tämänkin jälkeen,

Inarissa on pitkää panostettu kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita. Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke -merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaustoimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita.

Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu neljä kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pasasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /-kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Arctic Center – testauskeskus).

Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittaa arktisen kylmätestauksen kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita.

Merkintää koskee suunnittelumääräys:

”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Kehittämisperiaatemarkinnat ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä.

Kehittämisperiaatemarkinnat eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan ne antavat suuntaviivoja ja periaatteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa.

Kylmätestauksen kehittämisperiaatemarkintä ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi.

Kaavajärjestelmän perusperiaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen

tulemme vaatimaan korvauksia tilaamme kohdistuvista rajoitteista sekä menetetystä mahdollisuudesta kehittää tilamme toimintaa.	liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Ivalon ympärille on jo osoitettu matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv). Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella.
<u>Muistutus 3</u> MUISTUTUS POHJOIS-LAPIN MAAKUNTAKAAVA – EHDOTUKSEEN 2040 Vaadimme poistettavaksi maakuntakaavaan ehdotetun kylmätestausalueen kehityssuunnitelman tilamme alueelta sekä sen läheisyydestä. Kylmätekniologian osalta pohjatyö on tehty yksipuolisesti ja puutteellisesti. Siinä ei ole otettu huomioon maanomistajia eikä muita asianomaisia. Tilamme sijaitsee kyseisen alueen sisällä. Tilallamme on hevostoimintaa ja koemme, että kylmätestaus toiminta ei missään tapauksessa sovi tilamme hevostoiminnan kanssa lähekkäin. Näin ollen emme hyväksy maakuntakaavaan alueellemme merkittyä kylmätestauksen aluevarausta. Jos kaava tullaan hyväksymään tällaisenaan, tulemme vaatimaan korvauksia kaavan tilaamme ja toimintaamme kohdistuvista haitoista sekä rajoitteista.	Inarissa on pitkää panostettu kylmätekniologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita. Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke -merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaustoimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita. Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu neljä kylmätekniologiaan ja rengastestaukseen liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pasasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /-kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Arctic Center – testauskeskus). Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittua arktisen kylmätestauksen kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita. Merkintää koskee suunnittelumääräys: <i>”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”</i>

	Kehittämisperiaatemerkinnot ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Kehittämisperiaatemerkinnot eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan ne antavat suuntaviivoja ja periaatteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemerkinnot eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa. Kylmätestauksen kehittämisperiaatemerkinnot ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.
<u>Muistutus 4</u> Vaadimme poistettavaksi maakuntakaavaan ehdotetun kylmätestaustalueen kehityssuunnitelman tilamme alueelta sekä sen läheisyydestä. Kylmäteknologian osalta pohjatyötä ei ole tehty riittävän monipuolisesti sekä kattavasti, mm. ottaen huomioon paikalliset maanomistajat oikeuksineen kehittää omaa maa-alueitaan toimintoineen. Kaavaehdotuksessa ajetaan vain yksipuolisesti kylmäteknologian näkökulmaa. Tilamme sijaitsevat kyseisen alueen sisällä. Harjoitamme tilalla maataloustoimintaa. Kaavaehdotus tällaisenaan vie meiltä oikeuden kehittää itse tilamme toimintaa, kuten oheinen Maankäyttö- ja rakennuslaki (Alueidenkäyttölaki) pykälä 32 osoittaa. 32 § Maakuntakaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan	Inarissa on pitkää panostettu kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita. Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke -merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaustoimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita. Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu neljä kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Viranomaisten on suunnitellussaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Emme hyväksy maakuntakaavaan alueellemme merkittyä kylmätestauksen aluevarausta. Jos kaava tullaan hyväksymään tällaisenaan, tulemme vaatimaan korvauksia kaavan tilaamme ja sen toimintaan kohdistuvista haitoista sekä rajoitteista.

liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pasasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /-kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Arctic Center – testauskeskus).

Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittua arktisen kylmätestauksen kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita.

Merkintää koskee suunnittelumääräys:

”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Kehittämisperiaatemarkinnat ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä.

Kehittämisperiaatemarkinnat eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan ne antavat suuntaviivoja ja periaatteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa.

Kylmätestauksen kehittämisperiaatemarkintä ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi.

Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.

Maakuntakaavan tehtävän ja luonteen mukaisesti Mellanaavan ajotestirata (E 1810) -merkintä

	määrittää alueen käyttötarkoituksen yleispiirteisesti pääasiallisen käytön perusteella. Alue voi sisältää pääkäyttötarkoituksen lisäksi muutakin maankäyttöä. Merkintään liittyy kohdekohtainen suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.” Maakuntakaavan hyväksyminen ei tuo muutoksia alueidenkäyttöön ilman toteutustoimenpiteitä. Alueen rakentamisen määrä ja laatu ratkaistaan kuntakaavoituksessa. Alueella voimassa Ivalon alueen osayleiskaava. Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella.
<u>Muistutus 5</u> Muistutus Pohjois-Lapin maakuntakaava ehdotukseen 2040 Vaadimme poistettavaksi maakuntakaavaan ehdotetun kylmätestausalueen suunnitelman tilojemme alueelta sekä lähialueilta. Kylmätestausalueen vaikutuksia paikallisten elinkeinoihin ja virkistystoimintaan ei ole selvitetty riittävän monipuolisesti. Paikalliset maanomistajat ovat olleet täysin tietämättömiä koko hankkeesta. Tilamme sijaitsevat kyseisen alueen sisällä ja välittömässä läheisyydessä. Harjoitamme tilalla metsätalous- sekä virkistystoimintaa ym. Kaavaehdotus esityksen mukaisena vie meiltä oikeuden kehittää tilamme toimintaa kuten Maankäyttö- ja rakennuslaki (alueidenkäyttölaki) 32§ osoittaa. 32§ Maakuntakaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Emme hyväksy maakuntakaavaan alueillemme merkittyä kylmätestauksen aluevarausta. Jos kaava tullaan hyväksymään sellaisenaan, tulemme vaatimaan korvauksia kaavan tilallemme ja sen toiminnoille kohdistuvista haitoista ja rajoitteista.	Inarissa on pitkää panostettu kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen (Inarin kuntastrategia 2019, Inarin kunnan maapoliittinen ohjelma 2022). Merkinnällä on haluttu osoittaa tähän toimintaan liittyviä mahdollisia laajentumisalueita. Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke -merkinnän tavoitteena on kohdentaa testaustoimintaa alueelle, jossa sitä ennestään on ja jossa on mahdollisuus käyttää olemassa olevaa Ivalon taajaman infrastruktuuria sekä palveluita. Maakuntakaavaehdotuksessa kehittämisvyöhykkeelle on tällä hetkellä osoitettu neljä kylmäteknologiaan ja rengastestaukseen liittyvää aluetta/kohdetta (Mellanaavan ajotestirata, Lentokentän ajotestirata, Konilanton ajotestirata ja Pasasjärven ajotestirata). Vyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kaksi testausaluetta /kohdetta (Tammijärven ajotestirata ja Arctic Center – testauskeskus). Kylmätestauksen kehittämisvyöhyke merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille voi sijoittaa arktisen kylmätestauksen kehittämiseen ja tutkimukseen liittyviä alueita. Merkintää koskee suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.” Kehittämisperiaatemarkinnat ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät yksityiskohtaisesti määritä alueiden käyttöä, vaan antavat suuntaviivoja ja periaatteita

	yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa. Kylmätestauksen kehittämisperiaatemarkintä ei ole varsinainen aluevarausmerkintä, vaan sillä pyritään ohjaamaan arktista kylmätestausta olemassa olevan infrastruktuurin ja kylmätestaustoiminnan alueille häiriövaikutusten leviämisen estämiseksi. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi kehittämisvyöhykkeen alueelle osoittaa myös muuta kuin kylmätestaukseen liittyvää toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Suurimmaksi osaksi alueen päämaankäyttöluokka metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Metsälakia sovelletaan maakuntakaavan muilla kuin suojelualueiksi osoitetuilla alueilla. Maakuntakaava ei estä metsälain mukaista metsänkäsittelyä.
<u>Muistutus 6</u> ohessa muistutus maakuntakaavaehdotukseen. Tuulivoima-alue Sodankylän kunnan alueella 2355 tulisi poistaa maakuntakaavasta, sillä se sijaitsee Suomen ja Ruotsin välisellä CBA - vaikutusalueella. Alue on merkittävää poronhoitoaluetta alueella vaikuttaville paliskunnille esimerkiksi vasomisalueina.	Maakuntakaavaehdotuksen Kotalehdon tuulivoimala-alue on osoitettu Lapin tuulivoimaselvityksen 2022 tuloksena. Lähtökohtaisesti kaikki maakuntakaavan tv-merkinnät ovat potentiaalisia alueita, koska lopullinen toteuttaminen ratkaistaan YVA-menettelyn ja yleiskaavaprosessien perusteella. Maakuntakaavaehdotuksessa ei ole määritelty Kotalehdon tuulivoimaloiden alueelle tuulivoimaloiden tarkkaa lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Tuulivoimala-alueen koko mahdollistaa useita vaihtoehtoja kokoluokaltaan maakunnallisesti merkittävän tuulisvoimala-alueen toteuttamisen. Maakuntakaavassa on annettu jatkosuunnittelua ohjaavia suunnittelumääräyksiä. Tuulivoimaselvityksen perusteella haittaa poronhoidolle voidaan pienentää alueen pienentämisellä ja voimaloiden sijoittelulla.

	Tuulivoimaloiden aluetta koskee seuraava suunnittelumääräys: ”<i>Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata alueen poronhoidon edellytykset.</i>” Kotalehdon alue ei sijaitse CBA –alueella. Mikäli alue lähtee toteutumaan hankkeena, niin silloin hanketoimijan täytyy pyytää puolustusvoimien lausunto.
<u>Muistutus 7</u> MUISTUTUS POHJOIS-LAPIN MAAKUNTAKAAVASTA 2040 16.1.2024 saakka nähtävillä olevassa kaavakartassa (30.10.2023) on edelleen mukana Jäämeren käytävä valtakunnallisesti tärkeänä kansainvälisenä kehittämiskäytävänä, vaikka Lapin liiton hallituksen puheenjohtaja Markus Lohi totesi valtuuston palautettua maakuntakaavan uudelleen valmisteluun, ettei tulevaan maakuntakaavaan tule varausta Jäämeren radalle valtuuston laajan vastustuksen vuoksi (Yle 17.5.2021, https://yle.fi/a/3-11934660). Valtuusto palautti maakuntakaavan uudelleen valmisteluun nimenomaan siksi, että valtuusto ei hyväksynyt Jäämeren rataa koskevaa merkintää kaavaan. Merkintä tulee poistaa – Jäämerenradan rakentaminen ei selvitysten ja laskelmien mukaan ole kannattava, ja sillä olisi erittäin merkittävät negatiiviset vaikutukset mm. ympäristöön, saamelaisien oikeuksiin elää saamelaisena kotiseutualueellaan, alueen eläimistöön ja lajistoon, kuten myös elinympäristömme terveellisyyteen ja viihtyisyyteen.	Lappi-sopimuksen mukaan valtakunnalliset kehittämiskäytävät ovat Lapissa maakunnan ja valtakuntien rajat ylittäviä kansainvälisen taloudellisen toiminnan kehittämisalueita. Jäämeren käytävä merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen kehittämiskäytävä. Lappi-sopimuksen mukaiset kehittämiskäytävät on osoitettu seudullisissa kokonaismaakuntakaavoissa yhdenmukaisella tavalla. Merkintään liittyy suunnittelumääräykset: ”<i>Käytävää kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisten liikenneyhteyksien sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset sekä rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.</i> <i>Saamelaisien kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.</i>” Liikennekäytävän perusrungon muodostaa valtatie 4 Kaamaseen. Käytävä jatkuu Kaamasesta Näätämön kautta Norjan Kirkkoniemeen. Jäämeren käytävä yhdistää Suomen pohjoisosat voimakkaasti kehittyvälle Finnmarkin alueelle. Vahva ja toimiva tieyhteys muodostaa kehittämiskäytävän rungon, johon kehittämistoiminta eri tavoin kiinnittyy ja joka fyysisesti yhdistää käytävään kuuluvia toimijoita. Kehittämistoimet sijoittuvat teiden läheisyyteen. Jäämeren käytävä merkintään ei liity viittauksia Jäämeren rataan.
Lisäksi kaavakartassa Inarin kunnassa, Inarin kirkonkylän ympäristössä ja siitä kaakkoon ja itään levittäytyvä matkailun vetovoima-alue tulee poistaa tai vähintäänkin rajata kuten Inarin kunnan asukkaat ovat toistuvasti edellyttäneet: jo olemassa olevien kylien ja matkailukeskittymien yhteyteen.	Maakuntakaavassa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnällä matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistykseen vyöhykkeitä,

Matkailun räjähdysmäinen kasvu uhkaa jo kuntalaisten asuin- ja elinympäristöjen viihtyisyyttä, mistä kuntalaiset ovat huomauttaneet Inarin kunnalle toistuvissa kannanotoissaan, viimeisimpänä Miesniemen ranta-
asemakaavan käsittelyn yhteydessä. Maakuntakaavan merkintä ohjaa matkailun kasvua laajenemaan sellaisille alueille, joille kuntalaiset ovat aktiivisesti ilmaisseet, ettei se sovi. Matkailun tulee täyttää Inarin kunnassa myös sosiaalisen kestävyyskriteerit, eikä sen jatkuva laajentaminen uusille ja uusille alueille vastaa kuntalaisten näkemystä kestävästä matkailusta. Lähtökohtaisesti matkailun vetovoima-alueita ei tule myöskään sijoittaa päällekkäin saamelaisten kulttuurille ja luonnonkäytölle, maisemalle ja ympäristön kannalta arvokkaiden alueiden kanssa, sillä matkailun negatiiviset vaikutukset ovat ristiriidassa ko. aluerajausten tavoitteiden kanssa. Saamelaisten kulttuuri ja luonnonkäyttö tulee turvata aktiivisesti, kuten perustuslaki edellyttää, mikä tarkoittaa nähdäkseni sitä, ettei saamelaisten kulttuurin ja luonnonkäytön kannalta tärkeille alueille tule sijoittaa muitakaan toimintoja.

joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Merkintään liittyvät seuraavat suunnittelumääräykset, jotka ohjaavat jatkosuunnittelua: ”*Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.*

Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.”

Kehittämisperiaatemarkinnat ovat yleispiirteisiä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia ja tahtotilaa ilmentäviä merkintöjä. Ne eivät ole aluevarauksia eikä niitä tule tulkita aluevarausmerkintöjen tavoin. Kehittämisperiaatemarkinnat eivät muuta alueen päämaankäyttöluokkaa.

Kehittämisperiaate-merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua lieventämään matkailun haittoja poronhoitoon osana alkuperäiskansan oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuria. Samoin suunnittelumääräyksen mukaan matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Maakuntakaava ei ole toteuttava kaavataso, vaan matkailun ja virkistykseen laatu ja määrä ratkaistaan sekä yksityiskohtaisempi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavatasolla sekä lupamenettelyssä. Kaavajärjestelmän peruseriaatteena on, että yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Samoin vaikutusten arviointi tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Eli yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi alueelle osoittaa myös muuta toimintaa kuin matkailu- ja virkistystä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida koko maakuntakaava-alueella koskevat suunnittelumääräykset sekä maakuntakaavassa osoitetut alue-, kohde- ja viiva- ja osa-aluemerkinnät sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

Mikäli matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueelle tulee yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta matkailua ja virkistystä

palvelevia toimintoja, niin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkennetaan aluerajauksia ja määritetään mahdollisia suoja-alueita, jotka turvaavat poronhoitoon soveltuvia alueita. Tällöin voidaan varmistaa, että porojen laiduntamiselle ja liikkumiselle tärkeät alueet säilyvät riittävänä.

Kaavaselostuksen kappaleessa 6.1.6. Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue on tuotu esille edellä mainittua periaatetta: ”*Kehittämisen kohdealueiden päämaankäyttö on osoitettu aluevarausmerkinnöillä ja osa-aluemerkinnöillä. Matkailun ja virkistyksen kehittämisessä tulee ottaa huomioon päämaankäytöstä tulevat rajoitteet ja tavoitteet. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla ei saa vaarantaa luonnonsuojelullisia arvoja eikä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella metsätalouden kannattavuutta.*”

Täydennetään kaavaselostusta ja tuodaan poronhoidon merkitys esille vastaavasti.

Inarijärven matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv) kehittämisperiaatemarkinnällä maakuntakaavassa matkailun ja virkistyksen kehittäminen on pyritty ohjaamaan Inarijärven eteläosaan, johon matkailu- ja lomarakentaminen sekä virkistystoiminta sijoittuvat jo nykyään. Merkinnän suunnittelumääräyksillä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomiomaan alueen erityispiirteitä, mm. saamelaiskulttuuria sekä maisema- ja luontoarvoja voimassa olevaa maakuntakaavaa vahvemmin.

Kohteen aluekuvauksen kehittämisperiaatteen mukaan alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Aluetta kehitetään retkeilyyn, veneilyyn, virkistyskalastukseen sekä saamelaiseen ja paikalliseen kulttuuriin tukeutuvana luontomatkailualueena. Aluetta kehitetään myös kotitarve- ja elinkeinokalastuksen näkökulmista osana paikallisten ihmisten elinkeino- ja kulttuuriympäristöä. Matkailualueutta kehitettäessä tulee turvata saamelaisten mahdollisuudet oman kielen ja kulttuurin harjoittamiseen yhteen sopivalla tavalla. Inarijärven valuma-alueella elää yksi Suomen monimuotoisimmista taimenkantakokonaisuuksista, joten alue on tärkeä myös monimuotoisuuden ylläpidon kannalta.